

PARTİ BAYRAĞI

Bütün Ülkelerin İşçileri ve Ezilen Halklar Birleşin!

1

mart 1978

PARTİ BAYRAĞI

• Aylık dergi • Sahibi : Semih Orcan • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Nuran Saygılı • Yönetim Yeri : Piyerloti, Dızdariye Medresesi Sok. No. 8/A Daire 2/A Çemberlitaş, İSTANBUL • Yazışma Adresi : P.K. 623 Sirkeci - İSTANBUL • Baskı : Seyhan Matbaası • Abone Şartları : Yıllık : 180 TL., Altı aylık : 90 TL., Yurtdışı : İki katı • İlan şartları : Tam sayfa 500 TL., Yarım sayfa 250 TL. • Genel Dağıtım : YURT - DA, Şeftali Sok. No. 10/4 Sultanahmet - İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

PARTİ BAYRAĞI ÇIKARKEN	3
DEVRİMCİ PROLETARYANIN MÜCADELE PLATFORMU	11
HALKIN YOLU PLATFORMUNUN ELEŞTİRİSİ	32
58 YILLIK SOL HAREKETİN DEĞERLENDİRİLMESİ (1)	62
EMPERYALİST SAVAŞ VE PROLETER DEVRİMCİ TUTUM (1)	80

PARTİ BAYRAĞI ÇIKARKEN

Bugün geline yerde ölkemizde en temel görev, proletarya partisinin inşasıdır. Ölkemizde proleter devrimci hareketin gelişmesinin tarihi özellikleri, proleter devrimcilerin birleştirilmesini de bu görevin gerçekleştirilmesinin bir unsuru olarak ortaya koymaktadır.

Proleter devrimcilerin birleşmesine ideolojik-siyasî bir temel teşkil edecek ve proletaryanın devrimci partisinin inşasının temeli olacak olan; devrimci proletaryanın mücadele platformunun, proletaryanın Marksist-Leninist programının ortaya konması görevi bugün gerçekleştirilmiştir.

Devrimci proletaryanın Marksist-Leninist azamî-asgarî programının ve buna bağlı olarak en temel siyasetlerinin ortaya konması, kaçınılmaz olarak bir dizi mücadelenin ürünüdür.

1971 döneminden sonra, bu dönemin bir eleştiri-özleştirisi temeli üzerinde Marksizm-Leninizme yönelen ölkemiz devrimcileri, böyle bir programın inşasının; yarım yüzyıldır ölkemiz işçi sınıfı hareketi üzerine tartışılmaz bir dogma, bir kabus gibi çöken sağ oportünizmin ve sınıf işbirliği çizgisinin eleştirisi ve yerle bir edilmesi yoluyla ortaya konacağını tespit etmişlerdi.

Ülkemizde Marksizm-Leninizmin zaferinin sağlanması mücadelesi, genel planda modern revizyonizme, sağ oportünizme ve troçkist sol sapmaya karşı yöneldiği gibi, özel olarak Marksizm-Leninizmin işçi sınıfı hareketi içinde milli planda çarpıtılmasına karşı, 58 yıllık sağ oportünist çizgiye karşı da yönelmeliydi. Çünkü bu çizgi de, Marksizm-Leninizmin en temel tezlerinin revizyonist bir tahrifatı üzerinde yükseliyordu.

Gerçekten de program ve onun temelleri olan tahliller; 58 yıllık sağ oportünist sınıf işbirliği çizgisine, onun günümüzdeki temsilcilerine ve bu ideolojinin 1974 sonrasında gelişen proleter devrimci hareket üzerindeki etkilerine, kalıntılarına ve hatta proleter devrimci hareket içindeki uzantılarına karşı, bir dizi mücadeleler içinde ortaya çıkmıştır.

Program ve onun üzerinde yükseldiği tahliller; 50 küsur yıllık Şefik Hüsnü oportünizmine, onun günümüzdeki temsilcileri Aydınlık-Halkın Sesi çizgisine, bu ideoloji ve çizginin proleter devrimci hareket içindeki uzantıları olan Halkın Yolu yazarlarının oportünist tezlerine ve Halkın Birliği'nin birçok temel meseledeki anti-Marksist anlayışlarına karşı, Marksizm-Leninizmin savunulması mücadelesi içinde gelişmiş ve ortaya çıkmıştır.

Meseleye bir başka yönden bakıldığında, proleter devrimci hareketin programı, aynı zamanda, sınıf işbirliğinin, oportünizmin ve revizyonizmin uluslararası hareket saflarında yeni ortaya çıkan biçimi olan «Üç Dünya Teorisi» ne karşı gerek uluslararası, gerekse ulusal planda verilen mücadeleler sürecinde oluşmuştur.

Diyebiliriz ki, sınıf işbirliğini ve gerek dünyada, gerekse tek tek bütün ülkelerde proletarya devriminin yasaklanmasını savunan «Üç Dünya Teorisi» ne karşı Marksizm-Leninizmin ve proletarya devriminin savunulması mücadelesi; ülkemizde hem proleter devrimcilerle oportünistlerin ayrışmasını ve ayrı saflarda toplanmasını, hem de proleter devrimci hareketin programının oluşumunu hızlandırmıştır.

Bütün dünyada olduğu gibi, ülkemizde de proleter devrimci hareket büyüyor, güçleniyor. Bu karşı konulmaz bir durumdur. Ve ne emperyalistler ve onların uşakları, ne de revizyonistler ve oportünistler bu gelişmeyi durdurmaya muktedir değillerdir. Bütün ülkelerde Marksist-Leninist partiler saflarını sıklaştırıyor, yeni Marksist-Leninist partiler kuruluyor; partiler saflarını her türden revizyonist ve oportünist unsurlardan arındırarak güçleniyor, çeşitli Marksist-Leninist gruplar, hareketler oportünizme ve revizyonizme karşı mücadeleler içinde saflarını sıklaştırıyor, birliklerini pekiştiriyor ve parti inşası yolunda yürüyorlar.

Bütün dünyada ve emperyalist-revizyonist sistemin tek tek bütün ülkelerinde işçi sınıfı, emekçi halk ve onun öncüleri komünist partileri yeni ve daha büyük mücadelelere hazırlanıyor, yeni ve daha büyük mücadelelere atılıyorlar.

Bu, ülkemiz için de karşı konulmaz bir süreçtir.

PARTİ BAYRAĞI işte böyle bir dönemde yayına giriyor, mücadeleye atılıyor. O'nun görevleri de günümüzün ve günümüzdeki mücadelenin objektif gerçeklikleri ve gereklilikleri tarafından belirlenmiştir.

Lenin, program sorununa hakettiğı yeri verir ve önder partinin bu temel üzerinde inşa edildiğini, parti kadrolarının bu temel üzerinde eğitildiğini ve işçi sınıfı ve halk kitlelerinin bu temel üzerinde devrim yolunda eğitildiğini, seferber edilip örgütlendiğini söyler.

Ama, görüldüğü gibi programın ortaya konmuş olması tek başına yeterli bir anlam taşımaz.

O, **birincisi**, hayatın içinde ve canlı olmalıdır. Yani Marksizm-Leninizm dışı ve düşmanı bütün akımlar ve siyasî çizgilerle mücadele içinde üstünlüğünü ve doğruluğunu, işçi sınıfının ve halk kitlelerinin gerçek çıkarlarını yansıttığını ve mücadele yolunu aydınlattığını ortaya koymalıdır.

İkincisi, bu program bir **Parti'nin** programı olmalı ve böylece hayat bulmalıdır. Bu programı ve onun üzerinde yükselen siyasetleri soyut değil, somut bir biçimde ve

hayata geçirebilecek bir şekilde kavramış; bu program ve siyasetler ışığında kitleleri eğitip, seferber edecek, mücadeleye önderlik edecek bir parti ve kadrolar gereklidir.

Aynı zamanda bu program ve siyasetler etrafında ve eleştiri-mücadele ve ikna yoluyla ülkemizin bütün proleter devrimcilerinin tek bir parti çatısı altında birliği sağlanmalıdır. Bu, ülkemizde proleter devrimci hareketin tarihi özelliklerinin ortaya koyduğu bir görevdir.

Üçüncüsü, bu program yoluyla işçi sınıfı ve halk kitleleriyle devrimci bir tarzda birleşmek, onları kazanmak, devrim yolunda eğitip seferber etmek gereklidir.

İşte PARTİ BAYRAĞI, esas olarak ilk iki görevin, kısmen ve dolaylı olarak da üçüncü görevin yerine getirilmesinde proleter devrimcilerin elinde kuvvetli bir silah olmak üzere mücadeleye katılmaktadır.

Devrimci proletaryanın mücadele platformunun ve bu temel üzerinde yükselen siyasî çizginin kendisi bir mücadeleler ürünü olmakla birlikte; bu mücadelelerin platformun formüle edilmesiyle sona erdiği söylenemez. Aksine bugün geline yerde, Marksizm-dışı ve düşmanı ideoloji ve siyasetlerle, revizyonizm, sağ ve 'sol' oportünizm ve sınıf işbirliği çizgisi ile ve bunların kelimenin genel anlamıyla proleter devrimci hareketler saflarındaki uzantı ve etkileriyle mücadele yeni ve daha üst bir aşamaya ulaşmıştır. Bu yeni aşama bütün bunlara karşı, daha sistemli, daha düzenli ve daha kuvvetli bir mücadele verilmesi ile karakterize olacaktır.

Önümüzdeki dönemde devrimci proletaryanın bütünlüklü siyasî çizgisini kavrayarak hem revizyonizmin ve oportünizmin işçi sınıfı hareketi içindeki etkinliğinin alt edilmesi, hem de bunların yarattığı kavram kargaşası içinde proleter devrimci hareket saflarında siyasetler, terimler, sloganlar vb. meselelerde var olan kargaşa ve kısır çekişmelere bir son verilmesinin şartları olgunlaşmıştır.

PARTİ BAYRAĞI, bir yandan Marksizm ve işçi sınıfı

düşmanı ideoloji ve siyasetlere karşı amansız bir mücadele yürütürken, bir yandan da bütün proleter devrimcilerin tek bir parti çatısı altında birleşmesinin sağlanması için proleter devrimci saflardaki yanlış anlayış ve siyasetlere karşı da eleştiri-mücadele-ikna temeli üzerinde bir mücadele yürütecektir.

Marksizm-Leninizm ilkeleri temeli üzerinde sağlanacak irade ve eylem birliğinin çelikten bir sembolü olması gereken ve ülkemizin bütün proleter devrimcilerini birleştirecek olan devrimci proletarya partisi böyle bir mücadele olmadan inşa edilemez.

Ülkemizde 1974'den sonra Marksizm-Leninizme, proleter devrimcilerin birliğinin sağlanmasına ve devrimci proletarya partisine doğru büyük yürüyüş hızlandıktan sonra, ülkemizin bütün proleter devrimcileri bu yolda kararlı mücadeleler verdiler.

İşçi sınıfının, yoksul köylülerin ve diğer emekçi halkın çıkarlarının savunucuları olarak ülkemiz devrimcilerinin kalpleri daima Marksist-Leninist birlik ve partiyi inşa etme ruhuyla çarptı ve çarpmaktadır.

Bu mücadeleler bugüne kadar birleşmenin ve parti inşasının sağlam bir temeli olacak olan bir program ve siyasetler bütününden yoksun olma zaafını taşımıştı. Ancak gene bu mücadelelerin bir sonucu da bu programın yaratılması oldu.

Öte yandan uluslararası işçi sınıfı hareketi içinde esas olarak Enver Hoca yoldaşın Arnavutluk Emek Partisi VII. Kongresine sunduğu raporla başlayan ve gerek AEP'nin gerekse birçok diğer Marksist-Leninist kardeş parti ve hareketlerin belgeleri ve açıklamalarıyla gelişen büyük mücadele kaçınılmaz olarak ülkemizdeki proleter devrimci harekete de yansıdı. Saflaşma ve ayrışma hızlandı.

Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de belirsizlikler ortadan kalkmakta, ara unsurlar, orta yolcular parçalanmakta ve iki ideolojik-siyasî mihrakta toplanılmaktadır; Marksizm-Leninizm ve sağ oportünizm.

Bugün oportünist «Üç Dünya Teorisi» ni reddederek ülkemizde birçok siyasî hareket ve grup uluslararası işçi sınıfı hareketinin Marksist-Leninist genel çizgisi etrafında toplanmıştır. Ancak bu genel çizginin kabulü, aynı zamanda bir ülkede tek bir partiyi, tek bir çizgiyi gerektirir. Bu genel çizgi, her ülkede Marksist-Leninist program, devrimci proletaryanın mücadele platformu olarak yansır.

Bugün bütün proleter devrimcilerin görevi de, bu program üzerinde ve tek bir parti çatısı altında birleşmektir.

Bu, ülkemizdeki devrimci hareketin tarihinin, bugün ulaşılan noktada kaçınılmaz gelişme yönüdür. Bunu hiç kimse durduramayacak ve Marksizm-Leninizm ideolojisi ve parti ve birlik ruhu bütün saflarda galebe çalacaktır.

PARTİ BAYRAĞI, proletaryanın devrimci partisini inşa bayrağını, proletaryanın Marksist-Leninist bayrağını dostun düşmanın gözleri önünde göndere çekmektedir. O, mücadele içinde birlik ve parti önünde her türden grupçu, dar çıkarıcı küçük burjuva engeli, her türden revizyonist ve oportünist engeli aşmak ve uluslararası Marksist-Leninist hareketin genel çizgisinde birliğin ve birlik ve parti ruhunun gereği olan bu görevi yerine getirmede sarsılmaz bir anlayış ve inançla ilerlemek üzere mücadeleye atılmaktadır.

PARTİ BAYRAĞI, bu görevin yerine getirilmesinin engeli olan anlayış ve davranışlardan en başta kendisini bütünüyle arındırarak, ülkemizdeki bütün proleter devrimcilerin parti inşası yolunda altında toplanacakları bir birlik bayrağı olmak için mücadele edecektir.

Dünyada ve ülkemizde gittikçe derinleşen buhran, işçi sınıfı ve halk yığınlarını öfkeyle ayağa kaldırıyor, onların her türden gerici burjuva ve revizyonist ideolojiden kurtularak Marksizm-Leninizm ideolojisi ve işçi sınıfı partis etrafında toplanmaya doğru büyük yürüyüşü her yerde hızlanmıştır. Her gün yeni yeni mücadele alanlarında, yeni güçler mücadeleye katılmaktadır. Her gün yeni mücadeleler ortaya çıkmaktadır.

Bütün bu güçleri düzenli saflar halinde örgütleyerek, onları Marksizm-Leninizmin ve devrimin saflarına kazandıracak olan, onlara öncülük ederek bütün mücadeleleri tek bir devrim mücadelesinin unsurları haline getirecek öncü parti ve bu partinin Marksizm-Leninizmle silahlanmış ve her alanda kitlelere öncülük eden kadrolarının yaratılması...

İşte günün görevi budur.

PARTİ BAYRAĞI, Marksizm-Leninizm teorisi ile silahlanmış işçi sınıfı savaşçıları yetiştirmede kuvvetli bir silah olacaktır. O, teorik, ideolojik ve siyasî meselelerde proleter devrimci hareketin yolunu aydınlatan bir araç olacaktır.

Günün ve mücadelenin yüklediği görevler zorlu ama şanlıdır. Şartlar ise, her geçen gün dünden daha elverişli yönde gelişmektedir.

Yakın ve uzak gelecek proleter devrimciler, işçi sınıfı ve halk kitleleri için parlaktır. Gelecek günler proleter devrimcilerin birliğinin sağlanması ve proletaryanın devrimci partisinin inşası görevi açısından müjdelerle doludur.

İşte PARTİ BAYRAĞI, bu inançla ve yılmaz bir savaşçı kararlılığıyla mücadeleye atılmaktadır. O, her zaman yüklendiği görevlerin bilinci ve sorumluluğu ile hareket edecektir.

DEVRİMCİ PROLETARYANIN MÜCADELE PLATFORMU

DEVRİMCİ PROLETARYA SINIFSIZ TOPLUM İÇİN MÜCADELE EDİYOR

Ülkemizde kapitalizmin gelişmeye başlaması ve dolayısıyla işçi sınıfının doğuşu ve gelişmesi, Batı Avrupa ülkelerine göre bir hayli geç oldu. Bununla birlikte, daha emperyalizm öncesi dönemde bir yandan toplumun bağrında daha henüz manifaktür aşamasında bile olsa kapitalist işletmelerin filizlenmeye başlaması sonucu ; diğer yandan ise Avrupalı kapitalistlerin ülkede giriştikleri yatırımlara bağlı olarak bir işçi sınıfı oluşmaya başlamış bulunuyordu. Ancak doğal olarak bu sınıf henüz yarı-proleter (proleterleşme süreci içine girmiş olmakla beraber köylülük ya da zanaatkarlıkla bağlarını koparmamış) unsurlardan oluşuyordu ve çok cılızdı.

Emperyalizm dönemiyle birlikte, Batılı kapitalist ülkeler tekelci kapitalizm aşamasına girdiler ve bu ülkeler için sermaye ihracı zorunluluğu belirleyici bir önem kazandı. Bu dönemde emperyalizmin boyunduruğu altındaki yarı-sömürge bir ülke haline gelmiş bulunan Türkiye'ye de yapılan sermaye ihracı arttı ve bu olgu ülkede kapitalizmin (ve proletaryanın gelişmesini bir ölçüde de olsa hızlandırdı. Bununla birlikte bu sermaye başlıca rantıye bir nitelik taşıdığından esas fonksiyonu ülkede sanayiye geliştirmek değil, aksine milli sanayi kapitalizminin gelişmesini engellemekti. Gelişmesine yol açtığı kapitalizm ise, esas olarak kendi uzantısı olan ve bu yüzden üretici güçlerin gelişmesini engelleyen feodalizmle ittifak halinde komprador ve tekelci bir kapitalizm niteliği taşıyordu. Ayrıca o dönemde bugünkü Türkiye toprakları henüz emperyalizm için yeterince karlı bir yatırım alanı teşkil etmediğinden (işgücünün meta haline gelmesi zayıf, nüfus az, ulaşım yetersiz vb. nedenlerle), ülkeye ihraç edilen finans-kapital azdı. Bu da daha çok borçlandırma yönünde kullanılıyor ve bu durum sonucunda doğrudan yatırımların azlığı nedeniyle dolaylı ve dolaysız olarak ülkede her türlü kapitalizmin gelişme seviyesi son derece düşük bir düzeyde bulunuyordu.

O zamanlardan bu yana —Millî Kurtuluş Savaşını ve özellikle İkinci Dünya Savaşını izleyen dönemde— meta üretimi giderek yaygınlaştı, ülkenin mali sermaye tarafından gittikçe daha fazla köleleştirilmesine bağlı ve onun bir aracı olarak komprador tekelci kapitalizmi gelişti. Bu durum emperyalizmin, komprador tekelci kapitalizmin ve feodalizmin bas-

kısı altında gelişmesi esas olarak engellenmeye devam etmekle birlikte milli kapitalizmin de belirli bir gelişme göstermesine yol açtı ve yarı-sömürge yarı-feodal ülkemizde meta üretimi temeli üzerinde genel olarak kapitalizm hakim hale geldi.

Her yerde olduğu gibi bu gelişmeye küçük üreticinin mülksüzleştirilmesi eşlik etti. Ama bu mülksüzleştirme esas olarak millî bir sanayi kapitalizmi tarafından gerçekleştirilmediğinden küçük üreticilerin yitirdiği üretim araçları ve diğer zenginlikler büyük ölçüde emperyalistler, kompradorlar ve feodal toprak ağaları tarafından yağmalandı. Ülkedeki milli burjuvazinin elinde sanayinin gelişmesini gerçekleştirmeyi mümkün kılacak bir sermaye birikimi hiç bir zaman olmadı ve zaten emperyalizm döneminde böyle bir şey olamazdı da. Bu durumun sonucu olarak bugün ülkede emperyalist sömürünün gerçekleşmesine hizmet eden kompradortefeci, tüccar ağı sayesinde ülkenin en ücra köşelerine kadar yayılmış gelişmiş bir ticaret ve bununla birlikte yine aynı amaca hizmet eden emperyalistler ve komprador tekелci kapitalistler tarafından tekelleştirilmiş oldukça az sayıda sanayi işletmesi bulunmaktadır.

İşte ülkemizde modern sanayi proletaryası yoğun bir biçimde esas olarak bu işletmelerde toplanmıştır.

Bunun dışında feodal toprak ağalarının ellerindeki topraklarda giderek daha fazla kapitalist sömürüye baş vurmalarına ve milli burjuvazinin elindeki kapitalist işletmelerin oldukça yaygınlaşmış olmasına rağmen, gerek ülkemizde toprak ağalarının feodal işletmelerinin «Prusya yolundan» salt kapitalist tarım işletmelerine dönüşmesini mümkün kılacak bir sanayi sermayesi birikiminin olmayışı; gerekse millî burjuvazinin elindeki sanayi işletmelerinin, emperyalizmin, komprador tekелci kapitalizmin ve feodalizmin baskısı altında gelişememesi (kırlarda zengin köylü işletmelerinin tam kapitalistleşememesi de bu çerçeve içinde ele alınmalıdır) bu işletmelerde çalışan işçilerin sayısını sınırlamakta ve bu işçiler büyük bir çoğunlukla yarı-feodal sömürüye tabi yarı-proleterler durumunda bulunmaktadır. Ayrıca emperyalist yağma ve sömürü nedeniyle, kapitalizmin yol açtığı mülksüzleştirme ile işçileştirme (mülksüzleşenleri sanayide çalıştırma) arasındaki orantısızlığın ülkemizde (diğer yarı-sömürge ülkelerde olduğu gibi) çok daha genişleyerek dev boyutlara ulaşmış olması, gizli ve açık işsizler ordusunun her geçen gün daha da büyümesine yol açmakta; bu durum, gelip geçici işlerde çalışan (mevsimlik işçi, seyyar satıcı vb.) yarı-proleterler ile lumpen proletaryanın sayısında büyük bir artışa yol açmaktadır. Bunun yanı sıra, bürokrasi ve çürümüş bir kapitalizmin yaygınlaşmasına yol açtığı diğer asalak kurumlar alabildiğine yayılmıştır ve bu kurumlarda çok sayıda üretici olmayan işçi ve emekçi çalışmaktadır.

Sonuç olarak yarı-sömürge, yarı-feodal ülkemizde bugün modern sanayi proletaryası ile diğer proleter ve yarı-proleter unsurlardan oluşan küçümsenmeyecek sayıda (ve modern sanayi proletaryası açısından ele alırsak, yoğunlukta) bir işçi sınıfı oluşmuştur. Bu sınıf, emperyalizmin, komprador tekelci kapitalizmin ve feodalizmin ağırlığı altında ezilen, çürüyen dağılan ve yozlaşan toplumun bağrında tükenmez bir enerji kaynağı ve dev bir devrimci güç teşkil etmektedir. Proletarya bugünkü toplumumuzda ilerici, devrimci ve gelişmeye açık ne varsa hapsini peşinden sürüklemeye ve devrimci süreci sonuna kadar götürmeye yetenekli tek sınıftır.

Bu neden böyledir?

Çünkü o, sınıflı toplumlardan sonuncusunun (kapitalizmin) ürünü ve onunla birlikte tüm sömürü, baskı ve zulüm dünyasının mezar kazıcısıdır. Yalnızca o, üretim araçlarının özel mülkiyeti alanı dışında yer alır ve bu yüzden her türlü toplumsal felâket ve kötülüğün kaynağı olan özel mülkiyeti kaldırabilme yeteneğine sahiptir. Mevcut düzene karşı olan bütün diğer emekçi sınıfların tersine kapitalizmin gelişmesi ile birlikte çözülüp dağılmaz, aksine nitelik ve nicelik olarak gelişir ve güçlenir. Üretim içindeki yeri bakımından örgütlenmeye en yatkın sınıftır.

Proletaryanın nihai amacı sınıfsız topluma varmaktır. O, bu amaca, toplumsal gelişmenin (üretici güçlerin gelişmesinin) önündeki engelleri her aşamada somut bir hedefe karşı mümkün olan en geniş cepheyi kurarak adım adım devirme yoluyla ulaşabilir. Toplumumuz açısından, önce işçi-köylü ittifakı temelinde, şehir küçük burjuvazisi ve mümkün olduğu kadariyle millî burjuvazi ile birlikte, emperyalizmi (onun uzantısı olan komprador tekelci kapitalizmi) ve feodalizmi; ve daha sonra yoksul köylülükle ve diğer yarı-proleter unsurlarla birlikte her türden kapitalizmi (diğer emekçi sınıflar bu süreç içinde kendi durumlarının umutsuzluğunu kavradığı ve mevcut sınıf konumlarını terkederek proletaryanın saflarına geçtiği sürece, onlar da anti-kapitalist bir güç haline gelir ve proletaryanın —ve yarı-proletarya— yanında mücadele ederler.) tasfiye edecektir.

Böylece proletarya bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolundan, toplumun, kendisiyle birlikte tüm sınıfların yok olacağı ve şehir ve köy, işçiyle köylü, kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişmelerin ortadan kalkacağı bir sınıfsız topluma dönüşmesini sağlar. Bu toplum insanlığın gerçek altın çağı olacaktır.

Proletarya bu süreci sonuna kadar götürebilmek için mücadele içinde şu ya da bu biçimde eski burjuva (ya da burjuva-feodal) devlet cihazını şiddete dayanan devrimle parçalamak ve kendi diktatörlüğünü kur-

mak zorundadır. Bizim gibi yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde emperyalizm, komprador tekelci kapitalizm ve feodalizmin, proletarya önderliğinde geniş halk yığınlarının mücadelesi ile yıkılma süreci içinde kurulacak olan demokratik halk diktatörlüğü, bu diktatörlüğün özgül bir biçimidir. Sömürücü sınıflar, onların kalıntıları ve yordakçıları için diktatörlük, emekçi halk için ise demokrasi olan proletarya diktatörlüğünün, bütün bir sosyalist toplumun tam olarak inşası ve sınıfsız topluma geçiş süreci boyunca varlığını koruması ve kendini sürekli pekiştirmesi zorunludur. Çünkü sosyalist toplumda sınıflar, sınıf çelişkileri ve sınıf mücadeleleri hâlâ var olmaya devam eder. Üretim ilişkileri ve üst yapıda kapitalizmin kalıntıları ve şehirle köy, işçiyle köylü, kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişkiler varlığını sürdürmektedirler. Sosyalist toplum hâlâ burjuva hakkının yürürlükte olduğu, toplumsal zenginlikten herkesin «emeğine göre» pay aldığı bir toplumdur. Ve bütün bunlar eğer sosyalist toplumda sınıf mücadelesi doğru bir şekilde yürütülmez, proletarya diktatörlüğü altında devrim sürdürülmez ve bu diktatörlük sürekli pekiştirilmezse, kapitalizme geri dönüşün kaçınılmaz olduğu anlamına gelir.

Sosyalist toplumdaki çelişkelerin bir kısmı uzlaşır, bir kısmı ise uzlaşmaz çelişkelerdir. Devrimci proletarya bu çelişkeler arasında ayırım gözeterek, sosyalist toplumun inşa süreci içinde sınıf mücadelesi yönünde bu çelişkeleri çözümlemeye çalışır. Kapitalizmin restorasyonu tehlikesi yalnızca içte sömürücü sınıfların ve onların ideolojilerinin kalıntılarından varlığından değil, fakat aynı zamanda dışta emperyalist güçlerin varlığından da gelmektedir. Devrim ve sosyalizme karşı iç ve dış düşmanlar hemen her zaman birlikte hareket etmişlerdir. Bu yüzden proletarya bütün bir sosyalizm dönemi boyunca kapitalizme geri dönüşü önlemek için içte ve dışta çetin sınıf mücadeleleri yürütmek zorunda kalacaktır. Bunun yanında kapitalizmin tamamen ortadan kalkmadığı şartlarda, kırsal alanlarda mevcut küçük köylü işletmelerinin kapitalizmi sürekli yeniden üretiyor olması ve kapitalizmin ve onun ideolojik kalıntılarından proletaryanın elindeki kurumlarda bile yol açtığı liberal ve bürokratik yozlaşma göz önüne alındığında, başta Parti ve proletarya diktatörlüğü olmak üzere bu kurumların saflarının burjuva-revizyonist unsurlardan sürekli arındırılarak güçlendirilmesi özel bir önem taşır.

Proletaryayı bu muazzam mücadelesinde, nihai amacı olan sınıfsız toplumun kurulmasına kadar durmaksızın kendi sınıf ideolojisiyle donatarak eğitecek, birleştirecek ve yönetecek olan onun öncü müfrezesi Marksist-Leninist Partisidir. Marksist-Leninist parti, devrimci proletaryanın, proletarya ve halkın mücadelesini yönetmeye yetenekli en ileri unsurlarını bağrında toplayan ve proletaryanın en saf olması gereken örgütüdür. Parti, bütün oportünist ve revizyonist teorilerin vaaz ettikle-

rinin tersine, kendi içinde çeşitli çizgilerin, burjuva-revizyonist unsurların ve hiziplerin varlığına asla müsaade etmez. Ve öncü rolünü sonuna kadar kendi elinde tutar. Sınıfsız topluma geçişle birlikte proletarya diktatörlüğü gibi Parti de gereksiz hale gelerek yok olacaktır.

Proletaryanın, toplumsal gelişmenin objektif koşulları tarafından tayin edilen, devrimci niteliği, sınıfsal çıkarları ve özlemleri dünyanın her yerinde bir ve aynıdır. Bu özlemler sınıfsız toplum ve onun idealleri tarafından simgelenmektedir. Bu durum proleter enternasyonalizminin temellerini oluşturur. Devrimci proletarya dünyanın her yerinde kendi bilimsel ideolojisi Marksizm-Leninizmi temel alarak, en somut ifadesini «kendi» ülkesinde devrim yapmak, ülkesindeki devrimin çıkarlarını dünya sosyalist devriminin genel çıkarlarına tabi kılmak, devrimi sonuna kadar sürdürmek ve çıkar gözetmeksizin karşılıklı yardımlaşmada bulunan, enternasyonalist birlik ve dayanışmasını güçlendirmektedir. Bu enternasyonalist birlik, dayanışma, çıkar ve özlem birliği tek bir ülkede bir arada yaşayan çeşitli milliyetlerden proletarya için, tek bir proletarya partisi çatısı altında birleşmenin gereğinde ifadesini bulur. Milliyetçilik ve her türlü millî bencillik politikası proletaryanın değil, burjuvazinin ideolojisi ve sınıf tavrıdır.

II

DEVİRİMİZİN İÇİNDE BULUNDUĞU AŞAMA : ULUSAL DEMOKRATİK HALK DEVİRİMİ

Türkiye, emperyalizmin, komprador tekelleri kapitalizmin ve feodal kalıntıların hüküm sürdüğü yarı-sömürge, yarı-feodal, çok uluslu geri bir tarım ülkesidir. Bu durum ülkemizin hâlâ demokratik devrim süreci içinde oluşunu belirlemekte ve devrimci proletaryaya nihaî hedeflerini gerçekleştirme yolunda ilk adım olarak demokratik devrim sürecini tamamlama görevini yüklemektedir. Bu zorunludur, çünkü emperyalizm ve proleter devrimleri çağı olan çağımızda, burjuvazi, demokratik devrimi sonuna kadar götürerek tamamlama yeteneğini yitirmiş bulunmaktadır. Proletaryanın önderliği bu devrimi dünya sosyalist devrim sürecinin bir parçası olan yeni tipte demokratik bir devrim haline getirmiştir.

Bununla birlikte demokratik devrim hâlâ burjuva karakterini korur ve özünde köylülüğün toprak devrimi olmaya devam eder. Türkiye 60 yıldan fazla bir zamandan beri demokratik devrim süreci içinde bulun-

masına rağmen, ülkede milli bir sanayi kapitalizmi esas olarak gelişmediğinden feodalizm tasfiye edilememiş, aksine emperyalizm ve komprador tekелci kapitalizm ile kaynaşarak yaygın kalıntılar halinde köylülüğü ezmeye devam etmiştir. Siyasal özgürlük hâlâ kazanılamamıştır. Proletarya önderliğindeki ulusal demokratik halk devrimi genel olarak kapitalizmi değil, yalnızca emperyalizmin uzantısı niteliğindeki ve bu yüzden feodalizmle birlikte üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel teşkil eden (komprador) tekелci kapitalizmi tasfiyeyi amaçlar. Çağımızda genel olarak her türlü kapitalizm zamanını doldurmuş olmakla birlikte, ülkemizin yarı-sömürge, yarı-feodal yapısı göz önüne alındığında, emperyalizm ve feodalizmle bağları koparılmış bir milli kapitalizm daha bir süre ilerici bir rol oynamaya devam edecektir. Bu kapitalizmi adım adım tasfiye edecek olan proletaryanın sosyalist devrimidir.

Ülkemizde demokratik devrim süreci belli başlı şu aşamalardan geçerek geçti :

Merkezî feodal Osmanlı despotluğunda burjuva demokratik fikirlerin ilk şekillenmeye başlaması 19. yüzyıla rastlar. Bu dönem aynı zamanda ülkenin, sanayi devrimlerini gerçekleştirerek bir dünya ticaret ağı kurmayı başarmış bulunan ve hâlâ serbest rekabetçi sanayi kapitalizmi çağını yaşadıkları için, bütün zorbalık, sömürü ve zulmüne rağmen, bütün dünyada objektif olarak ilerici bir rol oynamaya devam eden Batılı kapitalist ülkeler ile ekonomik bağlarının güçlenmeye başladığı ve buna bağlı olarak meta üretimi ve dolaşımında görülen bir canlılığın feodal sistemi parçalamaya başladığı bir dönemdir.

Ama, Türkiye’de burjuva demokratik devrim süreci esas olarak, ülkenin emperyalizmin hakimiyeti altına girdiği bir dönemde patlak veren 1908 «Jön Türk» Devrimi ile başladı.

1905 Rus Devrimi birçok Doğu Avrupa ve Asya ülkesini etkiledi. Ve bu ülkelerdeki halkların demokratik hareketine yeni bir itilim kazandırdı. Bu devrimin dalgalarının etkisi altında, o zaman Osmanlı Devletinin sınırları içinde bulunan Balkanlarda, çeşitli ezilen milletlerin milli kurtuluş mücadeleleri hızlandı ve Anadolu’nun çeşitli bölgelerinde feodal despotluğa karşı yerel halk ayaklanmaları, grevler (özellikle maden işletmelerinde) ve benzeri hareketler yaygınlaştı. İşte 1908 «Jön Türk» Devrimi milli ticaret burjuvazisi tarafından yönlendirilen ordu içindeki bir devrimci hareketin, bu hareketlerden destek alarak ve onlara dayanarak başarıya ulaşmasıyla gerçekleşti. Ancak, 1908 Devrimi geniş halk yığınlarının devrime kendi talepleri uğruna bizzat savaşarak geniş ölçüde katıldığı ve damgasını vurduğu güçlü bir halk devrimi niteliği taşııyordu. Bu yüzden, sonuçta saltanatın yanı sıra göstermelik bir anayasa

ve meclisin kurulmasına yol açmakla birlikte ülkenin yarı-sömürge (yüzde 90 sömürge - Lenin) ve feodal, yarı-feodal yapısı değişmeden kaldı. 1908 Devrimi emperyalizme ve feodalizme darbe vurmaya başaramayan eski tipte cılız ve güçsüz bir burjuva devrimiydi.

«Jön Türk»lerin partisi olan «İttihat ve Terakki» iktidardan pay aldıktan sonra, emperyalistler ve feodallerle tamamen uzlaştı ve giderek onların aleti haline geldi. Bu durum temsil ettiği, oldukça palazlanmış ve zaten emperyalizmle sıkı bağları olan millî burjuva kesimlerin (tefecî-ticaret burjuvazisi) iktidarın kendilerine sağladığı imkânlardan yararlanarak hızla kompradorlaşmasına yakından bağlıydı. Böylece «İttihat ve Terakki» yönetimi daha iktidarı ele geçirir geçirmez kendilerine dayanarak iktidara geldiği ezilen Balkan milletlerinin ulusal kurtuluş mücadeleleri ve işçi sınıfı ve halk hareketine karşı alabildiğine saldırdı. Komprador-feodal zorbalık düzeninin bir parçası haline geldi ve sonunda ülkeyi Alman emperyalistlerinin safında bir piyon olarak Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşına soktu.

Savaş sonunda Alman emperyalizminin başını çektiği ve Türkiye'nin de saflarında yer aldığı emperyalist blok yenilgiye uğrayınca; ülkemiz, galip emperyalist devletler ve onların kuklası Yunan gericiliği tarafından işgal edilerek sömürge, yarı-sömürge bir ülke haline geldi.

Bu duruma bağlı olarak, Anadolu'nun çeşitli milliyetlerden halkının emperyalist düşmana ve onun yerli ve yabancı yardakçılara karşı yürüttüğü millî bağımsızlık savaşı başladı ve hızla gelişti. Halkımız elde silah yıllarca mücadele ederek ve pek çok fedakârlığa katlanarak emperyalist işgalcileri ve onların kuklası Yunan gericilerini ülkeden kovdu.

Ulusal Kurtuluş Savaşı, millî burjuvazi önderliğinde yürütülen, millî devrimci bir savaş, aynı zamanda da tamamlanmamış bir burjuva devrimiydi. Bu savaş sonunda emperyalist işgale son verilmekle birlikte burjuva-feodal önderlik nedeniyle devrim ileri götürülemedi ve ülkenin toplumsal ve ekonomik yapısı esasta değişmeden kaldı. Meşrutî monarşi yıkıldı ve yerine bir feodal-burjuva cumhuriyet kuruldu; ama bu, feodalizme karşı bir mücadeleyi ifade etmiyordu. Çünkü Kemalist devrim daha sonraki gelişmesiyle işçilere ve köylülere karşı, bir toprak devrimi ihtimaline karşı yöneldi. Ülkemiz üzerinde emperyalizmin millî baskısı devam ederken, bu baskı ezilen millet ve milliyetler üzerinde Türk hakim sınıflarının da katılmasıyla katmerli ve çok daha vahşice uygulandı. Millî Kurtuluş Savaşı içinde elde edilen anti-emperyalist kazançlar sayesinde ülkenin siyasî bağımsızlığı sağlandı ve bir ölçüde güçlendirildi. Ancak Kemalist burjuvazinin giderek kompradorlaşmasına bağlı olarak, bu siyasî bağımsızlık zamanla iyice yozlaştı. Mevcut yarı-sömürge durumu süreç içinde daha da pekişti ve devlet adım adım faşistleştirildi.

Bu faşistleştirilmenin gerçekleştirilmesine yol açan başlıca nedenler, şöyle sıralanabilir :

Birincisi, Kemalist burjuvazi iyice kompradorlaşarak finans-kapital gericiliğinin aleti haline gelmişti. İkincisi, ülkede metaekonomisi ve kapitalizmin, sınırlı da olsa, belli bir gelişme kaydetmesine bağlı olarak işçi hareketi gelişiyor, köylülüğü siyasi hayatın dışında tutan feodal zincirler aşılıyor ve feodal parçalanmışlık ortadan kalkmaya başlıyordu. Bu durumda Kemalistlerin burjuva-feodal diktatörlüklerini tahkim etmek ve özellikle 1929'da patlak veren büyük buhranın yükünü halk kitlelerinin sırtına daha kolay yıkabilmek için, kapitalizm şartlarında kitleleri zor yoluyla zaptetmek amacıyla geliştirilmiş yöntemlere ve bunların bir sistemeleştirilmesi olan faşizme duydukları ihtiyaç artmaktaydı. Böylece büyük burjuvazi ve toprak ağalarının faşizm eğilimi güç kazandı ve burjuva-feodal diktatörlük, faşist kurumlarla tahkim edilerek yukardan aşağı faşist-feodal diktatörlük haline getirildi.

Kemalist faşist-feodal diktatörlük altında işçi, köylü, diğer emekçi yığınları ve ezilen Kürt milleti, her türlü demokratik ve siyasi haktan yoksun olarak insafsız bir sömürü, baskı ve zulme tabi tutuldular.

Buna karşılık başta proletarya olmak üzere geniş emekçi yığınları Kemalist burjuva-feodal diktatörlüğe karşı sürekli mücadele ettiler. Bu mücadele özellikle devletin faşist bir karakter kazandığı 1930'lardan bu yana daha da şiddetlendi. Faşist-feodal diktatörlük, o zamandan bu yana görünüşte birçok değişiklik geçirmesine rağmen (bunlar arasında başlıca 1946'daki «demokratikleşme» güldürüsü, 27 Mayıs 1960'daki komprador-feodal klikler arasında hükümetin el değiştirmesine yol açan askerî darbe, 12 Mart'ın yarı-askerî, yarı-parlamenter «ara rejim»i sayılabilir) varlığını sürdürmeye ve emekçi yığınlarını ezmeye devam etti. Millî Kurtuluş Savaşı yıllarından beri Türkiye'de siyasi bir rejim olarak burjuva demokrasisi hiç yaşanmadı. Emekçi halk zorlu mücadeleler sonunda faşist diktatörlük altında bir kısım demokratik hakları hakim sınıflardan koparıp aldıysa da, onları ancak zor yoluyla, kanı ve canı pahasına savunarak kullanabildi. Hakim sınıflar, şartlar kendileri için müsait hale gelir gelmez, bunları yeniden gaspetti ve faşist-feodal diktatörlüğü pekiştirdi. Günümüzde de durum böyledir. 1970'lerin ortalarından beri yükselen halk hareketi bugün bir takım demokratik mevziler elde etmiş bulunmaktadır. Ancak mevcut en küçük bir demokratik hakkın bile kullanılması zorlu mücadelelerle, hakim sınıfların faşist terörü etkisiz kıldığı ölçüde mümkündür. Bu yüzden bugün faşist diktatörlüğün halka karşı yürüttüğü mücadelede en etkin yandaşlarından biri de, halkın mücadelesini saptırma ve pasifize etme görevini yüklenmiş olan her türden reformizmdir. Halkımızın faşizme karşı yürüttüğü onlarca yıl-

lık mücadele faşist diktatörlüğe karşı mücadelenin reformizme karşı mücadeleden ayrılamayacağını sayısız deneylerle göstermiştir. Bütün oportünist ve revizyonistlerin iddia ettiğinin aksine reformizm, faşizmin alternatifi değil, onun koltuk değneğidir.

III

DEVİRİMCİ PROLETARYA HALK SAVAŞININ ÖNCÜSÜDÜR

Mevcut komprador tekелci burjuvazi ve toprak ağalarının diktatörlüğü, barışçıl yoldan yerini demokratik halk diktatörlüğüne bırakamaz.

Devrimci durumun olgunlaşmasına paralel olarak, barışçıl mücadele yöntemleri giderek yetersiz kalır, kitlelerin yükselen mücadelesi ve artan gücü gericiiliğin baskısına yeni mücadele yöntemleriyle karşı konulmasını zorunlu kılar. Kitle mücadelesinin en üst yöntemi ise, zor ve şiddet yöntemidir ve bu yolda halkın devrimci mücadelesi, iktidar hedefine doğrudan yönelir. Marksist-Leninist Parti, kitle mücadelesinin aldiği yeni boyutlara ve ortaya koyduğu yeni görev ve mücadele biçimlerine uygun olarak yeni mücadele yöntemlerini sistemleştirir, örgütler ve bunlar aracılığıyla gericiliğe düzenli ve yıkıcı darbeler vurur.

Günümüzde yerli gericiilik emperyalizmin desteğiyle taktik açıdan oldukça güçlü bir militarist aygıt oluşturmıştır. Emperyalistler devrimci güçlerin kazanacağı başarıları ezmeye hazır olarak beklemektedirler. Onlar, ülkemiz üzerindeki sömürülerinden vazgeçmeyecek, gelişen devrimci mücadele karşısında gericiliğe yardım ve desteklerini artıracak, ülkemize doğrudan müdahalelerde bulunabileceklerdir. Bu şartlarda, tayin edici bir etken olarak ülkenin yarı-sömürge, yarı-feodal yapısı ve ekonomisinin aşırı dengesizliği de göz önüne alındığında, iktidarı ele geçirmek üzere ayağa kalkan kitlelerin silahlı mücadelesi gerici iktidarı ezebilecek güce erişinceye kadar Türkiye Devrimi uzun süreli devrimci bir halk savaşı biçiminde gelişecektir.

Mevcut şartlarda Türkiye devriminin yolunun genel çizgisi, toprak devrimini yürüterek ve köylük bölgelerde tahkim edilmiş üslere dayanılarak kırlardan şehirlere doğru gelişen halk savaşı yoluyla iktidarın parça parça alınması çizgisidir. Marksist-Leninist Parti, bu çizgiyi esas alacaktır. Ama o, elbette ilerde ortaya çıkabilecek özel bir durumda şartlar değişir ve merkezî iktidarın bir hamlede devrilme imkânı doğarsa, bu imkândan da yararlanmayı reddetmeyecektir.

Devrimde proletaryanın üç temel silahından birisi ve en önemlisi

olan Marksist-Leninist Partinin yanında, onun, ikinci bir temel silahı da birleşik cephedir. Devrimin başansı, doğru Marksist-Leninist bir önderlik altında, onun yok etmeyi hedef aldığı güçlere karşı, tutarlı ya da tutarsız bir mücadele potansiyeli taşıyan bütün sınıf ve tabakaları birleştirebilecek ve mücadeleye seferber edebilecek bir cephenin oluşturulmasına bağlıdır. Ulusal demokratik halk devriminde proletaryanın cephe siyaseti, işçi-köylü temel ittifakını gerçekleştirmek, bu temel üzerinde şehir küçük burjuvazisini devrimci saflara kazanmak ve millî burjuvazi ile devrimci mücadeleye katıldığı sürece ittifak kurmak siyasetinden oluşur. Marksist-Leninist hareket cephe siyasetini hayata geçirirken ne temel hedeflerini ne de mücadelesiz birlik olmayacağı gerçeğini bir an bile gözden kaçırmayacaktır.

Halkın silahlandırılması yolu ile oluşturulacak ve köylülüğün temel insan gücünü teşkil edeceği halk ordusu, karşı-devrimci silahlı kuvvetlerin imhası, devrimci-demokratik halk iktidarının kurulması, ülke çapına yayılarak pekiştirilmesi ve devrimin kazançlarının savunulmasının amacıdır. Halk ordusu üretimden kopuk ve zorba bir ordu değil, ama, üretime katılan ve kendi içinde demokratik bir oradur. Böyle bir ordu, devrimin zafere ulaştırılması ve sürdürülmesinde proletaryanın vazgeçemeyeceği üçüncü temel silahtır.

IV

DEVİRİMCİ PROLETARYANIN DEVİRİMİZİN BUGÜN İÇİN BULUNDUĞU AŞAMADA SAVUNDUĞU VE DEMOKRATİK HALK İKTİDARI ALTINDA GERÇEKLEŞTİRİLECEK TEMEL TALEPLER

Devrimci proletaryanın önderliğinde halk savaşı yoluyla komprador burjuvazi ve toprak ağalarının gerici-faşist diktatörlüğünün yıkılmasıyla kurulacak olan demokratik halk diktatörlüğü; halk tarafından seçilen, onlar tarafından denetlenen ve gerektiğinde görevden alınan her kademedeki halk meclislerinin demokratik merkezîyetçilik esasına göre örgütlenmesi temeline dayanan ve proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçimini teşkil eden bütün halk sınıf ve tabakalarının komprador tekellî burjuvazi, toprak ağaları ve onların uşakları üzerindeki birleşik diktatörlüğüdür.

Demokratik halk iktidarı şu temel talepleri gerçekleştirecektir :

Siyasî alanda :

1) Komprador-feodal devlet ve düzenin bütün kalıntıları tasfiye edilecek, emperyalistler ve gericiler tarafından yapılacak onu tekrar canlandırmaya yönelik bütün girişimler işçi sınıfı, halk ve onların diktatörlüğü tarafından ezilecektir.

2) Ekonomik, askerî, diplomatik, siyasî, hangi alanda olursa olsun emperyalistlerle (ve sosyal-emperyalistlerle) imzalanmış olan kölelik anlaşmaları ve onlara verilmiş bütün imtiyazlar kaldırılacak; ülkemiz toprakları üzerinde tek bir emperyalist askerî birlik ve üs bırakılmayacaktır.

3) Demokratik halk iktidarı altında halk sınıf ve tabakalarına tam bir siyasî özgürlük (söz, basın, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü) sağlanacaktır. Bir avuç komprador-feodal ve onların uşakları dışında kalan her yurttaş, kadın veya erkek, milliyet farkı gözetilmeksizin eşit haklara sahip olacak ve bu hakların kullanılması güvence altına alınacaktır. Din ve vicdan özgürlüğü saygı görecektir.

4) Ulusal savunma sistemi, halk ordusu ve halk milisleri yoluyla halkın silahlandırılmasına dayanacaktır.

5) Demokratik halk iktidarının kurulmasına bağlı olarak, ülkemiz üzerindeki emperyalizmin millî baskısı tasfiye edilecek, ezilen Kürt milletin bir referandumla ulusal kaderini tayin hakkı gerçekleşecektir. Demokratik halk iktidarı bütün azınlık milliyetler için tam bir hak ve dil eşitliğini gerçekleştirecektir.

Ulusal kaderini tayin hakkı konusunda, Türk milliyetine mensup proleter devrimciler propagandalarında ayrılma hakkının savunulmasını esas alırken, başta Kürt proleter devrimcileri olmak üzere bütün ezilen milliyetlere mensup proleter devrimciler propagandalarını emperyalizme ve gericiliğe karşı çeşitli milliyetlerden işçiler ve halkın birliğinin savunulmasını esas alarak yürütmelidirler.

Eğer ezilen Kürt milleti tercihini aynı devlet içinde kalmaktan yana yaparsa, Marksist-Leninist Parti, bu takdirde demokratik merkezîyetçiliğe dayanan bölgesel özerklik statüsünü savunur.

6) Kendi gücüne güven ilkesini uygulayacak olan demokratik halk iktidarı bütün dünyadaki ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerini destekleyecek, başta Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti olmak üzere sosyalist ülkelerle sarsılmaz bir dostluk kuracak, anti-emperyalist ve demokratik ülkelerle dayanışma halinde bulunacak ve emperyalistlerin kendisi hakkında besledikleri niyetler konusunda bir an bile hayale kapılmadan, bütün ülkelerle toprak bütünlüğüne ve egemenliğe karşılıklı saygı, saldırmazlık, iç işlere karışmama, eşitlik ve barış içinde bir arada yaşama temelinde iyi ilişkiler geliştirmeye çalışacaktır.

Ekonomik Alanda :

7) Ekonomi, işçi ve köylülerin yararına yeniden örgütlenecek ve dış ticaret, bankacılık ve sigortacılık yeni demokratik devlet tekeli altına alınacaktır. Emperyalist devletlere olan bütün borçlar iptal edilecek, emperyalistlere ve komprador tekелci burjuvaziye ait bütün banka ve sanayi işletmeleri ile her türlü mala demokratik halk diktatörlüğü tarafından el konacaktır. El konulan büyük işletmeler sosyalist ekonominin ilk dayanak noktaları haline getirilecektir.

8) Emperyalizm ve komprador tekелci kapitalizmin yanı sıra köylülüğü ezen feodal kalıntıların kökünün kazınması için, yarı-feodal toprak ağalığı ekonomisi ve tefecilik kaldırılacak; tazminatsız olarak el konulan toprak ağalarının ellerindeki topraklar, devletin elindeki topraklarla birlikte, köylü komiteleri aracılığıyla köylüye dağıtılacak; köylülerin bankalara ve tefecilere olan tüm borçları iptal edilecek, dolaylı ve dolaysız olarak sırtlarına yüklenmiş bulunan ağır vergi yükü kaldırılacaktır.

Toprağın alım satımı yasaklanacak; demokratik halk iktidarı, kırlarda sosyalist ekonomisinin ilk örnekleri ve dayanak noktaları olarak kolektif çiftlikler örgütleyecek, bireysel köylü işletmelerinin kooperatif ve giderek daha üst düzeyde kolektif işletmeler içinde birleşmesini kesinlikle hiç bir zor yöntemi kullanmadan teşvik edecektir.

Toprak ağalarının ve komprador-feodal devletin elindeki bütün tarım makine ve aletleri, tohumluk, gübre, ilaca vb. el konacak; bunlar demokratik halk iktidarı tarafından kurulacak «Tarım Araçları Merkezleri»nde toplanacak ve köylü komiteleri aracılığıyla, köylülerin bunlardan yararlanması sağlanacaktır.

9) Kendi başına ele alındığında en tam bir demokratik devrim, en iyi çalışma koşulları, en geniş siyasî özgürlüğün bile proletaryayı kapitalist sömürünün zincirlerinden kurtaramayacağını ama, onun gücünün toplamasını ve bu zincirleri kırmasını sağlayacak şartları yaratacağının bilincinde olan Marksist-Leninist Parti, proletaryanın kapitalizm koşulları altında savaş gücünü artırmak ve kendisini çürüme ve yozlaşmadan korumak için şu talepleri savunur ve bunların demokratik halk iktidarı altında eksiksiz bir biçimde gerçekleştirilmesini sağlar.

a — Devrimci proletaryanın her türlü sınıf örgütü, sınıf sendikaları, fabrika komiteleri vb. için —uluslararası alanı da kapsayan— tam özgürlük.

b — Fabrika komiteleri aracılığıyla özel mülkiyete tabi fabrika ve iş yerleri üzerinde proletaryanın denetimi.

c — En çok sekiz saatlik iş gününün tarım dahil, bütün iş yerlerini

kapsayacak şekilde genelleştirilmesi; haftada iki gün ve yılda bir ay ücretli dinlenme hakkı.

d — Sınırsız grev ve genel grev hakkı; lokavtın yasaklanması.

e — Bütün işyerlerinde hastalık ve kazalara karşı önleyici tedbirler ve sağlığa uygun çalışma şartları; karşılığı yeni demokratik devlet ve kapitalistler tarafından ödenen sigorta, tazminat ve emekli aylığı uygulamaları ve bunların genelleştirilmesi.

f — Kadın ve on sekiz yaşından küçük gençler için altı saatlik işgünü; gece çalıştırma yasağı; on altı yaşından küçük çocukların kapitalist sömürüye tabi tutulmasının ve feodal bir kalıntı olan çıraklığın yasaklanması.

g — Eşit işe eşit ücret.

h — Kadın emeğinin kadın sağlığına zararlı sanayilerde yasaklanması.

i — İşçilere sağlığa uygun barınma koşullarının sağlanması.

j — Bir işçi ailesinin insanca yaşamasını sağlayacak genel asgarî ücret.

k — İşçiler üzerinde feodal sömürü kalıntılarına son verilmesi.

10) Şehir küçük burjuvazisinin elindeki küçük işletmeler korunacak, bunların kooperatifler içinde birleşmeleri teşvik edilecektir.

11) Devrimin bu aşamasında, emperyalist ve feodal sömürünün gerçekleşmesinin aracı olmadıkları, devrime, halk iktidarına ve millî ekonomiye karşı çıkmadıkları ve zarar vermedikleri sürece orta burjuvazinin elindeki işletme ve mallara dokunulmayacak; aksine bunlar korunacak ve demokratik halk iktidarı ve işçi komitelerinin denetimi altında, belirli sınırlar içinde gelişmeleri teşvik edilecektir.

Kültürel ve Diğer Alanlarda :

12) Halk demokrasisi kültürü, kitlevî nitelik taşıyan, anti-emperyalist, anti-faşist, anti-feodal bir kültür olacak; bilim, sanat ve edebiyat halka hizmet edecektir.

13) Ulusal, demokratik ve halkçı bir eğitim sistemi kurulacak; teorik eğitim, üretici çalışmayla birleştirilecektir. Eğitim, geniş halk kitlelerini devrim mücadelesine sevk etmenin bir aracı olacaktır.

14) Bütün uluslar, milliyetler, okullarda, mahkemelerde ve diğer yerlerde kendi dillerini özgürce kullanabileceklerdir. Demokratik halk iktidarı bütün ulusal kültür ve diller üzerindeki her türlü baskıya son verecek, onların gelişip açılmalarının şartlarını yaratacaktır.

15) Hukuk sistemi değiştirilecek, yargı yetkisi çeşitli düzeylerdeki halk meclislerine karşı sorumlu olan halk mahkemeleri tarafından kullanılacaktır.

16) Halk sağlığını güvence altına alan geniş bir sağlık sistemi kurulacak; yaşama koşulları iyileştirilecek; ve halka, sağlığa uygun barınma koşulları sağlanacaktır.

Devrimci proletarya hareketi, demokratik devrim dönemi boyunca, yukarıda sayılan siyasi, ekonomik, kültürel ve diğer temel taleplerin gerçekleşmesi için proletarya ve emekçi yığınlar tarafından yürütülen bütün günlük mücadeleleri destekler, örgütler ve onları devrim yoluna kanalizeler.

V

MARKSİM - LENİNİZM VE GENÇLİK, KADIN VE AYDINLAR SORUNU KARşISINDA TAVİR

Gençliği kazanmanın geleceği kazanmak demek olduğunun bilincinde olan devrimci proletarya hareketi, burjuva-feodal düzen ve ideolojilerin, başta işçi gençlik olmak üzere, halk gençliği üzerindeki yozlaştırıcı ve zehirleyici etkisine karşı her yolla savaşacaktır. Onu, maddi manevi özlemlerini ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak ve bu ihtiyaçlardan hareket ederek devrimci inisiyatifini sürekli geliştirecek biçimde Marksist-Leninist nderlik altında örgütleyecek; gençliğin sonsuz devrimci enerjisini, işçi ve diğer emekçi yığınların enerjisiyle birleştirecek ve gerçek kurtuluşun yolunu göstererek devrim yolunda seferber edecektir.

Mevcut burjuva-feodal düzen kadını kleleştirmekte, aşağılamakta, yeteneklerini krletmekte ve ikinci sınıf bir insan durumuna getirmektedir. Oysa devrimci mücadele ve hayat, onun, ana ve kadın olarak mevcut düzenin kendisine ve çocuklarına hazırladığı kötü gelecekten, haksızlıktan, sömürü ve zulümden olağanüstü nefret ettiğini, yüksek bir devrimci ruha ve kararlılığa sahip olduğunu ve şartlar olumlu olduğunda toplumsal hayatın her alanında büyük başarılar kazandığını her gün göstermeye devam ediyor.

Kadının tam kurtuluşu davası, proletaryanın kurtuluşundan, sömürü ve baskının olmadığı yeni bir dünyanın yaratılması büyük davasından ayrılamaz. Proleter devrimci hareket, kadının kurtuluşu konusundaki burjuva-revizyonist teorilere karşı sürekli mücadele ederek, emekçi kadını Marksist-Leninist nderlik altında örgütleyecek ve onun davası ve mücadelesini, proletarya ve diğer emekçi kitlelerin davası ve mücadelesiyle birleştirecektir.

Bugün eğitim, kültür, bilim, sanat ve edebiyat alanları her türden burjuva revizyonist ve feodal ideolojilerin (faşist, liberal, sosyal-demokrat, modern revizyonist —Titocu, Kruşçevci, «Euro-komünist», «Üç Dünyacı»—, dinci vb.) yozlaştırıcı etkisi altında, halk yığınlarını uyuşturmanın ve onları komprador-feodal düzenin itaatkâr köleleri haline getirmenin araçları halindedir. Bütün bu alanlarda çalışan emekçiler, mevcut düzenin bütün diğer kötülüklerinin yanı sıra, onun bu özelliğinden dolayı ayrıca hoşnutsuzdurlar. Onlar, eğitim, kültür, bilim, sanat ve edebiyatın proletarya ve diğer emekçi halkın yararına olmasını, madî ve manevî bakımdan insanın ve toplumun çürümesinin değil, gelişmesinin aracı olmasını istiyorlar.

Devrimci proletarya hareketi, eğitim, kültür, bilim, sanat ve edebiyat alanlarını sınıf mücadelesinin ideolojik planda yürütüldüğü, Marksizm-Leninizm ile her türden burjuva-revizyonist ve gerici ideolojinin kıyasıya mücadele ettiği alanlar olarak görür. O, Marksizm-Leninizmin bütün bu alanlarda egemen olması ve onların sonsuza kadar gelişip açılmaları için proletarya devriminin zorunluluğunun bilincinde olarak; eğitim, bilim, kültür, sanat ve edebiyat emekçilerini günlük mücadeleleri içinde Marksist-Leninist önderlik altında örgütleyecek ve yönetecektir.

VI

DEVİRİMCİ PROLETARYANIN GÜNÜMÜZDEKİ GÖREVLERİ

Çağımız, emperyalizm ve proleter devrimleri çağıdır. Günümüz dünyası, kapitalizmin genel buhranının derinleştiği, çağımızın belli başlı bütün çelişmelerinin keskinleştiği, büyük bir ekonomik ve siyasî buhranın kapitalist-emperyalist (revizyonist ülkelerin de dahil olduğu) sistemi oluşturan bütün ülkeleri pençesine aldığı, bütün bu ülkelerde proletarya, halklar ve ezilen milletlerin her geçen gün daha fazla emperyalizme, sömürü, baskı ve zulme karşı başkaldırdığı ve başta iki süper devlet olmak üzere emperyalistler arasındaki dünya hakimiyeti mücadelesinin yeni bir savaş tehlikesini her geçen gün daha fazla gündeme getirdiği bir dünyadır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında kapitalist-emperyalist dünya, Amerikan emperyalizminin tartışmasız üstünlüğüne dayanan nispi bir «istikrar» dönemi yaşadı. Savaş yıllarında ulusal ve sosyal kurtuluşlarını gerçekleştirememiş halkların kabaran mücadeleleri geniş ölçüde bastırılmış ve bütün emperyalist ülkeler Amerikan emperyalizminin hakimiyetini

kabul ederek onun etrafında toplanmışlardı. Ama emperyalizmin tabiatı gereği, bu «istikrar», istikrarsızlığı; bu «denge», dengesizliği bağrında taşıyordu. Nitekim, özellikle 1960'lardan bu yana başta Asya, Afrika ve Latin Amerika halkları olmak üzere, tüm emperyalist dünyada proletarya, halklar ve ezilen milletlerin gelişen mücadelesi, emperyalistler arası eşitsiz ve sıçramalı gelişme yasasının Amerikan emperyalizminin üstünlüğünü sarsması, Sovyetler Birliği'nde ve Avrupa'nın, Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti dışında kalan diğer halk demokrasisi ülkelerinde kapitalizmin restorasyonu sonucu, Sovyetler Birliği'nin oldukça geniş bir nüfuz alanına sahip emperyalist bir süper devlet olarak dünya sahnesine çıkması ve dünya hegemonyası peşinde koşmaya başlaması; bütün bunlar dünyanın cehresini kısa zamanda değiştirdi ve günümüzdeki duruma yol açtı.

Bugün dünya halklarının baş düşmanı ve dünya karşı-devrim cephesinin temel direkleri iki emperyalist süper devlettir. İki süper devlet, diğer emperyalistleri ve her türden gericileri çevrelerinde toplayarak sosyalist ve diğer ilerici-demokratik ülkelere, cephe gerisinde başkaldıran proletarya, halklar ve ezilen milletlere karşı işbirliği içinde amansız bir mücadele verirken; diğer yandan da dünyanın her köşesinde kendi aralarında nüfuz ve hegemonya alanlarını paylaşmak için kapişmakta ve her türlü araçla birbirlerinin nüfuz alanlarına el atmaktadırlar. İki süper devlet, aynı zamanda günümüzde esas savaş kaynağını teşkil ediyor.

Günümüzde, hem devrim, hem savaş etkenleri birlikte yükseliyor. Ama uzun bir zamandan bu yana dünyada esas akım devrimdir. Eğer gelişen devrim akımı savaşı önleyemezse, patlak verecek olan savaş bu akımı daha da güçlendirecektir. Ya devrim savaşı önler, ya savaş devrime yol açar.

Sosyalizmle kapitalizm arasındaki mücadelede ifadesini bulan iki ayrı dünyanın mevcut olduğu günümüzde iki cephe karşı karşıya durmaktadır. Bir yanda emperyalist burjuvazi, komprador-feodal gericiliğin ve onların yordakçılarının oluşturduğu dünya karşı-devrim cephesi; diğer yanda proletarya, halklar, ezilen milletler ve onların hüküm sürdüğü ülkelerden oluşan dünya devrim cephesi. Çağımızda dünya devriminin önder ve temel gücü proletarya; onun temel müttefiki ise ezilen halklardır. Çağımızın niteliği değişmedikçe, dünya sosyalist devrim sürecinin temel çelişmesi (kapitalizmle sosyalizm arasındaki çelişme) değişmedikçe, Lenin ve Stalin tarafından tespit edilmiş olan bu gerçek de değişmeyecektir. Bu, aynı zamanda çağımızın gerçeğinden ve onun temel çelişmesinden kaynaklanan dört belli başlı çelişmenin de (sosyalist ülkelerle kapitalist ülkeler, emperyalist ülkelerdeki proletarya ile bur-

juvazi, emperyalizmle ezilen halklar ve emperyalistlerin kendi aralarındaki) değişmediği, bunlardan herhangi birinin ortadan kalkmadığı ve dolaylı ya da dolaysız olarak hepsi de devrime yol açan bu çelişmelerden herhangi birinin diğerine feda edilemeyeceği anlamına gelir.

Günümüzde emperyalizmin de niteliği değişmiş değildir. Bütün emperyalistler bugün de halkların düşmanlarıdır ve sonuna kadar öyle kalmaya devam edeceklerdir. Proletarya ve halklar uluslararası planda mızrağın sivri ucunu iki emperyalist süper devlete yöneltmelidirler. Ama bu, diğerlerinin ittifak yapılacak «dostlar» olduğu anlamına gelmez. Aynı şekilde emperyalizmin müttefiki komprador burjuvazi ve feodal toprak ağaları da düşman olarak kalmaya devam etmektedirler. Bunlar gayri-millî sınıflardır, ulusun ve halkın çıkarlarını değil emperyalizmin ve para kasalarının çıkarlarını düşünürler. Emperyalizmle ulus arasındaki çelişmenin işgal ve benzeri bir durum nedeniyle ön plana çıkmadığı, görünüşte de olsa siyasi bağımsızlığına sahip yarı-sömürge ülkelerde, içte (o ülkedeki devrim süreci göz önüne alındığında) baş düşman başta iki süper devlet olmak üzere emperyalistler tarafından desteklenen bu komprador-feodal gericilik ve onların egemenlik aracı olan faşist diktatörlüktür. Bu gibi ülkelerde iki süper devlete ve emperyalizme darbe vurmanın gerçek yolu bu mücadeleye sarılmaktan geçer.

Günümüzdeki iki süper devlet arasındaki ilişki de değişmemiştir. Dün olduğu gibi bugün de onlar yayılmacı ve hegemonyacı politikaları, NATO ve Varşova Paktı gibi askerî blokları, tehlikeli boyutlara varan silahlanmalarıyla proletarya ve halklar için aynı ölçüde tehlikeli ve saldırgandırlar. İki emperyalist süper devletin ikisi de esas savaş kundakçısı olmaya devam ediyor. Emperyalistler arasındaki eşit olmayan gelişme yasası bugün de varlığını sürdürmeye ve iki süper devletin safları da dahil olmak üzere emperyalist dünyada kanışıklıklar yaratmaya devam etmekle birlikte, bu, ikisinden birinin «yükselme», diğerinin «çöküş» halinde olduğu anlamına gelmiyor. Çağımızda yükselen, dünya halklarının devrimci mücadelesidir; adım adım çöken, ama çöktüğü ölçüde saldırganlaşan ise, emperyalizm ve sosyal-emperyalizmdir. Devrimci proletaryanın bugün dünyanın her yerinde kendine esas alması gereken gelişme budur.

Lenin, «oldukça 'yeni' her sorun, olaylardaki umulmadık her değişiklik, ki bu değişiklik gelişimin temel çizgisini önemsiz bir ölçüde ve çok kısa bir zaman için değiştirmiş dahi olsa, revizyonizmin şu ya da bu türünün doğmasına neden olur» diyordu. Bu gerçek, Lenin'den bu yana birçok defa doğrulanmıştır. Titocu ve Kruşçevci revizyonistlerden sonra günümüzde de «Üç Dünya Teorisi» gibi, modern revizyonizmin yeni türlerinin doğduğunu görüyoruz. Her türden revizyonizm, reformizm vb.

akım Marksizm-Leninizm temel ilkelerini çarpıtarak proletarya ve halkı devrim yolundan sapıtırarak, onların önünü karartarak, devrimci mücadeleden safları içerisinde kof hayaller yayararak; emperyalizme, sosyal-emperyalizme ve hertürden gericiliğe hizmet etmekte ve karşı-devrimci bir rol oynamaktadır. Devrimci proletarya her zaman olduğu gibi bugün de emperyalizme (sosyal emperyalizme) ve gericiliğe karşı mücadeleyi oportünizme ve revizyonizme karşı mücadeleyle birleştiriyor ve bu mücadele içinde saflarını sıklaştırıyor.

Ülkemiz Türkiye, Amerikan emperyalizminin hegemonyası ve Sovyet sosyal-emperyalizminin yayılması altında bulunmaktadır. Ayrıca, iki süper devletin birinin ya da diğerinin etrafında kümelenmiş bütün diğer emperyalist ülkeler de (başta Almanya olmak üzere) ülkemizin sömürü ve yağmasına şu ya da bu ölçüde katılıyorlar. Onlar, hegemonyalarını, yayılmasını, sömürü ve yağmalarını gerçekleştirebilmek için, esas olarak, komprador tekeldi burjuvazi ile feodal toprak ağalarına ve onların faşist-feodal diktatörlüğüne dayanıyor ve bu güçleri destekliyorlar.

Amerikan emperyalistlerinin ve diğer Batı Avrupalı emperyalistlerin komprador burjuvazi ve toprak ağalarıyla işbirliği halinde ülkemizi nasıl sömürdükleri ve yağmaladıkları, faşist-feodal diktatörlüğü nasıl destekledikleri öteden beri bilinir. İşte tıpkı diğer emperyalistler gibi Sovyet sosyal emperyalistleri ve onun etrafındaki diğer revizyonist ülkeler de aynı yöntemlerle; devletten devlete borçlandırma yoluyla köleleştirerek, doğrudan yatırımlara girerek, bankalar aracılığıyla, özel iş adamları ve devletle kredi, ortak yatırım vb. anlaşmalara girerek, malî sermayenin gücü sayesinde eşit olmayan anlaşmalar imzalayıp imtiyazlar kopararak, ekonomik yayılmasına dayanarak siyasî nüfuz elde etme peşinde koşarak ülkemizi sömürmekte ve yağmalamaktadırlar. Onlar da bu sömürü ve yağmalarını giderek artan ölçülerde gerçekleştirebilmek için ülkemizde mevcut komprador-feodal düzenin devam etmesi zorunluluğunun bilincindedirler ve bu yüzden her başı sıkıştığında Amerikan emperyalistlerinin ve diğer emperyalistlerin yanı sıra faşist-feodal diktatörlüğün yardımına koşuyorlar. Onlar da bu diktatörlük içinde mevziler elde ediyor ve ülkede ekonomik, siyasî, kültürel, her alanda bağımlılık ilişkileri yaratıyorlar.

İşte bu şartlarda, devrimci proletaryanın devrimimizin bugün içinde bulunduğu dönemdeki baş (merkezî) görevi; özünde toprak devrimi olan ulusal demokratik halk devrimi görevine sanılarak işçi-köylü temel ittifakını kurmak ve bu temel üzerinde mevcut düzene karşı olan bütün güçlerle birleşerek halk savaşı yoluyla komprador burjuvazi ve toprak ağalarının egemenliğini, onların faşist-feodal diktatörlükleriyle birlikte yerle bir ederek, işçi-köylü diktatörlüğünü gerçekleştirmektir. Bu durum,

içte mücadelenin sivri ucunu komprador burjuvazi, toprak ağaları ve onların diktatörlüklerine yöneltmemizi ve içinde bulunduğumuz şartlarda anti-faşist, yurtsever halk cephesini inşaya önem vermemizi gerektiriyor. Günümüzde, ülkemizde başta iki süper devlet olmak üzere tüm emperyalizme karşı gerçek bir mücadele vermenin ve dünya devrim cephesine katılmanın başka yolu yoktur.

Aynı mevcut şartlar, bugün içinde bulunduğumuz dönemde, ulusal demokratik halk devrimi programının (asgarî programın) herhangi bir taviz vermeden ve kısıtlamaya tabi tutulmadan savunulmasını gerektirmektedir. Ancak, devrimci proletarya demokratik devrimin bu döneminde baş çelişkinin komprador burjuvazi ve toprak ağalarıyla (ve onların faşist-feodal diktatörlüğüyle) halk arasında olmasını göz önüne alarak, en geniş kitleleri mücadeleye seferber edebilmek için günlük propaganda ve ajitasyonunu en başta toprak meselesi olmak üzere, asgarî programının özellikle iç gericiliği hedef alan maddelerini ön plana çıkararak yürütmek zorundadır.

VII

DEVRİMCİ PROLETARYANIN BUGÜN VAROLAN BELLİ BAŞLI SİYASÎ PARTİ VE AKIMLAR KARŞISINDAKİ TAVRI

Komprador burjuvazi ve toprak ağalarının faşist-feodal partileri; AP, MHP, MSP, CGP, DP ve T«K»P, TSİP, TİP'dir.

İlk sayılanlar, ülkemizi hegemonyası altında bulunduran, faşist diktatörlüğü denetleyen ve komprador burjuvazi ve toprak ağalarını esas olarak kendine bağlamış olan Amerikan emperyalizminin ve onun safında yer alan diğer emperyalistlerin uşağı komprador-feodal partilerdir. Bunların belli başlı fonksiyonu, «demokrasi» güldürüsünün aktörleri olarak halk yığınlarını aldatmak, halkın faşist-feodal diktatörlüğe karşı mücadelesini saptırmak ve faşizme kitle tabanı yaratmaktır. Bu arada, bunlar, temsil ettikleri hakim sınıf kliklerinin devlet mekanizması içinde daha elverişli mevziler elde etmesine de hizmet ederler. Bütün dünyada ve ülkemizde kapitalizmin genel buhranı derinleştikçe halkın emperyalizme, faşizme ve feodalizme karşı mücadelesi de yükselmekte ve bu durumda sonlarının yaklaştığını hisseden komprador-feodal hakim sınıflar, mevcut faşist diktatörlüğü daha gericici ve azgın biçimler altında sürdürebilmek için çaba harcamaktadırlar. Bu nedenle günümüzde bütün faşist-feodal partiler daha da gericileşirken özellikle MHP gibi bun-

ların en azgınları hakim sınıfların gittikçe daha çok desteğini kazanarak güçlenmektedir. Devrimci proletarya hareketi tüm faşist-feodal partilere karşı mücadelesini yürütürken, bugün bu partiye karşı mücadeleye özel bir önem veriyor.

T«K»P, TİP, TSİP gibi partilere gelince, bunlar sosyal-faşist partilerdir. Diğerlerinden ayrıldıkları tek nokta, Sovyet sosyal-emperyalizminin uşaklığını yapmaları ve suratlarında sosyalizm maskesi taşımalarıdır. Sovyet sosyal-emperyalizmi komprador-feodal hakim sınıflar içinde yarattığı bağımlılık ağlarını geliştirdikçe, bunların nasıl faşist-feodal diktatörlüğün ve komprador burjuvazi ve toprak ağalarının çıkarlarını savunduğu her geçen gün daha iyi ortaya çıkmaktadır. Bunlar, şimdiden elde ettikleri bütün mevzilerde yurtsever, demokrat ve devrimci unsurlara karşı faşist terör uyguluyor ve örneğin denetimleri altındaki sendikalarda açıkça işçilere karşı patronun köpekliğini yapıyorlar. Bunlar, faşist-feodal diktatörlüğün işçi sınıfı ve demokratik halk hareketi içine saldırdığı ajanlardır.

Türkiye Kürdistan'ındaki «Özgürlük Yolu» hareketi de Kürt komprador-feodallerinin bu tip sosyal-faşist bir akımıdır.

CHP, millî burjuvazinin emperyalizm, komprador tekелci kapitalizm ve feodalizm ile oldukça sıkı bağları olan ve onlarla uzlaşan üst (sağ) kesiminin reformist partisidir. Millî burjuvazinin bu kesimi, sınıf karakteri gereği, emperyalizm, komprador tekелci kapitalizm ve feodalizmin ülke üzerindeki egemenliğinden zarar görse de, esas olarak işçi ve köylülerin devrimci mücadelesinden korktuğu için, işçilere ve köylülere karşı bu güçlerle birleşir ve çoğunlukla gelişen devrimci mücadele karşısında mevcut düzenin koltuk değneği görevini görür. Ama, bu arada, emperyalizm, komprador kapitalizm ve feodalizm karşısında durumunu güçlendirmeyi amaçlayan bir kısım reformcu talepleri ileri sürmek ve savunmaktan da geri durmaz.

Bu niteliğiyle CHP, mücadelenin sivri ucunun iç gericiliğe yöneldiği ve devrimin bir işçi-köylü devrimi olarak geliştiği günümüz koşullarında ittifak kurulacak değil, ama tecrit edilecek ve tarafsızlaştırılacak bir güç durumundadır. Nitekim, bugün pratikte de işçi ve köylülerin karşısında, buna karşılık faşist-feodal diktatörlüğün yanındadır ve yaydığı reformist hayallerle halkın gelişen devrimci mücadelesini yozlaştırmaya, pasifize etmeye çalışmaktadır.

CHP'nin niteliği konusunda devrimci proletarya bugün belli başlı iki yanlış görüşle mücadele etmelidir. Bunlardan birincisi, onu küçük burjuva demokrat bir parti gibi göstermeye çalışan ve bütün ittifaklar politikasını bu temel üzerinde inşa eden burjuva kuyrukçusu revizyonist-

lerin yaymaya çalıştığı görüştür. Bu görüşü yayanların başlıca amacı komprador-feodal düzen ve emperyalizmle uzlaşma girişimlerini aklamaktır. İkincisi ise görünüşte «sol» ama gerçekte, hiç de diğerinden aşağı kalmayacak ölçüde sağ hatalara kaynaklık eden, CHP'nin komprador burjuvazi ve toprak ağalarının «reformcu», «liberal» vb. kesiminin partisi olduğu yolundaki görüştür. Aslında CHP'yi bu şekilde nitelendirenler de, revizyonistlerin, milli burjuvazinin her şart altında, emperyalizme, komprador kapitalizme ve feodalizme karşı mücadele etmesi gereken devrimci bir sanayi burjuvazisi olması gerektiği şeklindeki görüşlerinin etkisi altındadırlar. Bu yüzden de CHP'nin düzenle uzlaştığını, düzeni savunduğunu görünce, onu komprador burjuvazi ve toprak ağalarının partisi olarak nitelendirmekte; ama onun reformcu ve düzenle çelişen yanlarını da inkâr edemediklerinden, bu kez komprador burjuvazi ve toprak ağalarına onlarda bulunmayan özellikler atfetmektedirler. İleride şartların değiştiği bir dönemde milli burjuvazinin bu kesiminin emperyalizmle çelişkileri şiddetlense ve onunla ittifakın şartları doğsa, bu görüşleri taşıyanlar bu kez de komprador burjuvazi ve toprak ağalarıyla ittifakın teorisini yapmaya başlayacaklardır.

Millî burjuvazinin aşağı kesimlerinin ve küçük-burjuvazinin siyasi akımları ise, «Devrimci Yol», TBP, SDP, TEP, TİKP, VP ve KSD vb. partiler ve çeşitli siyasi akımlardan oluşur. Bunların hemen hepsi sınıflarıyla kaynaşmamış, sürekli yalpalayan, revizyonizmin ve reformizmin kuvvetli etkisi altında, emperyalizm, sosyal-emperyalizm ve komprador feodal düzenle şu veya bu ölçüde uzlaşan akımlardır.

Bugün bunlardan hemen hiç biri devrimci proletaryanın emperyalizme (sosyal-emperyalizme), komprador kapitalizme ve feodalizme karşı nispeten **kalıcı** ittifaklar kurabileceği devrimci ve demokrat bir güç olma özelliğini göstermiyor. Bununla birlikte, özellikle örneğin Devrimci Yol gibi bazılarıyla, düzene devrimci bir tarzda karşı çıktıkları, halk içinde demokrasinin gereklerini yerine getirdikleri ölçüde ittifak kurulabilir ve devrimci proletarya hareketi bu yolda sistemli çabalar harcamalıdır. Ancak daha önce de belirttiğimiz gibi bu hareketler genel olarak kendi sınıflarıyla önemli ölçüde kaynaşmamış ve bu yüzden büyük bir çoğunluğu gelip geçici hareketlerdir.

Bugün devrimci proletaryanın esas ittifak kuracağı geniş emekçi köylü yığınları örgütsüzdür ve ülkemizde devrimci demokrat bir köylü partisi yoktur. Bu durum, devrimci proletaryaya geniş köylü yığınlarını bizzat örgütleme ve onlara önderlik etme görevini yüklüyor. O, bu görevi yerine getirebildiği ölçüde mevcut olumsuz durumu olumluluğa dönüştürecek ve işçi-köylü temel ittifakını en sağlam bir şekilde kurarak, devrimdeki önder rolünü sağlamlaştıracaktır.

HALKIN YOLU PLATFORMUNUN ELEŞTİRİSİ

Halkın Yolu gazetesi yayın hayatına başlarken, üzerinde mücadelesini temellendireceğini açıkladığı bir platform yayınladı. Bu platform, «devrimci proletaryanın» azami, asgari ve özel programına tekabül edecek biçimde kaleme alınmış üç bölümden oluşuyordu : 1. sayıdaki, «Devrimci proletaryanın nihai amacı», «Ülkemizde devrimci proletaryanın demokratik devrimde görevleri» ve 2. sayıda «Devrimci Proletaryanın İçinde Bulunduğumuz Dönemdeki Görevleri» başlıklı bölümler.

Bu yazıda Halkın Yolu'nun söz konusu platformunu eleştirecek ve bu platformla birleştığımız ve ayrıldığımız noktaları belirleyeceğiz.

1. «Devrimci Proletaryanın Nihai Amacı», Türkiye'deki Mevcut Kapitalizmin Somut Bir İncelenmesi ve Suçlanması Temeli Üzerinde Açıklanmalıdır.

Halkın Yolu'nun platformunun birinci bölümünde söylenenlere ideolojik planda bir itirazımız yoktur. Ancak bu bölüm, ekonomi politik kitaplarından çıkarılmış, genel bir kapitalizm olgusunu ele almakta ve kapitalizmi genel bir planda suçlamakla yetinmektedir. Oysa söz konusu olan Türkiye'deki devrimci proletaryanın mücadelesine yol göstermeyi amaçlayan bir platform olduğuna göre, Türkiye'de gelişen kapitalizm somut olarak ele alınmalı, gelişmesi kısaca tahlil edilmeli, ve onun niçin ortadan kaldırılması gerektiği bu temel üzerinde açıklanmalıydı.

Lenin, Plehanov'un program taslağını eleştirirken bu konu ile ilgili olarak şunları söylüyor:

«Program, Rus (a. ç. Lenin) proletaryasının partisi için özellikle uygun değildir, çünkü Rus kapitalizminin evrimi ve Rus kapitalizmi tarafından meydana getirilen çelişkiler ve toplumsal kötülükler genel olarak kapitalizmi tanımlamakta (kullanılan -ç.) aynı sistem tarafından hemen hemen bütünüyle savaştırılmış ve çarpıtılmıştır. Rus proletaryasının partisi programında Rus kapitalizmini suçlayışını, Rus kapitalizmine savaş açışını en anlaşılır bir üslupla formüle etmeliydi. Rus programının bu bakımdan Avrupa programlarıyla özdeş olamayaacağı göz önüne alındığında bu daha gereklidir : Bu sonuncular, kapitalizm ve burjuva toplumundan, bu kavramların eşit derecede Avusturya, Almanya vs.'ye de uygulanabilir olduğunu göstermeksizin söz ederler, çünkü böyle olduğu bellidir. Rusya açısından bunun böyle olduğu kabul edilemez.»

(R.S.D.İ.P. Program Taslakları, s. 58)

Halkın Yolu'nun platformunun bu bölümünde kapitalizmin «akademik» bir tanımı yer aldığı için bunun proletaryaya yol göstermek iddiasında olan bir program ya da platform için uygun olmadığını; ancak bu bölümün ideolojik bir hata içermediğini söylemekle yetiniyoruz.

II. Eklektik Bir Programla Devrimci Proletaryaya Yol Gösterilemez.

Platformun ikinci bölümü genel olarak yeni demokratik devrim, ülkemizdeki sosyo-ekonomik yapı ve önümüzdeki devrimin yerine getireceği görevler meselesini ele almaktadır. Halkın Yolu'nun platformunun ve onun bütün genel çizgisinin en temel özelliği olan eklektizm (orta yolculuk) burada en açık bir biçimde göze çarpmaktadır.

Örneğin, platform, aynı satırlarda, kemalist devrimin ülkedeki yarı-sömürge yapıyı hem parçaladığını, hem de parçalamadığını iddia etmektedir.

«Böylece millî burjuvazi önderliğindeki millî kurtuluş savaşı ülkemizi yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülke olmaktan çıkaramamıştır.» (HY, S. 1)

«Bu çabalar yarı-feodal yapının tasfiyesine yol açmadığı gibi, ülkenin **yeniden** (abc) emperyalizmin yarı-sömürgesine dönüşmesine yol açmıştır.» (aynı yerde)

Bu bir kalem sürçmesi değildir. Halkın Yolu daha sonra yayınladığı bir çok yazıda da hem millî kurtuluş savaşının yarı-sömürge yapıyı parçalamadığını hem de parçaladığını, ama Türkiye'nin daha sonra «yeniden» yarı-sömürge haline geldiğini iddia etmiş durmuştur. (*)

Halkın Yolu'nun sayfaları içinde birbiri ile taban tabana zıt görüşlerin «uzlaştırılarak» alt alta sıralanmasının tek örneği bu değildir. Halkın Yolu dergisi yayın hayatına başladığından bu yana «siyaset oluşturma yöntemi» olarak her konuda Marksizm-Leninizmin görüşleriyle, yeni revizyonistlerin görüşlerini alt alta yazıp toplamak, sonra bu toplamı ikiye bölerek, bunların «ortalamasını» bulmak ve bu ortalamadan hareket ederek hem sağ oportünizme, hem de «sol» oportünizme (!) hücum etmek yöntemini izlemiştir. Bunun sonucu olarak Halkın Yolu yazarları, bir yerde yeni oportünizmin kanıtlarıyla Marksizm-Leninizmi, başka bir yerde ise Marksizm-Leninizmin kanıtlarıyla yeni oportünizmi eleştirmiş; «dükkan» her türlü malı bulundurmış; yeni revizyonizmle Marksizm-Leninizmi, oportünistlerle, proleter devrimcileri aynı çatı altında uzlaştırarak barındırma-

(*) Dipnot: Birinci iddianın bir başka yerde tekrarlanması için Bkz. HY, S. 8, «Aydınlık Eleştirisi», «Türkiye'nin emperyalistlerce sömürgeleştirilmesi çabalarını yerle bir eden, ama yarı-sömürge boyunduruğu parçalamayan kurtuluş savaşı...» ve HY, S. 2, «Devrimci Proletaryanın İçinde Bulunduğumuz Dönemdeki Görevleri», «Millî kurtuluş savaşımız, 'ülkemizin daha sonra **yeniden** (abc) emperyalizmin hakimiyetine girmesiyle' sonuçlandı.»

ya çalışmış ve buna da «Mao Zedung'un parti içinde iki çizgi mücadelesi yöntemini uygulamak» adını vermiştir. Ama, antagonist çelişmeler insan iradesiyle uzlaştırılmaz. Ve Halkın Yolu hareketi, yazarlarının «iradelerine» rağmen, sonunda bugün içinde bulunduğu çıkmaza sürüklenmiştir. Halkın Yolu yazarlarının bu çıkmazdan yeni revizyonizmin kapısından geçerek kurtulma çabaları da, eninde sonunda iflas etmeye mahkumdur.

İşte , milli kurtuluş savaşı konusunda Halkın Yolu platformunun böylesine zıt görüşleri ard arda sıralaması bu «yöntemin» uygulanmasının sonuçlarından yalnızca biridir. Bugün Türkiye'de milli kurtuluş savaşının niteliği konusunda belli başlı iki görüş bulunmaktadır: Bunlardan **birincisi** Şefik Hüsnü ve onun takipçiliğini yapan tüm revizyonistler ve oportünistler tarafından savunulan (bunlar içinde İ. Bilen, B. Boran, M. Belli, H. Kıvılcımlı, D. Perinçek vb. sayılabilir) Kemalist devrimle Türkiye'de emperyalizm ve komprador kapitalizmin tasfiye edilerek (yarı-sömürge yapı parçalanarak) Türkiye'nin tam bağımsızlığa kavuştuğu, Türkiye'nin bir süre esas olarak milli bir kapitalistleşme süreci yaşadığı ve daha sonra bu kapitalizmin emperyalizme bağlandığı; ancak bununla birlikte Türkiye'de kapitalizmin bugün de milli temelini muhafaza ettiği yolundaki görüştür. Bu görüşü savunanların bir kısmı, bu milli kapitalizmin (!) tekelcileşerek, «yerli, milli» bir tekelci kapitalizmin oluşmasına yol açtığı (H. Kıvılcımlı), diğer bir kısmı henüz tekelleşme aşamasında bulunduğu (İ. Bilen, B. Boran), bir kısmı ise henüz Türkiye'de tekelci kapitalizmin bulunmadığını Koç'ların, Sabancı'ların hâlâ rekabetçi aşamalarını yaşayan, anti-emperyalist (!) «Türkiye burjuvazisi»nin temsilcileri olduğunu ve bunların milli ekonominin güçlendirilmesinden yana olduklarını (D. Perinçek, M. Belli) iddia etmelerine rağmen, bu oportünistlerin hepsi Türkiye'de kapitalistleşmenin izlediği yol ve milli kurtuluş savaşının emperyalizmi tasfiye etmesi konusunda ana hatları Şefik Hüsnü tarafından çizilen gelişme hattının doğruluğu konusunda hem fikirdirler.

Bunların karşısında, geçmişte Stalin tarafından savunulmuş ve günümüzde başlıca olarak hareketimiz tarafından savunulan, **ikinci** bir görüş bulunmaktadır. Buna göre ise milli kurtuluş savaşı, kapitalizmin henüz çok az geliştiği, proletaryanın bağımsız sınıf hareketinin çok güçsüz olduğu ve burjuvazinin farklılaşmasının gelişmediği geri bir tarım ülkesi olan yarı-sömürge Türkiye'nin, emperyalistler tarafından sömürgeleştirilme çabalarına karşı; esas olarak milli bir nitelik taşıyan feodal-burjuva sınıfların önderliğinde, bir avuç milli hain dışında kalan bütün bir ulusun emperyalizme karşı milli direnme savaşıdır. Bu savaşa önderlik eden yarı-feodal teveci-ticaret burjuvazisi ve feodal, yarı-feodal toprak ağaları esas olarak emperyalizmle uzlaşmaz çelişmeleri olmayan ve onunla iş-

birliğı yapan (*) sınıflardır. Bunun için başlangıçtan itibaren emperyalizmle uzlaşmaya çalışmışlar, ancak somut şartlarda bu mümkün olmayınca, emperyalist (ve emperyalizmin kuklası) işgalcilere karşı ayaklanan halka dayanarak (**) Türkiye'nin parçalanması ve kendilerine bırakılan küçük bir bölgenin de sömürgeleştirilmesine karşı direnmişlerdir. Ancak bu direnmenin sınırları başından bellidir: «milli topraklar»ın (bunlara azınlık milliyetlerin yoğun olarak yaşadıkları bir çok bölge ve Türkiye Kürdistanı da dahil edilmiştir) bütünlüğünün korunması ve bu topraklarda emperyalizmin sömürge yönetiminin kurulmasının engellenmesi. Nitekim, emperyalist işgal kuvvetleri ve kukla kuvvetler söz konusu sınırların dışına çıkartılınca ve Türkiye'nin devlet olarak siyasi bağımsızlığı emperyalist kuvvetlere zor yoluyla tanıtılınca, milli kurtuluş devrimi de esas olarak sona ermiştir. Bu devrimci savaş sonucu emperyalizme ve zaten zayıf olan komprador kapitalizme bazı darbeler vurulmuş ve Türkiye'nin siyasi bağımsızlığı bir ölçüde güçlendirilmiş olmakla beraber bu güçler geçici olarak bile olsa tasfiye edilememiş, Türkiye emperyalizm karşısında siyasi eşitliğe (burjuva hak eşitliğine) tam olarak kavuşamamış (***) ve yarı-sömürge yapı parçalanmamıştır. Zaten milli kurtuluş savaşına önderlik eden sınıfların böyle bir kaygısı olamazdı. Onlar, emperyalizmle bağlarını güçlendirmişler ve özellikle üst kesimi bir süreç içinde kompradorlaşmıştır. Buna bağlı olarak Türkiye'de yarı-sömürge yapı gittikçe pekişmiştir.

Bu söylediklerimizi biraz açalım:

Tefeci-ticaret burjuvazisi, başlangıçta feodal toplumun parçalanmış küçük yerel pazarlarında faaliyet gösteren, feodal toprak ağalarına sıkı sıkıya bağımlı çok cılız bir sınıftır. Kendi iç dinamiğiyle kapitalist gelişmeyi yaşamış toplumlarda, kapitalizm yerel pazarları genişleterek bütün ülkeye çapında bir milli pazar içinde birleştirdikçe —ki bu sanayi kapitalizminin doğup gelişmesi dönemine denk düşer— tefeci-ticaret sermayesi de bir yandan sanayi sermayesine dönüşür, diğer yandan da bu dönüşüme uğramadığı takdirde, adım adım sanayi sermayesine bağlanır. Böylece tefeci-ticaret burjuvazisi, ilk önce feodal toplumun bir kategorisi iken gelişme süreci içinde gelişen kapitalizmin unsuru haline gelir ve feodalizmi

(*) Emperyalizmin yarı-sömürge bir ülkede sömürsünü, feodalizme (feodal kalmılara) dayanarak, kendi uzantısı olan komprador kapitalizmini geliştirerek ve komprador-tefecî, tüccar dolaşım ağı yaratarak gerçekleştirdiği hatırlansın.

(**) Devrimci proletaryanın nitel ve nicel güçsüzlüğü nedeniyle bu ayaklanmaya önderlik etmeyi başaramadığını ve tefeci-ticaret burjuvazisi ve toprak ağalarının bu ayaklanmaya istedikleri gibi yön verebildiklerini bir kere daha tekrarlayalım.

(***) Emperyalizmin hukukî ve siyasî imtiyazlarını tam olarak tasfiye edememiş ve dolayısıyla, ekonomik bağımlılıktan gelen etkenler bir yana bırakılsa bile «tam» siyasi bağımsızlığın elde edilememiş olması.

ortadan kaldırmaya yönelik sanayi sermayesine bağlandıkça feodalizmin tasfiye edilmesine yardımcı olur.

Bizimki gibi henüz kapitalist gelişmesinin ilk adımlarını atarken, emperyalizmin pençesine takılmış ve kendi sanayi sermayesi olmayan —ya da hemen hemen olmayan— toplumlarda ise bu burjuvazinin gelişmesi daha farklı bir yol izler. Batılı kapitalist ülkeler daha emperyalizm aşamasına geçmeden önce bir dünya ticareti yaratmışlar ve bizimki gibi ülkeler de bir ham madde kaynağı ve mamul madde pazarı olarak bu ticari sistem içinde yerlerini almışlardır. Batının ucuz sanayi malları ülkeye girince feodal sistemi parçalamaya, çözmeye başlar ve ülkede meta ekonomisinin gelişmesine, küçük yerel pazarların canlanmasına, eski feodal iç gümrük sisteminin, angarya sisteminin ve lonca sisteminin parçalanmasına yol açar: Batılı kapitalist ülkelerden gelen tüccarlar, sanayiciler liman şehirlerine yerleşir ve yerli tefeci-ticaret burjuvazisi ile işbirliği yaparlar. Bu tefeci-tüccarların en irileri, liman şehirlerinde ve bu şehirlerin çevre bölgelerinde onların işlerini gören acentaları durumuna gelirler. Bunlara «kompradorlar» adı verilmiştir. Ama serbest rekabetçi dönemde ülkeye gelen bu kapitalistler, hâlâ esas olarak sanayi sermayesinin temsilcisi oldukları için (ülkenin bunlarla rekabet edebilecek kendi sanayi sermayesi olmadığından bu sürecin aynı zamanda sömürgeleşme sürecine yol açtığını bir an için göz önüne almazsak) bunlar feodalizm karşısında ilerci bir görev yerine getirirler.

Batıda serbest rekabetçi kapitalizmin emperyalizme dönüşmesiyle birlikte, sanayi sermayesinin banka sermayesiyle kaynaşması temelinde finans-kapital oluşur, genel olarak burjuvazinin hakimiyeti, yerini mali bir oligarşinin hakimiyetine bırakır ve kapitalizmin gelişmesini esas olarak tamamlamasından dolayı biriken sermaye fazlasını ihrac zorunluluğu doğur. Bu da bir avuç emperyalist ülke tarafından dünyanın paylaşılmasına ve millî ekonomilerin tek bir dünya ekonomisi zincirinin parçaları haline gelmesine yol açar. İlerici rekabetçi sanayi kapitalizmi, gerici, tekelci kapitalizme dönüşür. Bu gerici kapitalizmin (finans-kapital) artık feodalizmi tasfiye etmek gibi bir meselesi yoktur. Aksine kendisi de üretici güçlerin gelişmesinin önünde bir engel haline geldiğinden, kendi sömürsünü gerçekleştirmek için, onu bir ölçüde çözse bile kalıntılarını muhafaza eder ve onlardan yararlanır.

Bu değişime bağlı olarak, geri ülkede, ihrac edilen finans-kapitalin yeniden üretilmesi temeli üzerinde üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olan gerici (feodalizmle uzlaşan) ve tekelci bir komprador kapitalizmi gelişmeye başlar. Kompradorlar bu oluşumun içinde yer alarak kapitalistleşir ve artık sanayi sermayesine değil, finans-kapitale bağlanan tefeci tüccarlar da feodalizmin tasfiyesinin değil, onun yaşatılmasının bir

unsuru ve emperyalist sömürünün gerçekleşmesinin dolaylı bir aracı haline gelirler. Kuşkusuz bütün bunlar ülkede meta ekonomisinin daha da gelişmesine ve milli bir kapitalizmin doğmasına da yol açar, ama bu kapitalizm emperyalizmin baskısı altında güdük kalır, gelişemez ve tayin edici bir rol oynayamaz.

Tefeci-ticaret burjuvazisi ne emperyalizm tarafından satın alınmış ya da yaratılmış komprador tekerci burjuvazi gibi emperyalizmin uzantısı bir sınıftır; ne de salt feodal bir sınıf. Bu yüzden milli bir temele sahiptir. ama bu onun emperyalizme ve feodalizme bağımlı olmasına, «komprador burjuvazi kadar komprador ve feodal toprak ağaları kadar feodal» olmayan bir sınıf olmasına engel değildir.

İşte milli kurtuluş savaşına feodal, yarı-feodal toprak ağalarıyla ittifak halinde önderlik eden esas olarak bu sınıftı.

Şimdi de onu, emperyalizme karşı direnmeye iten nedenler üzerinde duralım:

Bu nedenlerin en başta gelenlerinden biri, ülkede milli kurtuluş savaşına önderlik edecek nitelik ve nicelikte bir proletarya, Komünist Partisi ve o dönemde köylülüğün güçlü bir toprak devrimi hareketi olmamasıdır. Bu, feodal-burjuva önderliğin anti-emperyalist halk hareketini yönlendirebilmesine ve onu emperyalizm ile kendisi arasındaki çelişkileri halletmede bir koz olarak kullanabilmesine yol açmıştır. Bununla sıkı sıkıya bağlı bir diğer neden de, ülkede kapitalizmin çok geri bir düzeyde bulunması ve diğer sınıflarla birlikte burjuvazinin de kendi içinde farklılaşması ve bölünmesinin ileri bir derecede olmamasıdır.

Stalin bu konuyla ilgili olarak şunları söylüyor:

«Eskiden sömürge doğu, tek bir bütün oluşturan bir şey olarak düşünülüyordu. Şimdi bu düşünce artık gerçekliğe uymuyor. Şimdi en azından üç sömürge ve bağımlı ülke kategorisi var. Birincisi hemen hemen kendi proletaryası hiç bulunmayan ve sanayi bakımından hiç gelişmemiş, Fas türü ülkeler. İkincisi sanayi bakımından az biraz gelişmiş ve görece az sayıda bir proletaryası bulunan Çin ve Mısır türü ülkeler. Üçüncüsü de kapitalist bakımdan az çok gelişmiş ve az çok kalabalık bir proletaryası bulunan Hindistan türü ülkeler.

«Bütün bu ülkelerin hiç bir biçimde aynı plana konulamayacakları açık.

«Ulusal burjuvazinin henüz devrimci ve uzlaştırmacı partilere bölünmemiş bulunduğu Fas gibi ülkeler bakımından, komünist ögelerin görevi emperyalizme karşı tek bir ulusal cephe kurmak için bütün önlemleri almaktır. Komünist ögelerin tek bir parti biçiminde kümelenmesi, bu ülkelerde ancak emperyalizme karşı bir savaşım içinde, özellikle emperyalizme karşı muzaffer bir devrimci savaştan sonra gerçekleşebilir.

«Ulusal burjuvazinin devrimci ve uzlaştırmacı partilere bölünmüş bulunduğu, ama burjuvazinin uzlaştırmacı bölümünün artık emperyalizm ile kaynaşmadığı Mısır ya da Çin gibi ülkelerde, komünistler emperyalizme karşı tek bir ulusal cephe kurmayı artık kendilerine erek olarak alamazlar. Tek bir ulusal cephe

siyasetinden, komünistlerin bu ülkelerde işçiler ile küçük burjuvazinin devrimci blok siyasasına geçmeleri gerekir. Bu blok, bu ülkelerde, tek bir parti «Kuomintang» türünde bir işçi ve köylü partisi biçimine bürünebilir; ama gene de bu özgül türdeki partinin **gerçekte** iki gücün, komünist partisi ile devrimci küçük burjuva partisinin oluşturduğu bloku temsil etmesi koşuluyla. (—)

«Hindistan gibi ülkelerde durum biraz daha başkadır. Hindistan gibi sömürgelerin varlık koşullarında özsel ve yeni olan şudur ki sadece ulusal burjuvazi devrimci ve uzlaşıcı partilere bölünmekle kalmamış, ama her şeyden önce bu burjuvazinin uzlaşıcı bölümü emperyalizm ile anlaşmaya varabilmiştir. Burjuvazinin emperyalizmden çok devrimden korkan, yurdun çıkarlarından çok kendi para kasasının çıkarlarını düşünen bu en zengin ve en etkili bölümü kendi öz ülkesinin işçileri ve köylülerine karşı emperyalizm ile birleşerek her iki ayağı ile de devrimin yemiali düşmanları blokunda yer alır. Bu blok parçalanmadan devrim zafer kazanmaz. Ama onu parçalamak için uzlaşıcı ulusal burjuvazinin ihanetini ortaya çıkararak, emekçi yığınları onun etkisinden kurtararak ve proletarya hegemonyasını gerçekleştirmek için zorunlu koşullar sistemli bir biçimde hazırlanarak bu ulusal burjuvaziye karşı ateşi yoğunlaştırmak gerekir.» (Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu, s. 149 - 151)

İşte Türkiye, milli kurtuluş savaşı sırasında en çok birinci kategoriye yakın ve kapitalizmi, barındırıyordu. Fas'tan biraz daha çok gelişmişse de Çin'den geri olan bir ülke durumundaydı. Nitekim, Türkiye'de Komünist Partisi ulusal kurtuluş savaşı içerisinde kurulmuştur. Ancak TKP'nin en başta M. Suphi olmak üzere yiğit önder kadrosunun feodal-burjuvazinin komplosuyla katledilmesi ve Anadolu'daki örgütlenmelerinin Kemalist hükümet tarafından dağıtılmasıyla, Parti işgal altındaki İstanbul'da yerleşen ve milli kurtuluş savaşını oradan izleyen burjuva kuyrukçusu sağ oportünist bir çizgiye sahip Ş. Hüsnü kliğinin hakimiyetine geçti ve bütün etkisini kaybetti.

Stalin, Türkiye'deki kemalist devrimi ve bu devrimi mümkün kılan etkenleri şöyle tanımlıyor:

«Çin'de kemalist bir devrim mümkün müdür?

«Ben bunu ihtimal dışı ve bu sebeple imkânsız görüyorum.

«Kemalist bir devrim sadece Türkiye, İran ve Afganistan gibi sanayi proletaryası hiç olmayan veya hiç denecek kadar az olan, köylülerin güçlü bir toprak devriminin gelişmediği ülkelerde mümkündür. Kemalist devrim bir üst tabaka devrimidir, millî ticaret burjuvazisinin devrimidir. Bu devrime yabancı emperyalistlere karşı mücadele içinde varıldı ve devrimin daha sonraki gelişmesi esas olarak köylü ve işçilere karşı, evet, bir toprak devrimi ihtimaline karşı yönelmekteydi.

«Kemalist bir devrim Çin'de imkânsızdır :

a) Çünkü orada, Çin'de köylüler arasında güçlü bir otoritesi olan sayıca az da olsa mücadeleciler ve aktif sanayi proletaryası vardır.

b) Çünkü orada, yolu üzerindeki feodal kalıntıları silip süpüren gelişmiş bir toprak devrimi ilerlemektedir.

c) Pek çok eyalette sayısı milyonlara varan köylülük şimdiden topraklara el koymaktadır. Onun mücadelesine Çin'in devrimci proletaryası önderlik etmektedir. İşte kemalist devrim denen devrimi imkânstz kılan panzehir budur.

«Kemalistlerin partisi ve Vuhan'daki sol kuomintang'ın partisi aynı kefeye konamaz, tıpkı Türkiye ve Çin'in aynı kefeye konamayacağı gibi. Türkiye'de Şanghai, Vuhan, Nanking, Tienzin vb. gibi merkezler yoktur. Ankara, nasıl Vuhan'la boy ölçüşemezse, Kemalistlerin partisi de hiç bir zaman sol kuomintangla boy ölçüşemez.

«Çin ile Türkiye'nin uluslararası durum açısından farklarını da göz ardı etmemek gerekir. Örneğin, Türkiye'de emperyalizm temel isteklerinin bir çoğunu Suriye, Filistin, Mezopotomya ve emperyalistler için önemli diğer bölgeleri Türkiye'nin elinden alarak önceden gerçekleştirmiş bulunuyordu. Türkiye, şimdi on-on iki milyon nüfuslu küçük bir devlet haline getirildi. Türkiye, emperyalizm için önemli bir pazar olmadığı gibi hayatî önemde bir yatırım alanı da değildir. Bu duruma yol açan nedenlerden biri de, eski Türkiye'nin milliyetlerin bir karışımından oluşması, yoğun bir Türk nüfusunun sadece Anadolu'da bulunmasıydı.

«Çin'in durumu ise başkadır. Çin, dünyadaki en önemli sürüm pazarı, en önemli sermaye ihrac pazarıdır ve birkaç yüz milyon nüfusu bulunmakla birlikte tek bir milletin yoğun olduğu bir ülkedir. Türkiye'de emperyalizm eski Türkiye'de yaşayan Türklerle Araplar arasındaki uzlaşmaz millî çelişmelerden yararlanarak Doğu'da birçok son derece önemli bölgeyi koparıp almakla yetinebildiği halde Çin'de emperyalizm eğer eski mevzilerini korumak veya bu mevzilerin en azından bir bölümünü elde tutmak istiyorsa bıçağı millî Çin'in canlı gövdesine saplamak, onu parçalara ayırmak ve koca koca eyaletleri elinden almak zorundadır.

«Türkiye'de, emperyalizme karşı mücadele Kemalistlerin cılız kalan bir anti-emperyalist devrimiyle sona erebildiği halde Çin'de emperyalizme karşı mücadelenin gerçek bir halk karakteri, tam anlamıyla millî bir karakter alması, adım adım derinleşmesi, emperyalizme karşı şiddetli savaflara yol açması ve hatta dünyada emperyalizmin temelini sarsması kaçınılmazdır.» (Millî Demokratik Devrim, s. 78 - 80)

Bütün bu etkenlere rağmen feodal-burjuva sınıfların millî kurtuluş savaşını örgütlemesi, emperyalizmle aranan bütün uzlaşma imkânlarının tıkanması ve şartların onu zorunlu olarak bu yola itmesi sonunda gerçekleşti.

Birinci Dünya Savaşı sonunda ülkenin sömürgeleştirilmeye başlanmasıyla birlikte, eski Osmanlı topraklarında yaşayan bütün uluslar için ulusal kaderini tayin hakkı güncel bir önem kazandı.

Türk komprador-feodal sınıfları ve onlara bağımlı tefeci-ticaret burjuvazisi, Osmanlı İmparatorluğunda nispeten homojen bir Türk nüfusunun bulunduğu vegane yer olan Anadolu'da emperyalizmin güdümünde sahte bir bağımsızlığa sahip (günümüzün yeni-sömürge ülkeleri statüsünde) kendilerinin hakim ulus durumunda bulunacağı bir devletin kurulmasından yana idiler. Bu amaçla ulusların kaderlerini tayin hakkının karikatürleştirilmiş ve Amerikan emperyalizminin amaçlarına hizmet eder bir tarzda yozlaştırılmış hali olan «Wilson ilkeleri»ne sarılıyorlar ve ülkeyi sömürgeleştirmekte olan İngiliz, Fransız ve İtalyan emperyalistlerine kendilerine bu imkanı bahşetmeleri için yalvarıyorlardı. Ama Lenin'in de söy-

lediği gibi Birinci Dünya Savaşı sonrasında dünya siyasetinde «başta gelen etken galipler arasında olmamak bahtsızlığına uğrayan halklara karşı emperyalistlerin giriştikleri şiddet» hareketiydi. Emperyalistlerin kendileri için daha uygun buldukları hesapları vardı. Onlar Türkiye'nin Batısında İngiliz emperyalizminin denetiminde geniş bir Yunan-Rum bölgesi, Kuzeyinde bir Pontus-Rum devleti, Türkiye'nin doğusunu kaplayan ve Karadeniz kıyılarından Güneyde Akdenize kadar uzanan bir Ermenistan (Ermenistan üzerinde kimin denetim kuracağı konusunda İngiliz, Fransız ve Amerikan emperyalistleri arasında büyük bir çekişme vardı), Türkiye Kürdistanında İngiliz emperyalizminin denetiminde kukla bir Kürt devleti kurmayı planlıyorlardı. Bu arada Orta Anadolu'da küçük bir bölgede kurulacak Türk devleti silahtan arındırılacak ve işgalci emperyalistler tarafından denetlenen bir sömürge statüsünde olacaktı. Bu yüzden emperyalistler Türk feodal-burjuva sınıflarının rica ve yalvarmalarına kulaklarını tıkadılar.

Bu durum Mustafa Kemal'in başını çektiği bağımsızlık meselesine, milli burjuvazinin üst kesiminin bakış açısından bakan kanadı güçlendirdi. Bu kanat emperyalist işgale karşı kendiliğinden başlamış bulunan halk hareketine dayanarak bir milli kurtuluş savaşının örgütlenmesi ve ülke içindeki diğer ulus ve azınlık milliyetlerin milli hareketlerinin şu ya da bu biçimde etkisiz kalınarak Anadolu ve Trakya'nın doğusunda siyasi bağımsızlığına sahip bir Türk devletinin kurulmasını amaçlıyordu.

Bu dönemde bağımsızlık meselesinin proleter tarzda hallinin, yani proletarya önderliğinde çeşitli milliyetlere mensup halkların emperyalizme karşı birlikte karşı koyması, halkların kendi kaderlerini tayin etmesi ve emperyalizmden tam bağımsız devlet ya da devletler kurulmasının somut şartları yoktu.

Milli kurtuluş savaşı burjuva-feodal sınıfların önderliğinde Türk ve Kürt uluslarının emperyalizme, emperyalizmin kuklası Yunan gericiliğine ve milli hareketlerinin kaderlerini emperyalizme bağlayarak, halklarının geleceği üzerinde büyük bir kumar oynayan Rum, Ermeni vb. azınlık milliyetler burjuvazisine karşı verdikleri millî devrimci bir savaştı. Ancak bu savaşın amacı, ona önderlik eden sınıfların karakterlerine bağlı olarak sınırlı bir siyasî bağımsızlığın sağlanması, sömürge statüsünün kaldırılması ve «millî toprakların» bütünlüğünün korunmasıydı. Kaldı ki, bundan da yararlanan yalnızca Türk burjuva-feodal sınıfları oldu. Onlar Kürtleri önce aldattılar, sonra da onların millî hareketlerini zulüm ve zorbalıkla bastırdılar.

Dolayısıyla millî kurtuluş savaşı emperyalizme darbe vurmakla birlikte onu tasfiye edemedi ve zaten edemezdi de. Türkiye'yi sömürgeleş-

tirmek isteyen güçleri kovdu, ama yarı-feodal, yarı-sömürge yapıyı parçalayamadı. Çünkü önderliğin sınıf yapısı buna müsait değildi.

Nitekim daha millî kurtuluş savaşı sürerken Kemalistler Fransız emperyalizmiyle kredi anlaşmaları yaptılar. İtalya ile savaş halindeyken Meclis bir İtalyan şirketine imtiyaz tanıdı. 1922 yılında bir Amerikan mali sermaye grubuna sömürge tipi bir demiryolu yapım imtiyazı verildi. 99 yıl geçerli olacak bu imtiyaza göre şirket Diyarbakır-Ergani-Musul demiryolunu inşa edecek, demiryolunun iki yanında kalan yirmişer kilometrelik alanda petrol dahil, bütün madenleri işletecekti. Şirkete geniş vergi muafiyetleri tanınmış, çok ucuza toprak alma, kereste ihtiyacını istediği gibi temin etme yolunda imtiyazlar verilmişti.

Millî kurtuluş savaşından sonra İzmir İktisat Kongresinde İktisat Vekili Mahmut Esat (Bozkurt) bu imtiyazla ilgili olarak şunları söylüyordu : «Chester Projesiyle memlekete 400 milyon liralık bir yabancı sermaye girecektir. Milletimizin hukukuna ve memleketimizin kanunlarına saygılı herhangi bir yabancı sermayeye katiyen düşman olmadığımıza bundan daha güçlü kanıt olabilir mi? Düşman kaynaklarından çıkan bu iftiraların içe ve dışa karşı kesinlikle yalanlanmasını rica ediyorum.»

Lozan'da emperyalistlerin sahip olduğu imtiyazların hiç birine dokunulmadı. Revizyonistler kapitülasyonların kaldırılması meselesini Türkiye'nin tam bağımsızlığını kazanmasının bir belirtisi gibi göstermeye çalışıyorlar. Tek başına kapitülasyonların kaldırılması yarı-sömürge yapıya son verseydi, bunları ilk kez kaldıran (1914'de) Alman uşağı Enver Paşa ve İttihat Terakki Türkiye'yi tam bağımsızlığa kavuşturmuş olurdu. Lozan'da Türkiye, Osmanlı Devletinin bütün borçlarını ödemeyi kabullenmiş, imtiyazlı şirketler imtiyazlarını korumuşlar, Düyunu Umumiye olduğu gibi kalmış, Türkiye'nin gümrükleri üzerindeki egemenliğinin bile beş yıl sonra gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştı. Türkiye, boğazlar üzerinde de tam egemenlik sağlayamamıştı.

Millî kurtuluş savaşından sonra Türkiye'de emperyalizmin ekonomik, malî, siyasi egemenliği tasfiye edilmedi. Kuşkusuz, verilen anti-emperyalist savaş sonucu Türkiye'nin sömürgeleştirilmesi önlediği gibi yarı-sömürge, yarı-feodal yapı çerçevesi içinde siyasi bağımsızlık kısmî olarak güçlendirildi. Ama millî kurtuluş savaşını izleyen dönemde bu bağımsızlık da giderek yitirildi, ülke gittikçe daha çok yarı-sömürge haline geldi. Ve mevcut siyasi bağımsızlık tamamen görünüşte kalan bir şey halini aldı.

Ülkede komprador kapitalizmi de tasfiye edilmemişti. Yalnızca eskiden büyük bir kısmı azınlık milliyetlere mensup olan kompradorlar kendi devletlerini kurma teşebbüsleri başarısızlığa uğrayınca ülkeyi terketmek

zorunda kalmışlar, bunlardan boşalan yerler de yeni kurulan Türk devletin büyük bürokratları, Anadolu'nun nispeten palazlanmış tefeci-ticaret burjuvazisi ve kapitalistleşme (kompradorlaşma) doğrultusunda gelişen büyük toprak ağaları tarafından doldurulmuştu. Devlet bu kompradorlaşma sürecini destekleyerek hızlandırdı ve kendisi de bu sürece katılarak gittikçe daha fazla komprador tekelci devlet kapitalizminin bir unsuru haline geldi. Bu dönemde devlet çeşitli alanlarda tekeller kurdu, bunların işletme imtiyazlarını uluslararası malî sermaye ile birlikte işgören komprador ve bürokratların kurdukları sözde «millî» şirketlere devretti.

Doğan Avcıoğlu gibi Kemalizmin en hızlı savunucuları bile kurtuluş savaşı sonrasında Türkiye'nin emperyalizmi tasfiye edemediğini ve tam bağımsızlığını kazanamadığını itiraf etmek zorunda kalırken, bizim «sosyalist», «komünist» geçinen revizyonist burjuva kuyrukçularımız öteden beri kraldan daha çok kralcı olagelmışlerdir.

Bilindiği gibi, Türkiye'de özellikle 1929-33 buhranı döneminde bir kısım «millileştirmeler» yapılmıştır. Bu «millileştirmeler» çeşitli burjuva revizyonist ideologlar tarafından Kemalist hükümetin o dönemde bile ne kadar anti-emperyalist(!) olduğunun kanıtları gibi gösterilmek istenmektedir. Oysa elverişli şartlarla satın almadan ibaret olan bu «millileştirmeler» esas olarak buhran şartlarında iflasa sürüklenen yabancı şirketleri kurtarmak amacıyla yapılmıştır. Diğer yönler talidir. 1933 yılında uluslararası malî sermayenin nakit sanayi yatırımı 50 milyon Türk lirasını aşıyordu. Türkiye Cumhuriyetinin 10. yıl broşüründe şunlar yazılıydı: «Ülkemizdeki yabancı şirketlerin faaliyetleri ve kapital yatırımları devamlı bir şekilde artıyor. Bunun sebebi yabancı sermaye yatırımlarına Cumhuriyet rejimi tarafından elverişli şartlar yaratılmasıdır.» 1934 yılında Türkiye'de 71 yabancı firma faaliyet yürütüyordu. 1930 yılına kadar Türkiye'de Merkez Bankasının görevini, uluslararası malî sermayenin egemenlik araçlarından biri olan Osmanlı Bankası görmekteydi. 1930'da bir Merkez Bankası kuruldu. Bu bankanın ortakları ve iştirakları şunlardı: Osmanlı Bankası:1 milyon TL, Banca Commerciale (İtalyan): 500 bin TL, Holland Bank: 100 bin TL, Banca Di Roma: 100 bin TL, Amerikan Express: 50 bin TL ve diğer yabancı bankaların verdiği toplam 160 bin TL. İşte millî ekonomiyi düzenleyen (!) banka bile bu sermayelerle kuruldu.

Konumuzun başında Türkiye'nin tarihi gelişmesini farklı biçimlerde yorumlayan iki temel tezin bulunduğunu söylemiştik. Esas olarak Şefik Hüsnü tarafından geliştirilen diğer tez (millî kurtuluş savaşını izleyen dönemde Türkiye'de millî bir sanayi kapitalizminin geliştiği tezi) kaçınılmaz olarak ülkemizin yarı-sömürge, yarı-feodal geri bir tarım ülkesi olarak değil de; emperyalizm öncesinde sanayi kapitalizmini belli bir ölçüde ge-

liştirmiş olmakla birlikte, bu gelişmeyi tamamlayamadan ve feodalizmi tasfiye edemeden emperyalizmin egemenliğine girmiş bir tarım-sanayi ülkesi (örneğin bazı Balkan ülkeleri) gibi ele alınması sonucunu doğurmaktadır. Ülkedeki kapitalizm, bir kere millî sanayi temeline dayanan bir kapitalizm olarak ele alınınca, yine zorunlu bir biçimde bunun gelişmesiyle, hâlâ objektif olarak ilerici bir görevi yerine getirdiği sonucu çıkarılmakta ve örneğin bu gelişmeyle birlikte feodalizmin tasfiye edildiği (ya da edilmekte olduğu) iddiası ileri sürülmektedir. Bu yüzden günümüzde bütün revizyonist ve orta yolcu akımlar Türkiye'de feodalizmin tasfiye edildiği ya da «Prusya tarzı geçiş» yoluyla ilerde tasfiye edileceği görüşünü savunuyorlar. Örneğin bugün hareketimizle Halkın Birliği arasındaki sosyo-ekonomik yapı konusundaki ayrılık da bu ayrılığa tekabül etmektedir. Revizyonizmden etkilenen H. Birliği'nin bu konuda söylediklerinin diğerlerinden farkı, «millî sanayi kapitalizmi» demesi gereken olguya, zaman zaman «komprador kapitalizmi» adını takmasıdır.

Halkın Yolu yazarlarının bu iki zıt görüşü platformlarında uzlaştırmaya çalışma tavrı, kendisini dünyanın merkezine koyan küçük burjuvanın iradesiyle olguları değiştirecek bir güce sahip olduğu kuruntusuna kapılmasından kaynaklanmaktadır. Halkın Yolu yazarları, Aydınlık oportünistlerini eleştirirken Halkın Kurtuluşu'nun görüşlerini, Halkın Kurtuluşu'nu eleştirirken Aydınlık oportünistlerinin görüşlerini alt alta sıralamakla «genel siyasî çizgi» oluşturabileceklerini zannediyorlar. Ama gerçekler bütün bu küçük burjuva hayalleri ve bu hayaller üzerinde inşa edilen yapıları yıkacak kadar güçlüdür ve sosyal pratik bunu her gün daha fazla kanıtlamaktadır.

Orta yolcu Halkın Yolu yazarları eklektizmleri sonucu bir yandan, Halkın Birliği'ni ülkede feodalizmin evrimci yoldan tasfiye edilebileceğini savundu diye eleştirmekte, diğer yandan, «uluslararası tekelci kapitalizmin çıkarları yarı-sömürge ülkelerde feodalizmin **devrimci bir tarzda tasfiyesi ve köylülüğün toprak ve özgürlüğe kavuşmasıyla** taban tabana zıttır.» (abc) diyebilmektedirler (*). Peki, evrimci yoldan tasfiyesiyle zıt değil midir? Orta yolculuğun bir diğer kuralı da her zaman, sıkıştığında «mevzi»yi çıkartmadan (!) terketmek için açık bir kapı bırakmaktır.

Halkın Yolu yazarları bütün dünyayı iradeci, subjektivist gözlüklerle seyretmektedirler. Örneğin onlar öyle istedi diye Aydınlık oportünistleri önce revizyonist, sonra revizyonist temel üzerinde yükselen «Marksist - Leninist», sonra yine bir gecede (1 Mayıs 1977'de) revizyonist, sonra bu-

(*) Halkın Yolu, Sayı. 1 «Ülkemizdeki devrimci proletaryanın demokratik devrimdeki görevleri.»

gün yine (Halkın Yolu'ndaki son gelişmelere bağlı olarak) «Marksist-Leninist» olabilmekte; son uluslararası iki çizgi arasındaki mücadelede «doğru yönü» önce AEP teşkil ederken (bu baylar daha önce AEP'in de «Üç Dünya Teorisini» savunduğunu iddia etmekteydiler) birden «Üç Dünya Teorisi»nde ve onu savunanlarda olumlu gelişmeler ortaya çıkmakta, bu arada bu oportünist teoriye karşı mücadele edenler revizyonizme teslim olmaktaydılar! Ve bunun gibi daha onlarca örnek sıralanabilir.

Aslında ne Aydınlik'ta, ne Ş. Hüsnü'de, ne «Üç Dünya» teorisyenlerinde, ne de bu teoriye karşı mücadele eden gerçek Marksist-Leninist akımda bir değişiklik ortaya çıkmış değildir. Değişen, Halkın Yolu yazarlarının kendileri ve fikirleridir. «Anı büyük değişiklikler» teorisi (!) ise Halkın Yolu yazarlarındaki bu değişiklikleri kamufle etmenin acemice kullanılmaya çalışılan bir aracından başka bir şey değildir.

Halkın Yolu platformunun bu bölümü, yukarıda aktardıklarımızdan başka yine Kemalist diktatörlüğün burjuva-feodal karakterini inkâr eden ifadelere yer vermektedir.

«... Millî kurtuluş savaşı yeni Türk burjuvazisinin diktatörlüğü ile sonuçlanmıştır.» (Ag. bölüm)

«İşçi ve köylülerin omuzları üzerinde yükselen **Kemalist diktatörlük** (abc) halk düşmanı tabiatı gereği **feodal toprak sahipleriyle ittifak** kurmuş (abc) ve geniş köylü kitlelerinin toprak ve özgürlük mücadelesinin önündeki bir engel haline gelmiştir.» (Agb)

Türkiye'de Kemalist diktatörlük başlangıçta esas olarak kendisi de yarı-feodal özellikler taşıyan tefeci-ticaret burjuvazisi ve feodal, yarı-feodal toprak ağalarının, burjuva-feodal diktatörlüğüydü. Bu diktatörlük daha sonra adım adım komprador-feodal diktatörlük haline dönüştü ve faşistleştirildi. Halkın Yolu yazarlarının sandığı gibi başlangıçta salt burjuvazinin diktatörlüğüken, sonradan feodal toprak ağalarıyla uzlaşarak ittifak kurmadı. Halkın Yolu yazarlarının «diktatörlük» dendiğinde, bunu belli sınıfların hakimiyet aracı olan bir devlet biçimi olarak kavramayışı, bugün ülkemizdeki faşist diktatörlüğü, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının diktatörlüğü olarak değil de iki süper devletin uzantılarının (ki ona göre faşistler ve sosyal -faşistler bundan ibarettir(!)) diktatörlüğü olarak nitelendirirken de yansımaktadır.

Platformun söz konusu bölümüne yönelttiğimiz belli başlı eleştiriler bunlardır.

Eklektik bir özellik taşıyan platformun Türkiye'nin yarı-sömürge, yarı-feodal bir yapıya sahip olduğunu, yarı-feodal yapı içerisinde kapitalizmin hakim bir özellik kazandığını savunurken ve Türkiye devriminin niteliğini vb. ele alan diğer pasajlarına esas olarak katılıyoruz.

III. Proletarya İle Burjuvazi Arasında Orta Yol Aramak, Burjuvazinin Safında Yer Almaktır.

Halkın Yolu'nun platformunun «devrimci proletaryanın mücadelesi ve görevleri» başlıklı bölümünü esas olarak dört ana noktadan eleştireceğiz.

A — İki Süper Devlet Arasındaki İlişki Üzerine :

«Dışlerinden tınaklarına kadar silahlanan, birbirlerinin pazarlarına ve nüfuz bölgelerine el koyarak, birbirleri aleyhine hegemonya alanlarını genişletmek için mücadele eden (abc) iki emperyalist süper devlet insanlığı tehdit eden üçüncü emperyalist talan savaşının kaynağıdır.» (abc) (H. Yolu, sayı 2, Devrimci Proletaryanın Mücadelesi ve Görevleri, bölüm 2)

«Öteki süper devlet Sovyet sosyal-emperyalizmi yükselen ve genç emperyalizmdir. Sosyal emperyalizmin gücü ile pazar ve uydularının genişliği kıyaslandığında, gücüne göre genişleyemediğini ve bu nedenle gittikçe hırçınlaştığını, yeniden paylaşım talebini esas olarak onun getirdiğini, esas saldırganın o olduğunu (abc) ve o, Lenin ve Stalin'in şanlı Sovyetlerinin sosyalist prestijini bugünkü sosyal emperyalist emelleri için kullandığından, son derece merkezileşmiş bir ekonomiye sahip olduğundan ve tüm kurtuluş mücadelelerinin 'doğal müfettişi' perdesi altına gizlendiğinden daha tehlikeli süper devlettir.» (abc) (Agy)

Yukarıdaki alıntılarda yine biri Marksist-Leninistlere (savaşın kaynağı meselesi bir yana bırakılırsa), diğeri ise yeni revizyonistlere ait olan taban tabana zıt iki anlayış, Halkın Yolu yazarlarının keyifleri öyle istediği için kolayca (I) uzlaştırılmaktadır.

Bunlardan birincisi, bugün iki süper devletin yandaşlarıyla birlikte silahlanarak nüfuz alanlarını birbirleri aleyhine genişletmek için faaliyet gösterdikleri, ikisinin de savaş kışkırtıcılığı yaptığı, ve buradan hareketle ikisinin de dünya halklarının baş düşmanı ve aynı derecede saldırgan olduğu yolundaki Marksist-Leninist hareket tarafından savunulan görüştür. («birbirleri aleyhine hegemonya alanlarını genişletmek için mücadele eden iki emperyalist süper devlet»); diğeri ise, eşit olmayan gelişme sonunda hangi emperyalist devlet hızlı geliyorsa onun savaş istediği ve yeniden paylaşım talebini getirdiği, dolayısıyla esas savaş kışkırtıcısı ve saldırgan olması gerektiği, diğerlerinin ise yalnızca ellerindekini korumakla yetineceği, «statükocu» olduğu, savaş istemediği yolundaki «Üç Dünyacı» oportünistler tarafından savunulan bir diğer görüş («... Sovyet sosyal emperyalizmi yükselen ve genç emperyalizmdir... esas saldırganın o olduğu... daha tehlikeli süper devlettir.»).

Birincisi için savaşın esas kaynağının iki süper devlet olması dışında söyleyeceğimiz bir şey yok. İkincisi ise, baştan ayağa, yanlış, zararlı ve anti-Marksisttir.

İlk olarak, bugün iki süper devlet arasındaki ilişki birinin «yükselmesi», diğerrinin ise, «çöküş halinde olması» ile belirlenmemektedir.

Leninist emperyalizm teorisi, emperyalistler arası eşit olmayan (sıçramalı) gelişmeden bahseder. Ve bu olgudan daha hızlı gelişenin «esas savaş kışkırtıcısı, esas saldırgan» olması gerektiği, diğerrinin ise «mecal-sizleştiği», «zeval bulduğu» sonucunu değil; emperyalistler arasındaki savaşların kaçınılmazlığı ve emperyalist zincirin en zayıf halkasından kırılacağı ,yani sosyalizmin zaferinin bir veya bir kaç ülkede mümkün olduğu sonucunu çıkarır.

Emperyalistler arası çelişmeler savaşa yol açtığında bu savaş, taraflardan birinin çöküşüne, diğerrinin yükselmesine neden olabilir, ama bu aynı bir meseledir.

İkincisi «yükselen» emperyalizmin mutlaka «esas savaş kışkırtıcısı» olması gerekmez. Bugünkü yeni oportünistler eşit olmayan gelişme kanununu yerine «yükselme ve çökme» kanununu koymuşlardır. Bunun için Leninist emperyalizmin teorisinin, emperyalistler arası «denge» bozuldu- ça gene! olarak emperyalistlerin ellerindeki nüfuz alanlarıyla yetinemez duruma geldikleri, emperyalistlerin her çeşit toprağa ve (ülkeye) el atma eğiliminde oldukları, emperyalistler arası rekabette asli unsurlardan birinin de rakibi zayıflatmak olduğu ve her iki taraf içinde bozulan «denge»yi kendi lehlerine yeniden kurabilmenin yolunun zora (yani savaşa) başvurmaktan geçtiği yolundaki görüşlerini bir kenara atıp; onun yerine her durumda «esas savaş faktörü» olan bir «yükselen» emperyalizm ve tek gayesi elindekileri korumak olduğu için ister istemez «barış faktörü» olan bir «çöken» emperyalizm safsatasını geçirmişlerdir.

Bu arada günümüzdeki uluslararası durum ile tamamen kendisine özgü özellikler taşıyan İkinci Dünya Savaşı öncesi arasında sahte benzerlikler kurarak bu anti-Marksist teorilerini haklı çıkarmaya çalışıyorlar.

Halkın Yolu'nun da platformunda nasıl bu safsataları doğru olarak kabul ettiği ve hatta buna kendi çapında katkılarda bulunduğunu görmeden önce, kısaca, bir de «savaşın kaynağı» ve «esas kaynağı» meselesi üzerinde duralım.

Çağımızda savaşların kaynağı, cürüyen, can çekişen, asalak kapitalizm olan emperyalizmdir. Gericiliğin esas kaynağı olan emperyalizm, üretimin sosyal karakteriyle mülk edinmenin özel karakteri arasındaki çelişmeyi sonuna kadar keskinleştirerek, üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel halini alarak, dünyanın bir avuç tekelci devlet arasında paylaşılmasını getirerek; hem proletarya, halklar ve ezilen milletlerin kendisine karşı yürüttüğü haklı savaşları, hem emperyalistlerin dünyayı yeniden paylaşmak için giriştikleri haksız, emperyalist savaşları doğurmuş ve geliştirmiştir.

Meseleye emperyalistler arasındaki savaşlar açısından yaklaşıldığında, genel olarak bütün emperyalist devletlerin kendilerine yeni nüfuz alanlarını sağlamaya çalıştıklarını, hegemonya ve yayılma peşinde koştuklarını, bunun, yöneticilerinin iyi ya da kötü niyetlerinden değil ama bizzat ellerinde bulundurdıkları finans-kapitalin karakterinden dolayı böyle olduğunu söyleyebiliriz. Ancak bütün emperyalist devletlerin güçleri eşit değildir ve onlar bu eğilimlerini ancak güçleri oranında hayata geçirebilirler. Emperyalistler için bu gücü denemenin savaşın başka aracı yoktur. Emperyalistler arasındaki «denge»nin bozulduğu belli bir anda en güçlü (dün ya hegemonyası peşinde koşabilecek güce sahip) ve özellikle savaş meselesini gündeme getiren emperyalist güçler, o somut durumda savaşın esas kaynağı olarak adlandırılabilirler. Ancak savaşın kaynağı emperyalizmdir. Günümüzde savaşın esas kaynağı ise iki süper devlettir.

Halkın Yolu ise, «üç dünyacı» oportünistlerin görüşlerine sadık kalarak «ikinci dünya» adı verilen emperyalist devletleri savaşın kaynağı olmaktan, yani emperyalist olmaktan çıkarıyor, savaşın kaynağını iki süper devlete indirgiyor ve daha sonra esas kaynağı olarak Sovyet sosyal-emperyalizmini saptamakla, bugün Amerikan emperyalizminin de özellikle savaş meselesini gündeme getirdiğini gözlerden saklayarak, yeni revizyonistlerin tezlerine çanak tutuyor.

Halkın Yolu platformunu kaleme alan yazarlar, kendi eklektizmlerine temel hazırlayabilmek için Birinci ve İkinci Emperyalist Savaş öncesi uluslararası durumu pervasızca tahrif ediyor ve günümüzdeki durumla sıg benzerlikler kurmaya çalışıyorlar.

Platformda şöyle deniliyor :

«Birinci emperyalist savaşta yükselen emperyalizm, yeniden paylaşım talep eden emperyalizm, **esas savaş kaynağı** (abc) Alman emperyalizmiydi. Ama bu, Anglo-Fransız emperyalizmini öteki savaş kaynağı olmaktan çıkarmadı.» (agy)

«İkinci emperyalist savaşta yükselen emperyalizm, yeniden paylaşım talep eden esas emperyalist savaş kaynağı faşist kamptı. Fakat bu Anglo-Fransız emperyalizmini öteki emperyalist savaş kaynağı olmaktan çıkarmadı. (agy)

«Devrimci proletarya... **baş düşman olarak sadece Alman, İtalyan, Japon kampını görmedi.** (abc) Savaşın niteliği ancak Alman emperyalizminin sosyalist Sovyetler Birliğine saldırısından sonra değişmiştir... İşte, **ancak bundan sonradır ki, devrimci proletarya dünya çapında baş düşman olarak faşist kampı tespit etmiştir.**» (abc) (agy)

Bu yazılanların aşağı yukarı tek bir cümlesi bile doğru değildir. Gerçekten de Birinci Emperyalist Savaşta «yükselen» (yani daha hızlı gelişen) ve emperyalistler arasındaki, İngiliz emperyalizminin rakipsiz hakimiyetine dayanan «denge»yi bozan böylece de yeniden paylaşım sorununu gündeme getiren Alman emperyalizmiydi. Ama onun karşısında

elindeki mevzileri terketmek yerine, dünya sahnesine çıkan bu yeni rakibi saf dışı etmek için, kendisi de yeniden paylaşım savaşına hazırlanan rakibinin nüfuz alanlarına el atan ve onu savaş yoluyla çökertmek amacıyla mücadele eden İngiliz-Fransız emperyalizmi ve müttefikleri yer alıyordu. Yani o dönemde esas savaş kaynağı, İngiliz-Fransız emperyalizmiyle Alman emperyalizminden (ve derece derece bunların müttefiklerinden) oluşuyordu. Esas savaş kaynağını teşkil eden emperyalistler, o somut durumda, uluslararası planda proletarya, halklar ve ezilen milletlerin baş düşmanını oluştururlar. Dolayısıyla o dönemde dünya halklarının baş düşmanları tek başına Alman emperyalizmi değil, Alman ve İngiliz-Fransız emperyalizmleriydi.

O dönemde Marksistler (başta Lenin olmak üzere) Alman emperyalizminin genç, daha hızlı gelişen ve paylaşım meselesini gündeme getiren emperyalizm olmasından, daha yırtıcı, daha açgözlü bir nitelik taşımasından hareket ederek hiç bir zaman onu «daha tehlikeli» olarak nitelendirmediler. Diğerini «barış faktörü» (!) olarak ilan etmediler. (Halkın Yolu da bazı utangaç «üç dünyacılar» gibi bu iddiayı henüz açıkça savunmuyorsa da dünyaya bakış açısının, onu kaçınılmaz olarak bu sonuca götüreceğini şimdiden söyleyebiliriz.) «Yükselen» Alman emperyalizminin karşısında korkuya kapılarak İngiliz-Fransız emperyalistlerinin etekleri altına sığınmadılar. Aksine Lenin :

«Günümüz demokrasisi ancak emperyalist burjuvazinin her iki kanadına da katılmazsa, **ancak bunların ikisi de aynı ölçüde kötüdür derse** (abc), ancak emperyalist burjuvazinin bütün ülkelerde yenilgiye uğramasını isterse kendi özüne sadık kalabilir.» (Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri, s. 130), «yağmacılıkta, gaddarlıkta ve savaşın sınırsız vahşetinde savaşan ülkelerden **hiç biri diğerinden daha iyi değildir.** (abc)» (Emperyalist Savaş Üzerine, s. 58) diyordu.

Halkın Yolu yazarları, Birinci ve İkinci Emperyalist Savaş öncesi durumlar arasında da esasta bir farklılık görmüyorlar. Onlara göre, Birinci Savaş öncesinde nasıl esas savaş kaynağı Almanya ise, İkinci Savaş öncesinde de faşist kamptır (ama Halkın Yolu meşhur eklektizmini tezgâhlayabilmek için «esas savaş kaynağı» ile baş düşman arasındaki ilişkiyi kopardığından); baş düşman nasıl Birinci Savaş öncesinde Alman ve İngiliz-Fransız emperyalizmleri ise, İkinci Savaş öncesinde de faşist kamp ve İngiliz-Fransız emperyalizmidir! Halkın Yolunun iddiasına göre bu yüzden faşist kamp sosyalist Sovyetler Birliği'ne saldırıncaya kadar devrimci proletarya uluslararası planda baş düşman olarak hem faşist kampı hem de İngiliz-Fransız emperyalizmini görmüştür.

Şunu hemen belirtelim ki Birinci Emperyalist savaş öncesiyle İkinci Emperyalist Savaş öncesi dönemi arasında önemli farklılıklar vardır ve

bu farklılıkların temelinde İkinci Savaş öncesinin kendine özgü durumu yatar. Kısaca belirtirsek, İkinci Savaş öncesi dönemin karakteristiği; dünya hegemonyası peşinde koşacak güce sahip oldukları halde İngiliz, Fransız ve Amerikan emperyalistlerinin o somut durumda savaşın dışında kalmak istemeleri ve tavizler politikası (Münih politikası) yoluyla faşist kampın bir kısım isteklerini tatmin ederek onu Sovyetler Birliği üzerine yöneltmeye çalışmalarıydı. Bu ilk bakışta, emperyalistler arası yeniden paylaşımının zor yoluyla olacağını öngören Leninist teze aykırı bir durum gibi gelirse de öyle değildir. İngiliz-Fransız ve Amerikan emperyalistleri tarafından güdülen taviz politikası, son tahlilde yine bu ülkelerin dünya hegemonyası planlarına hizmet ediyordu. Ancak emperyalistler arası çatışmasının Alman emperyalizminin sosyalist Sovyetler Birliği ile savaşarak zayıflamasından sonra başlatılması, böylece bir taşla iki kuş vurularak hem Alman emperyalizminin ve müttefiklerinin, hem de sosyalist Sovyetler Birliğinin çökertilmesi planlanmaktaydı. Fakat ne olursa olsun ortada somut bir durum vardı. O anda emperyalist bir savaş yalnızca faşist kamp istiyor ve hatta diğerleri sürekli taviz vererek geri çekilirken bu savaş **tek taraflı olarak** yürütüyordu. Bu durumda Halkın Yolu yazarlarının zannettiğinin tersine gerçekten de devrimci proletarya (ve onun uluslararası örgütü Komintern) **İkinci Emperyalist savaş öncesinde baş düşman olarak faşist kampı tespit ettiler** ve ona uygun taktikler uyguladılar.

Dimitrov bu dönemde aynen Birinci Emperyalist Savaş öncesinde uygulanan taktikleri uygulamaya çalışan Troçkistleri ve diğer sapmaları şöyle eleştiriyordu:

«... çeşitli 'solcu' palavracıların uzlaşmaz devrimciler pozunda bu taktiğe karşı çıkmaları gerçekten gülünçtür. Onlara inanmak gerekirse, **bütün hükümetler saldırgandır**. Onlar hatta 1914-1918 emperyalist savaş sırasında sosyal-şövenlerin ileri sürdüklerini tamamen doğru bir şekilde reddeden, Lenin'e dayanıyorlar... Fakat o zamanlar dünya, dünya üzerinde hakimiyetlerini kurmaya çalışan, emperyalist savaş hazırlayan ve tahrik eden iki emperyalist savaş ittifakına bölünmüştü. O zamanlar ne proletaryanın zafer kazandığı bir ülke, ne de faşist diktatörlüğün olduğu ülkeler vardı.

«Fakat bugün durum başkadır. Bugün 1) barışın en güçlü kalesi olan proleter bir devlet, 2) açık faşist saldırganlar, 3) faşist saldırganların doğrudan saldırı tehdidi altında olan ve devlet ve millî bağımsızlıklarını kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıya olan bir dizi ülke, 4) **bugün için barışın korunmasını isteyen kapitalist ülkeler vardır** (abc). Bundan dolayı bütün devletleri saldırgan olarak ele almak tamamen yanlıştır. Sadece gerçek saldırganları gizlemeye uğraşan kimseler bu gerçekleri böylesine ters yüz edebilirler.» (Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe, s. 198-199)

Bu durum AEP belgelerinde de şöyle belirtiliyor :

«1935'de Komintern'in 7. Kongresi, halkların o zamanki baş düşmanı olarak Nazi Almanyası, faşist İtalya ve militarist Japonya tarafından temsil edilen fa-

şizmi tespit etti.» (Necmiye Hoca, AEP MK'ne Bağlı Marksist-Leninist İncelemeler Enstitüsü Direktörü, Devrimci Siyasetin Bazı Temel Sorunları, Makale)

Ancak, İkinci Emperyalist savaş karşılıklı çatışmalara dönüşmeden hemen önce, «Münih siyaseti»nin iflâsı artık açıkça ortaya çıktıktan sonra İngiliz, Fransız emperyalistleri ve onların müttefikleri de savaş yanlısı bir politika izlemeye başladılar; ve o zaman devrimci proletarya bu ikisini de «aynı ölçüde kötü» olarak nitelendirerek, bunlar arasında bir ayırım yapmayı reddetti. Bu durum Nazi Almanyası, sosyalist Sovyetler Birliğine saldırıncaya kadar devam etti. Bu andan itibaren savaşın niteliği değişti ve faşist kamp yeniden baş düşman haline geldi.

«Üç Dünya» teorisyenleri ve onları izlerinden gidenler günümüzde Amerikan emperyalizmini aklayabilmek ve Sovyet sosyal-emperyalizmini tek saldırganmış gibi ele alarak onun durumunu çarpıtabilmek için günümüzdeki uluslararası durumla İkinci Emperyalist savaş öncesi durum arasında tam bir paralellik kurmaya çalışıyorlar. Böyle bir tespit gerçeğe uygun değildir. Bugün saldırgan bir blok ve onun karşısında geri çekilen, tavizler veren «bugün için barışın korunmasını isteyen diğer kapitalist ülkeler» yoktur. Günümüz dünyası birbirlerine karşı alabildiğine silâhlanan, birbirlerinin nüfuz ve hegemonya bölgelerine el atan, dünya hegemonyası için dişe diş bir mücadele veren iki emperyalist süper devletin ve onların askeri bloklar içinde örgütlenmiş müttefiklerinin kavgalarının sahnelendiği bir dünyadır. Bugün devrimci proletarya, Lenin'in dediği gibi «ancak, emperyalist burjuvazinin her iki kanadına da katılmazsa, ancak bunların her ikisine de aynı ölçüde kötüdür derse, ancak emperyalist burjuvazinin bütün ülkelerinde yenilgiye uğramasını isterse kendi özüne sadık kalabilir.»

Bugün gelişen savaş tehlikesinin kaynağı emperyalizmin kendisidir; esas kaynağı ise iki süper devlettir.

Halkın Yolu yazarları bu oportünist görüşleri ürkek bir şekilde «Aydınlık» dergisinin sayfalarından aşımışlardır. Bu görüşler ayrı bir yazıda daha geniş bir biçimde eleştirileceği için, burada bunlar üzerinde daha fazla durmadan geçiyoruz. (Bkz. Emperyalist Savaş ve Proleter Devrimci Tutum)

B) İki Süper Devletle Diğer Emperyalistler Arasındaki İlişki Üzerine.

Halkın Yolunun platformunda şunlar yazılı :

«Dünyanın en zalim sömürücüsü ve soyguncusu iki süper devlete, bu iki karşı devrim ocağına ve bu iki emperyalist savaş kaynağına karşı dünya birleşik cephesinin önder gücü başta gerçek sosyalist ülkeler olmak üzere devrimci dünya proletaryasıdır. Bu birleşik cephenin başlıca gücünü üçüncü dünya halkları oluşturuyor. Bu birleşik cephede dünya proletaryası ve ezilen halkların esas müttefiği iki süper devletin sömürü, tahakküm ve saldırılarına, hegemonyacı politikalarına karşı aralarında birleşen üçüncü dünya ülkeleridir. Bu nedenle geniş anlamda ele alırsak bu birleşik cephenin temel gücünü dünya pro-

letaryası, ezilen halklar, uluslar ve üçüncü dünya ülkeleri oluşturmaktadır. İki süper devletin dışında kalan emperyalist ülkeler (ikinci dünya) iki süper devlete ezilen halkları kendileri sömürmek için, emperyalist rekabet sınırları içinde karşı çıktıkları noktada dünya proletaryası ve ezilen halklar hem bu emperyalist devletlerle de mücadele etmeli, hem de bu emperyalist devletlerin iki süper devletle aralarındaki çelişmelerden yararlanmalıdır. İkinci dünya ülkelerinin iki süper devlete kendileri hegomonya altında oldukları için karşı çıktıkları noktada ise dünya proletaryası ve ezilen halklar onlarla birleşmelidir.» (agy)

Halkın Yolu platformunun yazarları temelde «Üç Dünya» teorisyenlerinin dünyaya bakış açısına sahip oldukları halde, bu oportünist teorinin en sivri yerlerini törpüleyerek, onu kabul edilebilir bir hale getirmek için çalışmışlar. Ama bu, oportünizmlerini gizlemeye yetmemiş.

Emperyalizm ve proleter devrimleri çağı olan çağımızda, dünya sosyalist devriminin sosyalizmle kapitalizm arasındaki temel çelişmesi ve ondan kaynaklanan dört başlıca çelişme, bugün genel hatlarıyla dünya devrim ve karşı-devrim cephelerini belirlemektedir.

Bunlar, bir yanda emperyalizm ve onunla ittifak halindeki her türden yerli gericilikler; diğer yanda, dünya proletaryası, gerçek sosyalist ülkeler, halklar ve ezilen milletlerdir. Bugün dünya karşı-devrim cephesinin temel direklerini, dünya halklarının baş düşmanları iki süper devlet teşkil etmektedir. Kuşkusuz dünya proletaryası ve halklar en başta bu iki süper devleti azami tecrit, ona karşı en geniş cepheyi kurmak ve dünya karşı-devrim cephesi içindeki çatlaklardan yararlanarak emperyalist zinciri en zayıf olduğu yerden kırmak göreviyle karşı karşıya bulunmaktadır. Ama bu görev, bir baş düşman tesbit ettikten sonra onun dışında kalan bütün güçlerle birleşmeyi gerektirmez. Bu, Halkın Yolu'nun yeri geldikçe eleştirmeyi pek sevdiği menşevik «aşamalar» teorisinin ta kendisidir. İnsan iradesi (proletaryanın iradesi) her şeye kadir değildir. İrade ancak objektif zorunluluklara uygun yönde faaliyet gösteriyorsa bir değer taşır. Örneğin, şartlar uygun değilse, devrimci amaçlarımızdan vazgeçmeden, öyle istiyorsunuz diye, ne iki süper devleti «sonuna kadar» tecrit edebilirsiniz, ne de düşman cephesinde yer alan güçleri oradan çıkarıp onlarla ittifak kurabilirsiniz. «Yemeği lokma lokma yemek» anlayışı, temel amaçlarımızı bir yana bırakarak, ne pahasına olursa olsun baş düşmanı «sonuna kadar» tecrit etmeye çalışmak anlayışına denk düşüyorsa, bu menşevik tarzı en pespaye oportünizmden başka bir şey değildir.

Bugün hâlâ emperyalizm ve proleter devrimleri çağı olan çağımızda, dünya devriminin güçlerinin temel mevzilenmesi için Lenin ve Stalin'in yaptığı tahliller geçerli olmaya devam etmektedir.

Bugün hâlâ devrimin temel ve önder gücü proletaryadır. Onun dolaysız temel müttefiki ezilen halklardır. Sosyalist ülkeler ve dünya pro-

letaryası ayrıca dünyada emperyalizme karşı mücadele eden tüm ilerici ve demokratik güçlerle (ki ilerici demokratik devletler de bu güçlere dahildir) ittifak kurar. Karşı devrim cephesindeki çelişmeler ve çatlaklar ise, onun için dolaylı bir müttefik olarak yararlanılması gereken bir olgudur. Bu çelişme ve çatlaklardan yararlanmak, ittifak sorununu gündeme getirmez. Bunun tersi istisnai ve geçicidir.

Günümüzde dünya gericiliği iki emperyalist süper devlet etrafında kümelenmiştir. Bunlar az ya da çok iki süper devletten birinin yöreğinde bulunan diğer emperyalist devletler ve komprador burjuvazi ve toprak ağalarının egemenliğinde faşist-feodal gericiliğin hüküm sürdüğü sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdir. Diğer yanda ise, sosyalist ülkeler, proletarya, halklar ve ezilen milletler ile anti-emperyalist sınıfların yönetiminde bulunan ilerici demokratik ülkeler yer alır.

Şimdi Halkın Yolu platformunun dünya devrim ve karşı-devrim cephesini nasıl ele aldığına bakalım.

Pasaj, «dünyanın en zalim sömürücü ve soyguncusu iki süper devlete, bu iki karşı-devrim ocağına ve bu iki emperyalist savaş kaynağına karşı dünya birleşik cephesinin önder gücü başta gerçek sosyalist ülkeler olmak üzere devrimci dünya proletaryasıdır. Bu birleşik cephenin başlıca gücünü üçüncü dünya halkları oluşturuyor», diye başlıyor. İyimsen bir yorumla, iki süper devlete karşı cephe kurulmaktan bahsedilirken, diğer emperyalistlerin karşı devrim cephesinin dışında bırakılmasının gerekmececeği, «Üçüncü Dünya» halklarının ezilen halkları ifade ettiği ve başlıca güç dendiğinde, dolaysız temel ittifakın kastedildiği düşünülürse, bu cümlede yanlış bir şey yok. Ama okumaya devam edelim. «Bu birleşik cephede dünya proletaryası ve ezilen halkların esas müttefiki iki süper devletin sömürü, tahakküm ve saldırılarına, hegemonyacı politikalarına karşı aralarında birleşen üçüncü dünya ülkeleridir». Derken birdenbire karşınıza dünya devriminin «esas müttefik»i, «temel güç»ü olan «Üçüncü Dünya Ülkeleri» anlayışı çıkıyor. «İki süper devletin sömürü tahakküm ve saldırılarına, hegemonyacı politikalarına karşı aralarında birleşen» sözü kimseyi yanıltmamalıdır, çünkü «Üç Dünya» teorisyenlerine göre bu işi en iyi yapanların başında emperyalizmin köpeği faşist Şah rejimi gelmektedir.

Halkın Yolu yazarları şöyle devam ediyorlar :

«İki süper devlet dışında kalan emperyalist ülkeler (ikinci dünya) iki süper devlete ezilen halkları kendileri sömürmek için, emperyalist rekabet sınırları içinde karşı çıktıkları noktada dünya proletaryası ve ezilen halklar, hem bu emperyalist devletlerle de mücadele etmeli, hem de bu emperyalist devletlerin iki süper devletle aralarındaki çelişmelerden yararlanmalıdır. İkinci dünya ülkelerinin, iki süper devlete kendileri de hegemonya altında oldukları için karşı çıktıkları noktada ise dünya proletaryası ve ezilen halklar onlarla birleşmelidir.»

Müthiş bir formülasyon! İki süper devletin dışında kalan emperyalistler, iki süper devlete, diğer halkları kendileri sömürmek için karşı çıktıklarında onlara karşı mücadele edeceksin, ama «hegomonya altında oldukları için» karşı çıkarlarsa onlarla birleşeceksin.

Herhalde Halkın Yolu bu platformu yayınlar yayınlamaz, örneğin, Batı Avrupa emperyalistlerin iki süper devletle aralarında çıkan her anlaşmazlıkta, süper devletlerle «hegomonya altında oldukları için» mi, yoksa «diğer halkları kendileri sömürmek için» mi karşı çıktıklarını araştıracak bir komisyon kurmuştur ve komisyon da hâlâ Ortak Pazar'ın hangi amaçla kurulduğunu araştırmaya devam ediyordur. Bir yandan «Üç Dünya» teorisyenleri Ortak Pazar'ın iki süper devlete karşı «anti-hegomonyacı» ve dolayısıyla desteklenmesi gereken bu güç olduğunu söylerken; diğer yandan sokaktaki çocuk bile Ortak Pazarla Türkiye arasındaki ilişkilerin ülkenin zenginliklerini soyma ve yağmalama ilişkileri olduğunu bildiğine göre, bu komisyonun işi daha uzun bir süre devam edeceğe benzer. Hiç olmazsa Halkın Yolu'nun «Mao Zedung düşüncesini kavrama» (!) kampanyası sona erinceye ve Halkın Yolu yazarları Villaların, Perinçeklerin yanında açıktan saf tutuncaya kadar...

Kısaca şunu söyleyelim, zayıf bir emperyalist devletin kendisini hegomonya altında tutan daha güçlü bir emperyaliste karşı verdiği «anti-hegomonyacı» mücadele, «diğer halkları kendisi sömürmek» için verdiği mücadelen ayrılmaz. Kapitalizmin yükselme döneminde henüz burjuvazi feodalizme karşı mücadele eden devrimci bir sınıfsken, Batı Avrupa ülkelerinde «anavatan» kelimesi ölü bir kavram haline gelmemişken böyle bir ayırım yapılabilir, bu ülkelerin burjuvazisinin feodal gericiliğin hakim olduğu ülkelere karşı verdiği mücadelelerde «diğer ülkeleri yağmalamanın» mı, yoksa «millî» etkenin mi ağır bastığı tartışılabilirdi. Emperyalizm döneminde burjuvazi ilerici niteliğini kaybetmiş ve gericileşmiştir. Emperyalist burjuvaziler arasındaki mücadele, her şart altında esas olarak halkları yağmalamak ve köleleştirmek mücadelesidir. Proletaryanın bu mücadelede bir tarafla birleşmesi bir yana, taraf bile tutması düşünülemez.

Lenin bu konuyla ilgili olarak şunları söylüyor :

«Diyelim ki burjuva millî kurtuluş hareketleri çağında iki ülke arasında savaş var. Günümüz demokrasisi açısından hangisine başarı dileyememiz gerekir? Muhakkak ki, başarısı burjuvazinin kurtuluş hareketine daha büyük bir itilim sağlayacak, onun gelişmesini hızlandıracak, feodalizme daha ağır bir darbe indirecek ülkenin başarılı olmasını isteriz. Yine diyelim ki, objektif tarihi durumun belirleyici özelliği değişti ve millî kurtuluş için savaşan sermayenin yerini milletlerarası gerici ve emperyalist finans-kapital aldı. Meselâ bu ülkelerden birincisi Afrika'nın dörtte üçüne sahip olsun, öteki dörtte birine; aralarındaki savaşın objektif özü de Afrika'nın yeniden paylaşılması olsun (emperyalizm

döneminde emperyalistler arasındaki her çatışmanın objektif özü budur. PB). Hangi yanın başarı kazanmasını isteriz? Sorunu hâlâ eski biçimde koymak saçma olurdu; çünkü eski değerlendirme kıstasları yok artık elimizde: ne yirmi-otuz yıl süren bir burjuva kurtuluş hareketi var, ne de uzun sürecektir bir feodal çöküş süreci. Günümüz demokrasisinin görevi, ne birinci ülkenin Afrika'nın dörtte üçü üzerindeki «hak» iddia etmesine yardımcı olmak, ne de öbürünün (birincisinden daha hızlı bir ekonomik kalkınma içinde olsa dahi-Lenin) o dörtte üçü ele geçirmesini kolaylaştırmaktır.» (D.U.K.H, s. 129 - 130)

Bugün emperyalizmin boyunduruğu altındaki sömürge, yarı-sömürge ülkelerde millî sınıfların önderliğinde millî savaşlar hâlâ mümkündür. Avrupa'da da millî meselenin esas olarak çözülmediği (İrlanda gibi) ülkelerde millî nitelikte bir savaş yürütülebilir. Ama serbest rekabetçi kapitalizm döneminde feodalizmi tasfiye etmiş, millî devletlerini kurmuş ve millî meselelerini esas olarak halletmiş ülkelerde; kapitalizm, tekelci kapitalizm ve burjuvazi, uluslararası emperyalist tekelci burjuvazi haline geldiğinden bu yana, bu sınıfın önderliğinde millî bir savaş yürütülemez. Emperyalizm, millî baskı ve zulmü bu ülkelere tekrar soksa bile, artık bu zulme ve baskıya karşı mücadele ancak proletarya önderliğinde sosyalist devrim mücadelesinin bir parçası olarak yürütülebilir.

«Üç Dünya» teorisyenleri, bugün Lenin'in emperyalizm teorisini çarpıtmakta, onu işçi sınıfı ve halkların elinde devrimci bir silah olmaktan çıkarıp işçi sınıfını proletarya devrimi uğruna mücadelesinden atakoymanın bir aracı haline getirmektedirler. Bu teori, bugün «ikinci dünya» adını verdiği iki süper devlet dışında kalan emperyalistleri, lâfta ne derse desin (zaten çoğu zaman lâfta bile bu ülkeleri «emperyalist» değil, «ileri kapitalist» ülkeler olarak tanımlamaktadır) fiilen emperyalist ülkeler olmaktan çıkarmakta, onları serbest rekabetçi dönemde hâlâ ilerici bir nitelik taşıyan burjuvazinin yönetimindeki kapitalist ülkeler gibi ele almaktadır. Bu yaklaşımın bir sonucu olarak, «Üç Dünya» teorisyenleri tıpkı Lenin'in kendi zamanında mahkûm ettiği İkinci Enternasyonal'in sosyal-şöven dönemleri gibi, Marks'ın kendi döneminde feodal gericiliğe karşı devrimci bir rol oynayan bu tip ülkeler için formüle ettiği taktikleri günümüzde geçerli kılmaya çalışmaktadırlar. İşten Halkın Yolu yazarlarının üstünü cilâlayarak yapmaya çalıştığı da budur.

Ama işin ilginç yanı Halkın Yolu yazarlarının kendi hallerine bakmadan, Aydınlık oportünistleri bu görüşleri daha açık bir şekilde, daha «cesurca» (buna daha utanmazca da diyebilirsiniz) savundu diye, onları sınıf işbirlikçisi vs. diye yüzlerce sayfalık yazılarla eleştirmeleridir. Ama bu eleştiri Marksizm-Leninizmin revizyonizme yönelttiği açık ve cesur bir saldırı değil; revizyonist tezlerini daha «ince» ve sinsî bir şekilde tezgâhlamak isteyenlerin, açık verdiğini düşündükleri «kaba» revizyo-

nistlere kâh yaltaklanarak, kâh ateş püskürerek ne yapacağını bilmez bir halde yönettikleri «eleştirî» dir.

Bu konuda bir örnek olarak Halkın Yolu'nda yayınlanan «Aydınlık Eleştirisi» gösterilebilir. Yayınladıkları platformda yukarıdaki görüşleri savunanlar bakın Aydınlık'ı nasıl «eleştiriyorlar» :

«Yani 'şimdilik' Aydınlık başta AET olmak üzere iki süper devlet dışında kalan emperyalist ülkelerin Türkiye'deki sömürüsüne son vermeyi, bu ülkeler finans-kapitalinin Türkiye'deki ağırlığını parçalamayı hedeflemektedir... Aydınlık bugün yarı-sömürge yapıyı hedef almamaktadır.

«(Aydınlık) sadece iki süper devletin Türkiye'deki ekonomik varlığına karşıdır. Söz konusu olan uygulamada (el koyma sırasında) bir öncelik sorunu değildir. Bağımsızlığı kazanma hedefinin 'bugünkü' muhtevasını açıklıyor Aydınlık. Ve bu bağımsızlık anlayışı AET ve diğer emperyalist ikinci dünya ülkelerinin sömürüsüne son vermeyi ihtiva etmiyor... Aydınlık ikinci dünyanın emperyalist ülkelerini bugün müttefik sayıyor (bilindiği gibi Halkın Yolu'nun savunduğu politika ikinci dünyayı tarafsızlaştırma politikasıdır). Ama AET vb. nin ekonomik sömürüsüne son vermeyi hedeflemediğini, yani Türkiye'nin bir süre daha AET vb. ikinci dünya malî sermayesinin sömürüsüne açık bir yarı-sömürgesi olarak kalmasına itirazı olmadığını ilan eden bir siyasî akımın anlayışı 'ittifak' da değildir, teslimiyettir.» (Halkın Yolu, s. 8, abç)

Biraz önce gördüğümüz gibi Halkın Yolu «ikinci dünya» konusundaki anlayışı, özünde, hiç de Aydınlık oportünistlerinin anlayışından farklı değildir. Ama Halkın Yolu yazarları, fazladan, orta yolcu oldukları için, zaman zaman görünüşte Marksizm-Leninizmin kanıtlarıyla da Aydınlık'a hücum etmekten geri durmuyorlar. Aydınlık'a eleştirî yöneltiyorlar, çünkü o yarı-sömürge yapının parçalanmasını savunmamış ve «ikinci dünya» ile ittifak önermiş! Kendileri ise «tarafsızlaştırma» politikası izliyorlarmış! Bunu söyleyince Aydınlık teslimiyetçi, Halkın Yolu yazarları ise Marksist-Leninist oluyorlar!

Halkın Yolu yazarları «ikinci dünya» yı nasıl tarafsızlaştıracaklar? Üstelik kendilerinin de söylediği gibi «bugünkü Türkiye'de devrimci proletaryanın millî bağımsızlık anlayışının muhtevasından baş düşmanlar dışında kalan (Halkın Yolu'nun baş düşman ve merkezî görev anlayışı ayrı bir yazıda eleştirildiğinden burada bu konu üzerinde durmuyoruz) emperyalist ülkelerin malî sermayesi lehine devrimci tavizler verilmesi de söz konusu olamaz. «Bugün bu gibi tavizler Aydınlık gibi oportünist bir tarzda değil de, devrimci bir tarzda formüle edilse de, oportünist bir taviz olacaktır. Çünkü şartlar böyle tavizleri gerektirmiyor» (Agy) Her halde bu «ikinci dünya»yı teşkil eden emperyalistler kendilerinin tasfiye edilmesini tarafsız bir şekilde şeyrecek kadar iyi yürekli kimseler olsalar gerek!

Kuşkusuz düşman kampa mensup (karşı-devrim cephesi içinde yer

alan) bazı unsurlar belirli şartlarda tarafsızlaştırılabilir. Ama bu da bir çeşit ittifak (pasif ittifak) demektir. Ve bütün ittifaklar gibi bunun da maddî bir temeli olması gerekir.

Örneğin Çin'de millî çelişme baş çelişme olduğunda, daha önce karşı-devrim cephesi içinde yer alan bazı feodal unsurlar, o somut şartlarda tarafsızlaştırılmaya çalışıldı. Ama bunun için, toprak devrimi ve bütün toprak ağalarının ellerindeki topraklara el koyma siyasetinden bazı kısmî tavizler verildi. Ya da bugünkü UDHD aşamasında biz millî burjuvaziyi hiç olmazsa tarafsızlaştırmak için çalışıyoruz. Ama bunun da maddî bir temeli vardır. Çünkü demokratik devrimde genel olarak kapitalizmi değil, emperyalizmi ve komprador kapitalizmini tasfiye etmeyi amaçlıyoruz. Halkın Yolu yazarları ise, emperyalist burjuvaziyi hem «tarafsızlaştırıyorlar» hem de ona en küçük bir taviz bile vermiyorlar. Açıktır ki bunlardan biri gerçek ise diğeri boş laftır. Halkın Yolu yazarları orta yolcu çizgileri iflâs edip de bir dönemeç noktasına geldiklerinde, takındıkları tavırla hangisinin gerçek, hangisinin boş laf olduğunu gösterdiler. Onlar, sınıf işbirliği, emperyalizme teslimiyet ve proletaryaya ihanet çizgisini seçtiler. Böylece Aydınlık'a karşı, onun kendi platformunda yürütmeye çalıştıkları sahte kabadayılık iflâs etti ve Halkın Yolu yazarları Aydınlık yazarlarının önünde diz çöktü.

Zaten onlar Aydınlık'a karşı en «keskin» mücadeleyi yürüttüklerinde (I) bile, ona «Aydınlık düşmanlığı» yapmadıklarına dair teminatlar vermekten, «sınıf işbirlikçisi» vs. diye her şeyi söyledikten sonra, «ülkemizde Amerikan emperyalizminin savaş kaynağı olmaktan çıktığını, saldırgan amaçlarla değil, savunma amacıyla silâhlandığını ileri süren ve onu baş düşman saymayan bir siyasi akım yoktur» diye onu aklamaya çalışmaktan ve Aydınlık'ın sınıf işbirlikçisi çizgisini kararlı bir mücadeleyle teşhir edip, ona karşı sürekli bir mücadele yürütenlere Aydınlık ağızıyla «emperyalist ekonomist» diye saldırmaktan da hiç bir zaman vazgeçmemişlerdi.

Proleter devrimciler Halkın Yolu çizgisini başından beri sağ sapmayla uzlaşma çizgisi olarak tesbît etti; ve sosyal pratik sağ sapmayla uzlaşma çizgisinin sağ sapmayı güçlendirdiğini bir kez daha kanıtladı.

C) Komprador Burjuvazi ve Toprak Ağalarının Konumu Üzerine :

Halkın Yolu platformunda bu konuda da taban tabana birbirine zıt şeyler arka arkaya sıralanmaktadır.

Örneğin, Halkın Yolu yazarları Aydınlık'ı eleştirirken şunları söylüyorlar :

«Sanki emperyalist ve sosyal-emperyalist tekeller ülkeye yerli gericiği satın alarak girmiyorlar, sanki iki süper devlet sömürü ve tahakkümünü yerli

gericiliğe rağmen yoğunlaştırıyorlar... Sanki yerli gericilik Amerikan emperyalizmine askerî tahakkümünü artırması için uşak tavrıyla yalvarmıyor da Amerikan emperyalizmi yerli gericiliğe rağmen Türkiye üzerinde askerî tahakkümünü pekiştirmeye çalışıyor...» (H. Yolu, s. 2 Devrimci Proletaryanın Mücadelesi ve Görevleri)

Ama arkasından «iki çizgi mücadelesi yöntemi» gereği, hemen bir çizginin yanına ikinci çizgi konuyor.

«Devrimci proletarya milli burjuvazinin ve hatta diyelim ki emperyalizme bağımlı büyük burjuvazi ve büyük toprak ağalarının emperyalist süper devletlerin ekonomik sömürüsüne ve siyasî etkinliğine şu ya da bu ölçüde karşı çıkmasına, bu düzenin en kararlı muhalifleri olarak sevinir.» (Agy)

Gerçekten insan ne söyleyeceğini şaşırıyor. Yukarıda tarif edilen komprador burjuvazi ve toprak ağaları, hemen aşağıda «emperyalist süper devletlerin (süper devletler dışında kalan emperyalistler emperyalist olmaktan çıktığı için olsa gerek Halkın Yolu yazarları onları işin içine katmamış - PB) ekonomik sömürüsüne ve siyasî etkinliğine» karşı çıkıyor (!) ve «devrimci proletarya» da bundan sevinç duyuyor!

Burada uzun uzun komprador burjuvazi ve toprak ağalarının niteliği üzerinde durmaya gerek görmüyoruz; ama şu kadarını söyleyelim ki, bu sınıflar sömürge, yarı-sömürge ülkelerde emperyalizmin sosyal dayanaklarını teşkil ederler ve emperyalist sömürünün gerçekleşmesinin aracı görevini yerine getirirler. Bu yüzden zaman zaman bu işten alacakları «komisyonun» yüksek tutulması için emperyalistlerle tamamen tali planda kalan çelişmeleri olsa bile, emperyalizmin «ekonomik sömürüsüne ve siyasî etkinliğine» karşı çıkmazlar. Ama onlar, halkı kandırarak kendilerinin ulusal çıkarların nasıl ateşli savunucuları olduğu yolunda pek çok demogojik propaganda yapmayı hiç bir zaman ihmal etmezler. Devrimci proletarya dünyanın her yerinde bu demogojiyi teşhir ediyor ve halkları bu zehirli propagandanın etkisinden kurtarmak için mücadele yürütüyor. Halkın Yolu yazarları Aydınlık yazarlarıyla birlikte bu demogojik propagandadan dolayı sevinç duyabilirler; ama bu işi yaparken kendilerine «düzenin kararlı muhalifleri», «devrimci proletarya» gibi sıfatlar takmakla gülünç olduklarını da artık fark etmelidirler.

Halkın Yolu yazarlarının Aydınlık'ı eleştirirken kullandıkları şu sözler de onların nasıl bir çıkmaz içinde bulunduklarının açık bir kanıtıdır:

«Ayrıca bugünkü üçüncü dünya ülkeleri hareketinin önemli bir yönü nedir ki? Siyasî bağımsızlığın kazanılmış olmasına rağmen ekonomik, siyasî ve askerî bağımlılığa karşı çıkmak, reformlar yoluyla da olsa bu bağımlılığı azaltmaya çalışmak değil mi? Aydınlık bazı üçüncü dünya ülkelerinin emperyalizme bağımlı hakim sınıflarının bile gerisinde kalmıştır.» (H. Yolu, s. 8, Aydınlık Eleştirisi.)

Halkın Yolu yazarları sözde Aydınlık'ı eleştiriyor (!), komprador burjuvazi ve toprak ağaları emperyalizme olan «ekonomik, siyasî ve askerî

bağımlılığa karşı» çıkıyorlarmış (!) ve «reformlar yoluyla da olsa bu bağımlılığı azaltmaya çalışıyorlarmış (!), (her halde Halkın Yolu yazarları bu sınıfların emperyalizme devrimci tarzda karşı çıkmamasından da büyük üzüntü duyuyorlardır), ama, Aydınlık bunun bile gerisinde kalmış. Bu sözleri yorumlamaya bile gerek yok. Yalnız bu satırları okuyunca Aydınlık yazarlarının nasıl keyiflendiklerini tahmin etmek güç değil.

D) Faşist Diktatörlük Üzerine :

Halkın Yolu platformu faşist diktatörlük konusunda şun'arı yazıyor:

«Geniş işçi ve çalışan halk kitleleri, faşizmin, emperyalizmin siyasi eğilimlerinin billurlaşmış ifadesi olduğunu, faşizmin emperyalizm çağına ait bir **devlet biçimi** olduğunu göremediklerinden, **ülkümüzde faşizmin büyük burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin iki emperyalist süper devlete en bağımlı kesimlerinin açık terörcü diktatörlüğü olduğunu** göremediklerinden iki süper devlete ve onların uzantısı faşist diktatörlüğe karşı mücadele etmek yerine faşist kliklerin bir bölümünü, MC hükümetini hedef alıyorlar.» (Halkın Yolu, s. 2, devrimci proletaryanın mücadelesi ve görevleri, abç)

Halkın Yolu yazarları önceleri «faşizmin tırmanışı»nı savunuyorlardı. Ama bu tezin revizyonist özü açığa çıkmaya başlayınca, bu tezin nereden kaynaklandığını, hangi temellere dayandığını en ufak bir şekilde araştırmadan, incelemeyen ve Marksizm-Leninizmin faşizm tahlilini kavramadan (ayrıca eski savundukları görüşün öz eleştirisini de yapmadan) oportünist bir tarzda bu görüşü savunmaktan sözde vazgeçtiler! Ama bunu öylesine yüzeysel ve kaba bir şekilde yaptılar ki, o sıralarda çıkardıkları bir yayın organında, bir yerde faşist tırmanışın devam ettiğinden, bir başka yerde faşist diktatörlüğe karşı mücadeleden, bir diğer yerde de 14 Ekim 1973 seçimlerinden sonra faşist diktatörlüğün sona erip ermediğinin tartışılabileceğinden söz ediyorlardı. Bunları söylerken sözde «faşizmin tırmanışı» teorisini eleştirmekten de geri durmuyorlardı.

Halkın Yolu yazarları bu meseleyi hâlâ kavrayabilmiş değillerdir. Yukarıdaki sözler de bunun en açık bir kanıtıdır.

Faşizmin bir **devlet biçimi** olması ne anlama gelir? Bu, onun belli **sınıfların sınıf hâkimiyeti sistemi** olması demektir. Türkiye gibi yarı-sömürge bir ülke söz konusu olduğuna göre, ülkemizde faşist diktatörlük komprador burjuvazi ve yarı-feodal toprak ağalarının açık terörcü bir devlet biçimi, başka bir deyişle sınıf hakimiyeti sistemidir. Halkın Yolu'na göre ise faşist diktatörlük bu sınıfların «iki emperyalist süper devlete en bağımlı kesimlerinin» diktatörlüğüdür. Faşist diktatörlük biçimi ise, bugünkü devlet «iki emperyalist süper devlete en bağımlı kesimlerin» dışında kalan büyük burjuvazi ve toprak ağalarının devleti değil mi? Bugünkü devlet bunların çıkarlarını korumadığına göre, bunlar «leyleğin attığı yavru» misali ortalıkta gezinen yersiz yurtsuz zavallılar mı? Faşist

diktatörlük tahlillerine bakınca Halkın Yolu yazarlarının hiç taviz vermeden (!) iki süper devletin dışında kalan emperyalistleri ve onların işbirlikçilerini nasıl tarafsızlaştıracağını (!) anlar gibi oluyoruz. Halkın Yolu yazarları, bu zavallıların enselerine vuracak ve ağızlarından lokmalarını alacaklardır! Halkın Yolu yazarları «üç dünya» teorisyenlerinin yaydığı bu tür fikirlere kendilerini fazlaca kaptırmışlardır.

«Faşizmin tırmanışı» teorisine gelince, bu «teorinin» yanlışlığının özü, faşizmi bir devlet biçimi olarak değil, tıpkı Halkın Yolu yazarlarının bugün de yapmaya devam ettiği gibi, bir hükümet biçimi olarak ele almaktır. Halkın Yolu yazarları sözde «yıkılsın MC» sloganına karşı çıkarken, faşizmi bir hükümet biçimi olarak görenleri eleştiriyorlar. Ama faşist diktatörlüğü, gerçekten bir devlet biçimi, bir sınıf hakimiyeti sistemi olarak değil de «iki süper devlete en bağımlı» büyük burjuvazi ve toprak ağası kesimlerinin diktatörlüğü olarak gördükleri için, aynı yanlış anlayışı bir başka biçimde sürdürmeye devam ediyorlar. Onlar bu anlayışı da Aydınlık dergisinin sayfalarından aşırılmışlardır.

Halkın Yolu'nun faşizm konusunda şimdiye kadar yazıp çizdiklerinin eleştirisini bir başka yazıda yapacağımızdan, burada bu konu üzerinde daha fazla durmuyoruz.

Halkın Yolu platformu yerli gericiğin silahlanması meselesine ilişkin olarak da şunları yazıyor :

«Biz yerli gericiğin silahsızlanmasını savunmayı reddediyoruz, silahsızlanması gerekenler üçüncü dünya ülkeleri değil, iki süper devlettir.» (Agy)

Kuşkusuz devrimci proletarya, komprador-feodal yerli gericiğin silahlanmasına karşı çıkar ve bu silahlanmanın amaçlarını ve kime hizmet ettiğini teşhir eder. Ama onun özel olarak yerli gericiğin silahsızlanması (burada kastedilen elbette devrim yoluyla silahsızlandırma değildir) savunma gibi boş ve kitleler arasında zararlı hayaller yayan bir çabası da olamaz. O, aksine bu konuda bol bol demagoji yapan revizyonistlerin gerçek amaçlarını teşhir etmek zorundadır.

Halkın Yolu'nun yukarıdaki pasajda kastettiği bu mudur? Tabii ki hayır. O, «yerli gericiğin silahsızlanmasını savunmayı reddediyoruz» derken, bu konuda revizyonistlerin yaymaya çalıştığı boş hayallere karşı çıkmıyor; aksine, «silahsızlanması gerekenler üçüncü dünya ülkeleri değil, iki süper devlettir» sözleriyle, bunun mümkün olabileceği yolundaki hayalleri pekiştirdiği gibi, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının sözde iki süper devlete karşı silahlandığını savunarak, onların silahlanmasını destekliyor.

Bu «üç dünya» teorisyenlerinin dünya proletaryası ve halklarına vaazettikleri karşı-devrimci bir tavidir ve bu tavrın devrimci proletaryanın sınıf tavrıyla en küçük bir alakası yoktur. Ama Halkın Yolu yazarla-

rının sefaleti burada bitmiyor. İflah olmaz orta yolculuklarının gereği olarak, bunları söyledikten sonra hemen dönüp bundan başka bir şey söylememiş olan Aydınlıkçılar sözde eleştirmeye koyuluyorlar

«**Yerli gericilik** sosyal - emperyalizmin kışkırttığı Türkiye-Yunanistan çatışmasında **esas olarak sosyal-emperyalizmin çıkarlarını koruma doğrultusunda** (abc) Yunanistan'a karşı silahlanıyor.» (Agy)

«**Yerli gericilik** Amerikan emperyalizminin sosyal-emperyalizmle hegemonya mücadelesinde ve halkların devrimini ezmek için bir saldırı gücü olan **NATO'nun bir parçası olarak silahlanıyor.** (abc)» (Agy)

Halkın Yolu yazarları, bir paragraf önce, yerli gericiliğin silahlanmasının iki süper devlete karşı olduğunu söyleyerek bunu destekleme anlamına gelen laflar ediyorlardı. Burada da yerli gericiliğin iki süper devlet hesabına silahlandığını söylüyorlar. Haydi bu «iki çizgi mücadelesi yöntemi»nin bir gereğidir diyelim. Ama hakim sınıflar hangi süper devletin hesabına silahlanıyorlar? «Esas olarak sosyal-emperyalizmin çıkarlarını koruma doğrultusunda» mı, yoksa «NATO'nun bir parçası olarak» mı?

Ama bütün bu zirvalara şaşmamak gerekir, Halkın Yolu yazarları o sıralar «MC'nin sosyal-emperyalistlerin Akdeniz'deki vurucu gücü» haline geldiğini, Türkiye'nin «Amerikan emperyalizmi ve Sovyet sosyal-emperyalizminin hegemonyasında» olduğunu ve Feyzioğlu'nun Rus işbirlikçisi haline geldiğini de yazmaktan çekinmiyorlardı ve bu görüşlere katılmayanları «revizyonizmle uzlaşmak»la suçluyorlardı. O zamandan beri bir hayli tornistan yaptılar, ama kendilerine sorarsanız şimdi olduğu gibi o zaman da doğruları savunmuşlardır; değişen ise şartlardır!

Platformda bu subjektivizm öylesine aşırı bir noktaya vardırılmıştır ki, Halkın Yolu uluslararası planda sürmekte olan iki çizgi arasındaki mücadeleye gözlerini tamamen kapamakta, ve ülkemizde, bu mücadelenin kutuplarını teşkil eden siyasi akımları bir avuç «sorumsuz» aydın olarak görmektedir.

Halkın Yolu platformunda şunlar yazıyor :

«Ülkemizde Amerikan emperyalizminin emperyalist savaş kaynağı olmaktan çıktığını, saldırgan amaçlarla değil, savunma amacıyla silahlandığını ileri süren ve onu baş düşman saymayan bir siyasî akım yoktur. Ancak, bu konuda yaratılan bulanıklıklardan yararlanarak bu oportünist tezleri yaymaya çalışan, ÇKP ile AEP arasında temel ideolojik, siyasî farklılıklar 'keşfederek' ÇKP'yi öne sürüp AEP'ne saldıran sorumsuz 'aydın' lar vardır.» (agy)

«Ülkemizde kimi sorumsuz aydınlar... bir kalem darbesiyle üçüncü dünya ülkelerini devrimci proletarya ve ezilen halkların esas müttefiki, iki süper devlete karşı dünya birleşik cephesinin temel güçlerinden biri olmaktan çıkarmaktalar. Üçüncü dünya ülkelerinin mücadelesinin dünya proletaryasının ve ezilen halkların yüzyılımız boyunca yürüttükleri mücadelenin bir ürünü olduğunu gör-

meyen bu sorumsuz 'aydın'lar, bu oportünist görüşlerini AEP'ye mal etmeye çalışıyorlar. Bunlar asla AEP'nin görüşleri değildir.» (Agy)

Ve daha böyle bir sürü subjektivist zırva.

Halkın Yolu yazarları yeni yıla girerken yayınladıkları, bir baş yazıda, devrimci proletaryaya yol gösteren programlarını kitleler arasında yaydıklarını söylüyorlardı. Oysa Halkın Yolu, bizzat kendi söylediklerine bakılınca «Üç Dünya Teorisi» gibi devrimin bütün temel meselelerini kapsayan can alıcı bir sorunda hâlâ «resmi» bir görüşe sahip değildir. Hem devrimin teori ve pratiğine ilişkin en temel meselelerde belirli bir görüşe sahip olmayacaksın, hem de programınla devrimci proletaryaya ve kitlelere yol göstereceksin! Halkın Yolu yazarları bu sözleri söylerken herhalde söz konusu platform «iki çizgi yöntemi» ile kaleme alındığı için, hangi çizginin safında yer alırlarsa alsınlar, orada kendilerine bir dayanak bulabileceklerini düşünüyorlardı. Bu konuda bir ölçüde haklı olduklarını kabul ediyoruz. (Özellikle Halkın Yolu yazarlarının saflarının şimdiden belli olduğunu göz önüne alarak). Ama bu haklılıkları, o platformu, «devrimci proletaryaya yol gösteren bir program» olmaktan peşinen çıkarmakta ve Halkın Yolu yazarlarının orta yolcu sefalet belgesi olarak duvara asılmaya lâyık bir kâğıt parçası haline getirmektedir.

Halkın Yolu'nun yayınladığı platform kısa bir süre içinde sınıf mücadelesinin zorlu pratiğinde iflas etmiş durumdadır. Onun bu hızlı iflası, iki zıt dünya görüşünü uzlaştırmaya çalışmasından ileri gelmektedir. Bugün gellenen noktada bizzat Halkın Yolu'nun yazarları bile onu olduğu gibi savunacak durumda değildirler. Ve onlar eğer «iki çizgi mücadelesi yöntemi» sayesinde gerçekleştirmeyi düşündükleri manevrayı tezgâhlayabilirse, ister istemez onu eklektizmden arındırmak ve «Üç Dünya» özünü sistemleştirmek zorunda kalacaklardır.

Halkın Yolu içindeki proleter devrimcilere gelince; onların da bu eklektik belgenin bağrında barındırdığı diğer dünya görüşünü sistemleştireceklerine, Halkın Yolu içinde sınıf mücadelesini yürüteceklerine ve en başta AEP tarafından temsil edilen uluslararası komünist hareketin genel çizgisi temelinde proleter devrimcilerin birliğini sağlama mücadelesinde üzerlerine düşen görevi yerine getireceklerine inanıyoruz.

Bu yazı geçmiş sol hareketi değerlendiren bir dizinin ilk bölümüdür. Diğer bölümler dergimizin 2. ve daha sonraki sayılarında sırasıyla yayınlanacaktır.

Aşağıdaki bölümde Şefik Hüsnü önderliğindeki TKP'nin 1921-1926 dönemindeki çizgisi ve tezleri ele alınmaktadır.

58 Yıllık Sol Hareketin Değerlendirilmesi: I

Proleter devrimcilerin ideolojik, siyasî ve örgütsel birliğinin en üst düzeyde bir ifadesi olarak Marksist-Leninist partinin kurulmasının gündemde olduğu günümüzde yarım yüzyıllık sol hareketin değerlendirilmesi proleter devrimci hareketin önemli sorunlarından biridir. Bu sorunun önemi, partinin, dolayısıyla proleter devrimcilerin örgütsel, siyasî ve ideolojik birliğinin sağlanacağı temeli belirleyen etkenlerden biri olmasından ileri gelmektedir. 58 yıllık sol hareketin değerlendirilmesi, akademik bir sorun değil, proleter devrimcilerin birliğinin gerçekleşmesinde ve partinin inşasında oportünizmin ve revizyonizmin mi, yoksa, Marksist-Leninizmin mi temel alındığının göstergelerinden biridir.

50 yılı aşan sol hareketin değerlendirilmesi ile ilgili olarak; kelimenin genel anlamıyla proleter devrimci hareket diye isimlendirilen saflarda önemli ayrılıklar ve

tartışmalar devam etmektedir.

Bu ayrılığın kaynağı, geçmişte, genel anlamda proleter devrimci hareket denilen saflarda 58 yıllık sağ-oportünizmin ve Aydınlik çizgisinin ideolojik uzantıları olan ve daima oportünizm ve revizyonizm ile Marksizm-Leninizm arasında ve birinciler lehine sürekli yalpalayan, şimdi ise oportünist «Üç Dünya Teorisi»ni kabul ederek esas yerini bulan Halkın Yolu yazarlarının yaymaya çalıştığı fikirlerdir.

Halkın Yolu yazarları genel çizgilerinin kaçınılmaz bir sonucu olarak, yarım yüzyıllık hareketin oportünist mirasına sahip çıkmaktadır. Bu, Şefik Hüsnü önderliğindeki TKP'nin 1940'lara kadar Marksist-Leninist bir çizgi izleyen, devrimci bir proletarya partisi olduğunun ileri sürülmesinde, 1970'lerde PDA'nın olumlu yön olarak değerlendirilmesinde somutlanmaktadır.

Şefik Hüsnü önderliğindeki TKP hareketinin izlediği siyasî-ideolojik çizginin sınıf niteliğine ve onunla diğer sol akımlar arasındaki özdeki uygunluğa, biçimdeki ve ayrıntılardaki ayrılığa geçmeden önce, 58 yıllık sol hareketi, özellikle de TKP hareketini ele alış ve yaklaşış tarzı üzerinde durmak gerekmektedir. Çünkü meselelerin özü —izlenen siyasî-ideolojik çizgi— bir yana itilmekte, biçime ve ayrıntılara ilişkin tâli unsurlar öne çıkarılmaktadır. Sorunun özü yerine, tâli unsurları öne çıkarmak her türden oportünist ve revizyonist akımın başvurduğu taktiklerden biridir. Oportünist, «Üç Dünya»cı Halkın Yolu yazarları da bu «ince» taktiğe başvurumaktadırlar.

TKP kuruluşundan itibaren Üçüncü Enternasyonal'in bir kolu olarak faaliyet göstermiştir. Halkın Yolu yazarları bunu, TKP'nin 1940'lara kadar Marksist-Leninist bir çizgi izlediğinin kanıtı olarak ileri sürüyorlar. Onlara göre, TKP başından sonuna kadar Komintern üyesi olarak varlığını sürdürdüğüne göre, Marksist-Leninist bir parti, devrimci bir proletarya partisidir. Bunu şöyle ifade ediyorlar:

«...Ancak Komintern ne oportünist bir merkezdir, ne de ilkesiz bir partiler koalisyonu. Komintern'e belli kabul şartları vardır. Nitekim birçok parti Komintern'e kabul edilmesini talep ettiği halde alınmamışlardır. Komintern'de kalmanın da koşulları vardır. Lenin'in ve daha sonra Stalin'in önderliğindeki Komintern'in Marksist çizgisini izlemeyen bazı partiler Komintern'den ihraç edilmişlerdir. Komintern'in kolu olan partiler: 1) Baş-

ka bir sınıfın değil, **proletaryanın** partileridir, 2) Proletaryanın devrimci partileri, Leninist partilerdir.» «Halkın Yolu, sayı 4, sf. 9)

Halkın Yolu Komintern üyesi partilerin, sağ ve «sol» büyük hatalar yapabileceklerini, ancak sağ ve «sol» bir çizgi izlemeyeceklerini ve izlemediklerini belirterek devam ediyor:

«... Ama çizgisi ve önderliği başından sonuna kadar sağ ya da «sol» oportünist olan bir burjuva (ya da küçük burjuva) partinin Komintern'in kolu olarak varlığını sürdürebileceğini söylemek, Komintern'in en azından bir ilkesiz partiler koalisyonu olduğunu ileri sürmektir.» (Agy)

Aristo mantığının şaheser örnekleri olan önermeler yoluyla TKP'nin 1940'lara kadar Marksist-Leninist bir çizgi izlediği ispatlanmaya çalışılmaktadır. Bu nasıl yapılmaktadır? Önce Komintern'in «oportünist bir merkez», «ilkesiz bir partiler koalisyonu» olmadığı söylenmektedir. Bu doğrudur. Halkın Yolu yazarları bu doğrudan hareketle, başından sonuna kadar oportünist bir çizgi izleyen partinin Komintern üyesi olarak faaliyet sürdüremeyeceğini ileri sürmektedir. Onlara göre, oportünist bir çizgi izleyen bir partinin Komintern'in bir kolu olarak varlığını sürdürdüğünü iddia etmek, Komintern'in «oportünist bir merkez», «en azından ilkesiz bir partiler koalisyonu» olduğunu ileri sürmektir». TKP'nin Komintern'in dağıtıldığı 1942'ye kadar Komintern üyesi kaldığı göz önüne alındığında yukarıda söylenenlerden çıkarılacak sonuç şudur: «Komintern oportünist bir merkez», «ilkesiz

bir partiler koalisyonu» olmadığına ve TKP de Komintern'in bir kolu olarak faaliyet gösterdiğine göre, TKP Komintern'in dağıtıldığı 1942'ye kadar Marksist-Leninist bir çizgi izlemiştir. Bu durumda TKP'nin çizgisi tartışılmaz, ancak TKP'nin sağ ve «sol» hatalarından bahsedebilir. Halkın Yolu yazarları böylece, TKP'nin ideolojik-siyasî çizgisinin sınıf niteliğini, bir dindarın Tanrı'nın varlığını tartışma dışı tutması gibi, tartışılmaz saymaktadırlar. TKP'nin sınıf niteliğini saptamakta belirleyici etken, Komintern üyeliği olmaktadır.

Halkın Yolu yazarları, okuyucuyu iki alternatifle karşı karşıya bırakmaktadırlar. Ya Komintern'in oportünist bir merkez, ilkesiz bir partiler koalisyonu olduğu, ya da Komintern'in bir kolu olarak faaliyet gösterdiği müddetçe TKP'nin Marksist-Leninist bir parti olduğu kabul edilecektir. Halkın Yolu yazarları, lise felsefe derslerinde işlenen önermeler yoluyla Komintern ile onun herhangi bir üyesinin sınıf niteliğini özdeşleştirmektedirler. Bu, parçayla bütünü çelişebileceğini, her şeyin evrensel bir uyum ve tam bir uygunluk içinde gelişmediğini reddetmektir.

Komintern oportünist bir merkez, ilkesiz bir partiler koalisyonu olmadığı halde, Komintern'in kollarından birinin oportünist bir çizgi izlemesi mümkün müdür? Halkın Yolu yazarlarına göre, başından sonuna kadar oportünist bir çizgi izleyen bir partinin Komintern üyesi olması mümkün de-

ğildir. Halkın Yolu bu cevabı, TKP'nin Komintern'e üye olduğu müddetçe başından sonuna kadar oportünist bir çizgi izlemediğini kanıtlamak için vermektedir.

Her şeyden önce şunu belirtmek gerekir ki, proleter devrimci hareket içinde TKP'nin başından beri oportünist bir çizgi izlediği iddia edilmemektedir. TKP'nin Mustafa Suphi önderliğinde değil, Mustafa Suphi ve yoldaşlarının öldürülüp, Şefik Hüsnü'nün parti önderliğini gaspetmesiyle sağ oportünist bir çizgi izlediği ileri sürülmektedir. Halkın Yolu yazarları da bunu bilmektedirler.

TKP'nin Birinci Kuruluş Kongresiyle Mustafa Suphi ve yoldaşlarının ölümü arasında dört ay gibi bir süre vardır. M. Suphi ve yoldaşlarının ölümünden sonra ise, TKP önderliğini Ş. Hüsnü ele geçirmiş ve sağ oportünist çizgisini egemen kılmıştır. Sorun zaman açısından ele alındığında, M. Suphi dönemi kısa bir süre olduğundan, TKP'nin başından itibaren oportünist bir çizgi izleyip izlemediği pek önem taşımamaktadır.

TKP önderliği kuruluşundan Ocak 1921'e kadar oportünist bir çizgi izlemediğinden, oportünist bir partinin Komintern'e kabul edilerek yıllarca Komintern'in bir kolu olarak faaliyet göstermesi de söz konusu değildir. Çünkü TKP esas olarak M. Suphi önderliğindeki komünist grubun faaliyetleri sonucu olarak kurulmuş olup; M. Suphi önderliğindeki komünist grup, TKP'nin Birinci Kuruluş Kongresinden önce Komintern'de

değişen statülerde temsil edilmiştir. Esasında TKP'nin Komintern'in bir kolu olarak kurulması, M. Suphi önderliğindeki grubun Komintern'e bağlı olarak faaliyet göstermesinin bir sonucudur. Bütün bunlar göz önüne alındığında TKP ile ilişkili olarak sorun, oportünist bir partinin Komintern'e üye olması, bunu yıllarca sürdürmesi değil henüz gelişme döneminde olan Komintern'in bir kolunun önderliğini oportünizmin gaspetmesi, oportünist önderlik altındaki TKP'nin yıllarca Komintern üyesi olarak kalabilmesidir. TKP açısından durum böyle olmakla birlikte, oportünist bir çizgi izleyen örgüt ve partiler Komintern'e üye olmayı talep etmişlerdir. (Mustafa Kemal'in kurdurduğu sahte Komünist Partisi bile Komintern'e üye olma talebinde bulunmuştur.) Bu parti ve örgütlerin bir kısmı Komintern ile değişen statülerde ilişkiler de kurmuşlardır.

Lenin ve Stalin önderliğindeki Komintern, her türden oportünizm ve revizyonizme karşı mücadele ederken, oportünist ve revizyonist akımlar da, Komintern'e sızmaya ve yamanmaya çalışıyorlardı. İkinci Enternasyonal oportünizmi ve revizyonizmine karşı kararlı mücadelenin sonucu kurulan Komintern'in daha ilk yıllarında Lenin, İkinci Enternasyonal'in «parti ve yöneticilerinin» Komintern'e sızmaya ve yamanmaya çalıştığını belirterek şunları yazıyordu :

«Öte yandan, büyük bir süratle gelişmekte olan uluslararası komünist hareket içinde, iki hata ya da zaaf, göze

çarpmaktadır. Bunlardan, çok vahim olan ve proletaryanın kurtuluşu davasının başansı için büyük ve yakın bir tehlike teşkil eden birincisi, İkinci Enternasyonal'in eski parti ve yöneticilerinin bir kesiminin —bazıları kitlelerin istek ve baskısına yarı bilinçli bir şekilde boyun eğerek, bazıları da işçi sınıfı hareketi içinde burjuvaziye yordakçılık ve ajanlık görevlerini sürdürebilmek için maksatlı bir şekilde kitleleri kandırarak— Üçüncü Enternasyonal'e şartlı ve hatta şartsız bağlılıklarını ilan ederken, gerçekte bütün pratik parti çalışmalarında ve pratik siyasî çalışmalarında İkinci Enternasyonal seviyesinde kalmalarıdır. Böyle bir durum, doğrudan doğruya kitlelerin yozlaşmasına yol açacağından, Üçüncü Enternasyonal'in itibarını azaltacağından ve kendilerine Komünist sıfatını pek çabuk yakıştıran Macar Sosyal-Demokratlarının ihanetlerinin tekrarlanması tehdidini taşıyacağından katliyen hoşgörüyle karşılanamaz.» (Lenin, Kitle İçinde Parti Çalışması, sf. 119 - 120, Ser Yayınevi)

Lenin, yukarıdaki alıntıda da görülebileceği gibi, İkinci Enternasyonal'in oportünist parti ve yöneticilerinin bazılarının ya «kitlelerin istek ve baskılarına yarı bilinçli bir şekilde boyun eğerek» ya da «işçi sınıfı içinde burjuvaziye yordakçılık ve ajanlık görevlerini sürdürebilmek için» Üçüncü Enternasyonal'e yamanmaya ve sızmaya çalıştıklarını birçok kez belirtmiştir. Ayrıca bazı komünist grupların İkinci Enternasyonal'in oportünist reformcu partileriyle bağlarını kesin olarak koparmaları, Üçüncü Enternasyonal'in bu partilerle bağlarını sürdürmesine yol açmıştır. Üçüncü Enternasyonal'e sızmaya ve yamanmaya çalışan oportünist parti

ve gruplar Komintern'in bütün şartlarını «kabul» etmekten de geri kalmamışlardır.

Komintern'de oportünizmin ve revizyonizmin ortaya çıkmasının kaynağı sadece, İkinci Enternasyonal'in eski parti ve yöneticilerinin bir kesiminin Komintern'e sızmaya çalışmalarından ibaret değildir. Burjuvazinin ideolojik-siyasi baskısı ve işçi aristokrasisi ve bürokrasisi işçi sınıfı hareketi içinde sürekli olarak oportünizmi ve revizyonizmi besler. Bu nedenle İkinci Enternasyonal'in oportünist parti ve yöneticilerinin yanı sıra Komintern'in şubelerini oluşturan partiler içinde de oportünist çizgi ve eğilimlerin ortaya çıkma ihtimali her zaman mevcuttu.

Bir yandan burjuvazinin ideolojik ve siyasi baskısı, öte yandan işçi sınıfı içinde imtiyazlı bir tabakanın, işçi aristokrasisi ve bürokrasisinin varlığı sürekli olarak ulusal ve uluslararası planda, oportünist eğilim ve çizgilerin komünist hareket ve partiler içinde ortaya çıkmasının maddi temelini teşkil eder. Bu maddi temel ortadan kaldırılmadıkça, oportünist eğilim ve çizgilerin ortaya çıkması ihtimali sürekli olarak mevcuttur. Bu maddi temel yok edilmesi ise, sınıf farklılıklarının tamamen yok edilmesi, komünizmin kesin ve nihai zaferinin sağlanmasıyla mümkündür.

Oportünist ve revizyonist eğilim ve çizgilerin ortaya çıkmasının maddi şartlarının var olduğu bir dönemde kurulan Üçüncü Enternasyonal'de ve onun şubelerinde oportünist ve revizyonist akımlar ve eğilimler ortaya çıkmıştır. Le-

nin ve Stalin'in önderliğindeki Komintern özel olarak İkinci Enternasyonal oportünizmi ve revizyonizminin, genel olarak da her türden oportünizm ve revizyonizmin Üçüncü Enternasyonal'e sızmasını ve ortaya çıkmasını önlemek için kararlı bir mücadele yürüttü. Ne var ki Komintern'in tarihi göz önüne alındığında oportünizmin ve revizyonizmin sızması ve yetersmesi önlenemedi.

Üçüncü Enternasyonal'de oportünist, revizyonist eğilim ve çizgilerin ortaya çıkmasından hareketle Üçüncü Enternasyonal'in «oportünist bir merkez», «ilkesiz bir partiler koalisyonu» olduğu söylenebilir mi? Açıktır ki salt oportünist çizgi ve eğilimlerin ortaya çıkmasıyla ne Üçüncü Enternasyonal ne de onun herhangi bir şubesi «oportünist bir merkez», «ilkesiz bir koalisyon» —ister parti, ister grup— olarak nitelenebilir. Üçüncü Enternasyonal'in «oportünist bir merkez» olarak nitelenmesi için oportünizmin kesin hakimiyetinin (İkinci Enternasyonal'deki gibi) gerçekleşmesi, «ilkesiz bir partiler koalisyonu» olarak nitelenebilmesi için de, oportünizme ve revizyonizme karşı uzlaşmaz bir mücadelenin yürütülmemesi, Marksist-Leninist partilerle oportünist partilerin birleştirilmesini öngören bir çizginin izlenmesi gerekir.

Marksizm-Leninizmi açıktan açığa reddetmeyen herkes Komintern'de oportünizmin, revizyonizmin egemen olmadığını, Komintern'in anti-proleter eğilim ve akımlara karşı uzlaşmaz bir mücadele çizgisi izlediğini kabul et-

mektedir. Üçüncü Enternasyonal' in başından sonuna kadar, İkinci Enternasyonal'den farklı olarak proleter sınıf niteliğini koruması ve daima dünya proletaryasının Marksist-Leninist öncü müfrezesi olması, onun hiç hata yapmaması, oportünist eğilim ve çizgilerin ortaya çıkmamasından değil, yapılan hataların Marksist-Leninist sınıf çizgisinin yerine anti-Marksist-Leninist bir çizginin almasına yol açmamasından, oportünizm ve revizyonizmin Üçüncü Enternasyonal'e egemen olamamasından ileri gelmektedir. Başka bir deyişle yapılan hatalar ve ortaya çıkan oportünizm ve revizyonizm esası belirlememiş tâli bir yön olarak kalmıştır.

Şefik Hüsnü önderliğindeki sağ oportünist TKP'nin Komintern'in bir üyesi olarak varlığını sürdürmesi, Komintern'de ortaya çıkan oportünizmin yansımalarından ve yapılan hatalardan biridir. Hatalar ve Komintern içinde ortaya çıkan oportünizm onun tâli yönünü oluşturduğundan, oportünist TKP'nin Komintern içinde kalması da bu tâli yönün bir unsuru olduğundan, oportünist TKP'nin Komintern üyesi olarak kalması, Komintern'in «oportünist bir merkez», «ilkesiz bir partiler koalisyonu» olmasına yol açmaz.

Halkın Yolu, Şefik Hüsnü önderliğindeki TKP'nin oportünist bir parti olarak nitelendirilebilmesi için Komintern'in «oportünist bir merkez», «ilkesiz bir partiler koalisyonu» olması gerektiğini söylemekle, TKP'ni değerlendirmenin Komintern'i değerlendirmede belirleyici bir unsur olduğunu

ileri sürmektedir. Komintern'in «oportünist bir merkez», «ilkesiz bir partiler koalisyonu» olduğunun söylenebilmesi için Komintern içinde oportünist parti veya grupların yer alması değil, Komintern'in genel çizgisi ve Komintern'i oluşturan partiler arasındaki ilişkinin esası göz önüne alınmalıdır. Halkın Yolu, Ş. Hüsnü önderliğindeki TKP'nin oportünist bir çizgi izlediğini söylemenin Komintern'in «oportünist bir merkez», «ilkesiz bir partiler koalisyonu» olarak değerlendirilmesine yol açacağını ileri sürmekle Komintern'in genel çizgisini ve onu oluşturan partiler arasındaki ilişkinin esasını göz önüne almamaktadır. Bütünü, bütün yönleri, onlar arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin gelişme seyrini bir yana atmakta; parçayla bütün arasındaki ilişkiyi doğru kurmakta, esas ile tâli olanı birbirine karıştırmaktadır.

Nasıl oportünist eğilim ve çizgilerin ortaya çıkması, Komintern'in başından sonuna kadar Marksist-Leninist bir çizgi izlemiş olmasını ortadan kaldırmıyorsa, Ş. Hüsnü önderliğindeki oportünist TKP'nin Komintern içinde yer alması, onun «oportünist bir merkez», «ilkesiz bir partiler koalisyonu» olmasına yol açmaz ve açmamıştır da. TKP'nin sınıf niteliği Komintern'in sınıf niteliğini belirlemediği gibi, TKP'nin Komintern üyesi olması da TKP'nin sınıf niteliğini belirleyen bir etken değildir. Belirleyici olan TKP'nin ideolojik-siyasî çizgisinin sınıf niteliğidir. Sağ oportünist bir çizgi izleyen TKP'nin Komintern üyesi olarak faaliyet göstermesi, Komintern'in

esas niteliğiyle çelişmektedir. Aristoteli mantığının öngördüğü önermeler yoluyla sonuca varma bir yana bırakılır, Marksist diyalektik kullanılırsa bu çelişmenin tamamıyla anlaşılabilir ve kavranabilir bir çelişme olduğu görülecektir. Bu çelişme, parçayla bütün arasındaki çelişmedir. Gerek doğada gerekse toplumda parçayla bütünü çeliştirdiği durumlar ortaya çıkmaktadır. Halkın Yolu yazarları Ş. Hüsnü önderliğindeki TKP'nin sağ oportünist çizgisini ve o çizgiyle uygunluk arzeden oportünist yönlerini gizleyebilmek için bu gerçeği inkâr etmektedirler.

Halkın Yolu yazarlarına göre TKP 1940'lara kadar «2. Enternasyonal oportünizmine, Troçkizme ve Kemalizm kuyrukçusu ihanet akımlarına karşı» «Leninizm bayrağını yükseltmiş» «bir devrimci proletarya partisi» iken; 1940'lardan sonra oportünist bir çizgi izleyerek «bir burjuva aydın hareketine» dönüşmüştür. 1950 ve 1960'lardaki hareketler ise, oportünist, revizyonist hareketler olarak nitelenmektedir. Böylece ayrı tutulması gereken unsurlar birleştirilmekte, birleştirilmesi gereken unsurlar ise birbirinden koparılmaktadır. M. Suphi önderliğindeki TKP ile Ş. Hüsnü önderliğindeki oportünist TKP aynılaştırılırken, Ş. Hüsnü önderliğindeki oportünist hareket de 1940'lardan sonraki oportünist ve modern revizyonist akımlar arasındaki siyasi-ideolojik bağlar koparılmaktadır. Ş. Hüsnü önderliğindeki TKP hareketiyle ondan sonraki oportünist, revizyonist akımlar ideolo-

jik-siyasi çizgileri itibarıyla birbirlerine bin bir bağla bağlıdır. Onlar arasındaki çelişmeler hiçime ve ayrıntılara ilişkindir. Öze ilişkin değildir. Devrimin bütün temel meselelerinde söylenenler özde bir ve aynıdır.

Günümüzde kelimenin genel anlamıyla proleter devrimciler diye isimlendirilebilecekler arasında 50 yılı aşan sol hareketin değerlendirilmesiyle ilgili olarak süren tartışmanın merkezini, Ş. Hüsnü önderliğindeki TKP hareketi oluşturmaktadır. Bu nedenle 50 yılı aşan sol hareketi değerlendiren TKP hareketinin değerlendirilmesini temel almak gerekmektedir. Ancak Ş. Hüsnü önderliğindeki oportünist TKP hareketinin gerçek niteliğinin kavranılması ve 1950'lerden sonra modern revizyonizmin egemenliğinin anlaşılabilmesi için, TKP hareketiyle diğer sol hareketler arasındaki siyasi-ideolojik bağların kurulması gerekmektedir. Bu nedenle Ş. Hüsnü önderliğindeki TKP hareketinin eleştirisini temel alırken, esasa ilişkin meselelerde diğer anti-proleter akımların belli başlılarıyla aralarında özdeki birliğe de değinmek gerekmektedir.

ŞEFİK HÜSNÜ VE MODERN REVİZYONİZM :

İşçi sınıfının en ileri unsurlarından oluşan komünist bir parti, sadece işçi sınıfının günlük ve kısa vadeli çıkarlarının temsilcisi değil, onun aynı zamanda uzun vadeli çıkarlarının da temsilcisidir. Bu, Marksist-Leninist bir partiyi, işçi sınıfının temsilcisi olduğunu

iddia eden diğer parti ve akımlardan ayıran temel özelliktir. İşçi sınıfının sadece günlük ve kısa vadeli çıkarlarının değil de, uzun vadeli çıkarlarının temsilcisi olmak demek, proletaryanın toplumsal devrimini, sınıfsız toplumu nihai hedef olarak almak, bu hedefe uygun bir siyasî çizgi, strateji ve taktikler bütününe sahip olmak demektir. Bu siyasî çizgi, strateji ve taktikler bütünüünün merkezini ise, proletaryanın iktidarı ele geçirerek egemen sınıf olarak örgütlenmesi teşkil eder. Çünkü proletaryanın, kurtuluşu doğrultusunda ekonomik ve toplumsal yapıyı değiştirmesinin ön şartı, devlet iktidarını ele geçirerek egemen sınıf olarak örgütlenmesidir.

Faaliyetlerinin ve siyasetinin merkezine ekonomik ve sosyal yapının, daha doğrusu kapitalizmin gelişme seviyesini göz önüne alarak, proletaryanın ya tek başına ya da müttefikleriyle birlikte iktidarı ele geçirerek egemen sınıf olarak örgütlenmesini almayan bir parti (veya akım) komünist sıfatını taşıyamaz. Faaliyetlerinin merkezine proletaryanın devlet iktidarını ele geçirerek egemen sınıf olarak örgütlenmesini almak, bunun için uzlaşmaz bir mücadele yürütmek, Marksist-Leninist bir parti veya hareketi diğer parti ve akımlardan ayırır.

Ş. Hüsnü önderliğindeki TKP'nin izlediği siyasî çizginin niteliğini saptarken, temel alınması gereken kıstas TKP'nin faaliyetlerinin ve faaliyetlerine yol gösteren siyasî çizginin merkezine neyi koyduğudur.

Sömürücü egemen sınıflar dik-

tatörlüğünü devirip, proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçimi olan demokratik halk diktatörlüğünü kurmak, sosyalizme kesintisiz geçmek TKP'nin faaliyetlerinin ve siyasî çizgisinin merkezini teşkil etmekte midir? TKP buna uygun strateji ve taktikler bütününe sahip midir?

Ş. Hüsnü önderliğindeki TKP, hiç bir dönem, ekonomik-sosyal yapının Marksist-Leninist tahlili sonucu saptanmış devrim aşamasına uygun olarak, proletaryanın iktidarı ele geçirmesini ve egemen sınıf olarak örgütlenmesini faaliyetlerinin ve siyasî çizgisinin merkezine almamıştır. Buna uygun strateji ve taktikler bütünlüğüne sahip olmamıştır. Aksine değişen gerekçeler ileri sürülerek proletaryanın ve müttefiklerinin iktidarı ele geçirmesi, bunun için kitlelerin örgütlenmesi ve hazırlanması bir yana itilmiştir. Her somut durumda, sömürücü sınıfların devlet iktidarını elinde tutan egemen kesimlerinden tavizler koparmayı ve onların egemenliğinin devamını faaliyetlerinin ve siyasî çizgisinin merkezine almıştır. Öyle ki, Ş. Hüsnü önderliğindeki TKP, bir dönem sınıf işbirliği siyasetini, sömüren sınıfların sosyalist devrim kesintisiz geçişi sağlayacakları gerekçesiyle bile izlemiştir. Bu gerekçenin iflâsından sonra bir adım geriye atılmıştır. Sınıf işbirliği siyaseti, egemen sınıfların ulusal bir sanayi kapitalizmi geliştirerek, emperyalizmi zayıflattıkları, toplumsal devrim şartlarını olgunlaştırdıkları dolayısıyla da ilerici bir rol oynadıkları gerekçesiyle izlenmiştir. Gerekçeler

ve burjuva-feodal sınıflardan beklenenler değişmekle birlikte, sınıf işbirliği siyaseti değişmemiştir. Sınıf işbirliği siyaseti, başka şeylerin yanı sıra Kemalist hareket ve Kemalist diktatörlük tahlillerinde ve bu tahliller ışığında izlenen politikada yansımaktadır.

Şefik Hüsnü önderliğindeki TKP'nin Kemalist harekete ve Kemalist burjuva-feodal diktatörlüğe karşı izlediği siyaseti iki dönemde ele almak gerekmektedir. Birinci dönem, S. Hüsnü önderliğindeki TKP'nin Kemalist hareketten «toplumsal devrim», yani sosyalist devrim beklediği yılları kapsar.

Haziran 1924'e kadar olan dönemde, TKP'nin yakın organı olan Aydınlık, Kemalist hükümetin ve Kemalist hareketin sınıflar üstü bir nitelik taşıdığını ileri sürerek, Kemalistlerin ulusal kurtuluşu gerçekleştirerek için toplumsal devrim de yapabileceklerini yazmaktadır. 1924'den sonra ise Aydınlık, Kemalistlerin sınıflar üstü niteliklerini yitirerek, küçük burjuvalaşmalarını, bu nedenle de Kemalistlerin artık oluların da aösterdiği albi toplumsal devrimi yapamayacaklarının acıya çıktığını belirtmektedir. Her iki dönemde de, Kemalistlerin burjuva demokratik devrimi sonuna kadar aötürerek tamamlayacaklarına Aydınlık'ın hiç bir kuskusu yoktur. İki dönem arasındaki farklılığın merkezini, Kemalist hareketin ve hükümetin sınıf niteliğiyle Kemalist hükümetin sosyalist devrim yapıp yapmayacağı teskil etmektedir. Bu farklılığı S. Hüsnü 1924 yılında şöyle ifade etmektedir :

«Gerçi biz başlangıçta henüz siyasî inançları ve sınıflar vasıfları şekillenmemiş bazı ülkücü önderlerin Kurtuluş Savaşımızı gereği gibi başardıklarını ve değeri inkâr edilemez bir siyasî devrimi başlattıklarını dikkate alarak Cumhuriyet yöneticilerine geniş bir kredi açmıştık. Silah sesleri durduktan sonra elde ettiğimiz siyasî bağımsızlığın devaminin, Avrupa ve Amerika kapitalizmine karşı ekonomik bağımsızlığımızın teminine bağlı olduğu uluslararası ilişkileri izleyen herkes için açık bir gerçektir. Bizim gibi halkı yoksul ve orta hallilerden ibaret olan bir ulusun yabancı kapitalizmin sömürü ve tahakkümünden uzak kalmasının, ancak ulusun büyük çoğunluğunu teşkil eden işçi ve köylü sınıflarından güç alan, kolektif yaşayışa dayanan ekonomik kuruluşlarla mümkün olabileceğini ileri sürüyor ve yazılarımızda bu yönde devrimimizi derinleştirmesini hükümetimizden temenni ediyorduk. Bu suretle mukadderatımıza hakim olanlara, bizi kurtuluşa götürecektir olan en kestirme yolu gösterdiğimiz kanısındayız. Halk Fırkası'nda toplanmış olanların sınıfsal durumlarına göre bu tarihsel zorunluluğu anlamalarına pek az ihtimal var idi. Biz özellikle uluslararası koşulların baskısı altında, bazı kökten tedbirlere başvurma zorunluluğunun duyulacağını mümkün görmüştük. Olaylar bunun da olamayacağını gösterdi.» (S. Hüsnü, Seçme Yazılar, sf. 218, abc)

Yukarıdaki alıntıda görülebileceği gibi, Kemalist hareketin S. Hüsnü'nün deyiimiyle politik devrimden toplumsal devrime kesintisiz bir biçimde geçip geçmeyeceğini belirleyen etken, hangi sınıfın önderliğinde geliştiği değil, «siyasî inançları ve sınıfsal vasıfları şekillenmemiş» önderlerin «siyasî inanc ve sınıfsal vasıfla-

rı»nın hangi yönde şekilleneceğidir. Millî harekete önderlik eden Kemalistlerin siyasî inanç ve sınıfsal vasıfları, küçük burjuva doğrultuda şekillendiğinden toplumsal devrimin gerçekleşme ihtimali ortadan kalkmıştır. Bu nedenle 1924'e kadar yapılan tahliller ve izlenen siyaset gene doğru olarak kabul edilmekte, buna karşılık yeni gelişmelere uygun olarak gözden geçirilmektedir. Yani Şefik Hüsnü 1924 yılına kadar yaptığı tahlillerin ve Kemalist hükümete karşı izlediği siyasetin yanlış olduğunu söylememektedir.

Şefik Hüsnü yukarıdaki alıntıda Kemalistlerin önderliğinde millî hareketten kesintisiz bir şekilde sosyalist devrime geçme ihtimalinin bulunduğunu, ancak bunun pek zayıf bir ihtimal olduğunu belirtmektedir. Oysa Ş. Hüsnü, 1924'e kadar yazdığı yazılarında bunun zayıf değil, güçlü bir ihtimal olduğunu belirtmektedir. Zaten önemli olan, böyle bir ihtimalin zayıf mı, yoksa güçlü mü olduğu değil, böyle bir ihtimalin ileri sürülmesidir.

Ş. Hüsnü'nün 1924'e kadar yazdıklarını göz önüne aldığımızda, kendi içinde, bütün oportünist akımların taşıdığı ilkesizlik ve eklektizmi bir yana bırakırsak, bütünlük arzeden bir tezle karşı karşıya kalmaktayız. Bu tez, modern revizyonizmin ortaya çıkışıyla birlikte uluslararası planda sömürge ve yarı-sömürgelerin «evrensel devrim yolu» olarak piyasaya sürülen kapitalist olmayan yol tezidir. Ş. Hüsnü 1924'e kadar adını vermeden kapitalist olmayan yol tezini savunmaktadır.

Kapitalist olmayan yol tezinin en belirgin özelliği, proletarya önderliği olmaksızın sömürge ve yarı-sömürgelerde ulusal demokratik devrimin tamamlanarak kesintisiz bir biçimde sosyalist devrime gecilebileceği, sosyalizmin inşa edilebileceği iddiasıdır. Modern revizyonistler sömürge ve yarı-sömürge devrimlerinin birinci aşaması olan ulusal demokratik devrimin tamamlanarak ikinci aşaması olan sosyalist devrime kesintisiz bir biçimde geçiş için proletarya önderliğinin zorunlu olduğunu bir yana itiyorlardı. Onlara göre, böyle bir zorunluluk yoktu. Ulusal demokratik hareketi yöneten önderler tam ve kesin ulusal kurtuluşu gerçekleştirmek için, sosyalist devrime geçmek, sosyalizmi inşa etmek ve dünya sosyalist sistemi içinde yer almak zorunda kalacaklardı. Çünkü tam bir ulusal kurtuluş ancak sosyalist devrime geçmek suretiyle gerçekleşebilirdi.

Çağımızda tam ve kesin ulusal kurtuluşun ancak sosyal kurtuluşla mümkün olduğu Marksist-Leninist bir ilkedir. Ancak bu Marksist-Leninist ilkeden çıkarılacak sonuç, tam bir ulusal kurtuluşun gerçekleşebilmesi için, ulusal demokratik devrimde proletarya önderliğinin vazgeçilmez olduğudur. Ulusal demokratik devrimden sosyalist devrime veya ulusal kurtuluştan sosyal kurtuluşa kesintisiz bir biçimde geçisi ancak proletarya gerçekleştirebilir. Çünkü sosyal kurtuluş için, sosyalist devrim için mücadele etme yeteneğine sahip tek sınıf proletaryadır. Modern revizyonistler ise her

şeyi başaşağı çeviriyor ve tersini iddia ediyorlardı. Onlar, proletaryaya önderliği olmaksızın ulusal demokratik devrimin tamamlanarak sosyalist devrime kesintisiz bir biçimde geçileceğini ileri sürmekle, ulusal demokratik devrimden sosyalist devrime burjuvazinin önderliğinde kesintisiz bir biçimde geçilebileceğini iddia ediyorlardı. Ancak onlar bunu açık açık söylemiyor, ulusal hareketleri yöneten önder ve örgütlerin sınıf niteliğini bir yana itip, sınıflar üstü ulusal önder ve örgüt tahlillerini piyasaya sürüyorlardı. Öyle ki bu örgüt ve önderlerin tek meselesi, sınıf mücadelesinden bağımsız ulusal kurtuluştur. Zaten onlar, sömürge ve yarı-sömürgelerin geri ülkeler olduklarını, bu nedenle sınıf farklılıklarının pek derin olmadığını belirterek sınıf mücadelesini emperyalizm ve usaklarıyla ulusal sınıflar arasındaki mücadeleye indiriyor, ulusal sınıflar arasındaki sınıf mücadelesini inkâr ediyorlardı.

Modern revizyonistler kapitalist olmayan yol tezini piyasaya sürerken, proletaryaya önderliği olmaksızın, millî hareketlerin zaferinden sonra sosyalizme kesintisiz geçisi sağlayan temel bir etken olarak da uluslararası koşulları alıyorlardı. Onlara göre, emperyalistler bağımsızlığını kazanmış ulusları köleleştirmek isterken, sosyalist kamp onlara yardım etmektedir. Çağımızda orta bir yol mümkün olmadığından, bağımsızlığını kazanan uluslar sosyalist kampa yaklaşıyorlar, sosyalist ülkelerin de yardımıyla sosyalizmi inşa edeceklerdi.

Modern revizyonizmin savunduğu karşı-devrimci kapitalist olmayan yol tezi ana hatlarıyla böyledir. Ş. Hüsnü'nün Aydınlik'da 1924 yılına kadar genel olarak Türkiye, özel olarak da Kemalist devrim üzerine yaptığı tahliller ve bu tahliller ışığında izlediği siyasetle kapitalist olmayan yol tezi arasında zerre kadar fark yoktur. Onlar ikiz kardeş gibi birbirine benzemektedir.

Önce Ş. Hüsnü'nün 1924 yılına kadar Millî Kurtuluş Savaşı'nı, onun önderliğini, Kemalist hükümeti ve TBMM'ni nasıl değerlendirdiği üzerinde duralım. Modern revizyonistlerin çoğu kez açıktan açığa söylemeye cesaret edemediklerini (millî hareketlerin sınıflar üstü bir önderlik altında yürütüldüğü tezi) Ş. Hüsnü açıktan açığa söylemektedir. Ş. Hüsnü'ye göre, millî kurtuluş hareketi sınıf niteliği şekillenmemiş, başka bir deyişle sınıflar üstü bir önderliğin denetiminde gelişmiş ve zafere ulaşmıştır. Bu sınıflar üstü önderlik millî hareketin zaferinden sonra da, 1924'e kadar devlet iktidarını elinde tutmuştur. Ş. Hüsnü bunu yukarıda yaptığımız alıntıda «bazı ülkücü önderlerin» «siyasî inançları ve sınıfsal vasıfları»nın şekillenmediğini ileri sürerken belirtmektedir. Ş. Hüsnü Kurtuluş Savaşı'nın zaferinden sonra buriuva-feodal devletin bir organı olan Büyük Millet Meclisi'ni şöyle değerlendirmektedir:

«Halk, Millet Meclisi'nden, her şeyden önce savaş ile beraber ortadan kalkması gereken yasal konuların düzeltilmesini veya ortadan kaldırılmasını beklemektedir. Bu fırsatla Meclis'

in çoğunluğu işçi ve köylü geniş halk kitlelerine dayanarak mı, yoksa bazı imtiyazlı zümre çıkarları adına mı faaliyette bulunmak niyetinde olduğunu gösterecektir.

«Biz bu iki şıktan birincisinin gerçekleştireceği kanısındayız ve toplumun selâmeti adına böyle olmasını bütün varlığımızla temenni ediyoruz.» (Age, sf. 164)

Yukarıdaki alıntı 1923 Haziran'ında yazılmıştır. 1923 yılında Türkiye'de sınıfların varlığı kabul edilmektedir. Ne varki, sınıfların var olduğu 1923 Türkiye'sinde, BMM de Millî Kurtuluş Savaşı önderliği gibi sınıflar üstüdür. Onun sınıf niteliği hâlâ belli değildir. İşçiler, köylüler adına mı «yoksa bazı imtiyazlı zümre çıkarları adına mı faaliyette» bulunacağını saptamamıştır. Ş. Hüsnü'ye göre, bu sınıflar üstü (!) meclis işçilere, köylülere dayanacak ve onlar adına faaliyette bulunacaktır.

Kapitalist olmayan yol tezini piyasaya süren modern revizyonistler gibi, Ş. Hüsnü'de sınıf mücadelesini emperyalizm ve yerli uşaklarıyla ulus arasındaki mücadeleye indirgemekte, ulusal sınıflar arasındaki sınıf mücadelesini inkâr etmekte, Kemalist hükümetin «bir iş ve işçi hükümeti» olabileceğini ileri sürmektedir. Ş. Hüsnü bunu şöyle ifade ediyor:

«Türkiye'de sınıflar ve bir sınıf mücadelesi yok değildir. Yalnız kapitalist burjuva sınıfı pek küçük ve zayıf bir azınlık, işçi ve köylü sınıfı ise büyük bir çoğunluk teşkil ettiği için **sınıf mücadelesi, yabancı kapitalist ve bunların uyduları durumunda kalan yerli eşraf ve servet sahibi arasında olur ve çoğu halde bir ulusal mücadele şeklini alır.** Şimdiye kadar ferdi hanedan hükümetleri bu mücadelede

daima kapitalistlerin —yani ulus düşmanlarının— tarafına geçmişti. Bu sayede saray ve konak harcamaları için gereken kaynağı temin ediyordu. Bundan sonra iktidar gücünü ulusal egemenlikten alan halk hükümeti emeğin —yani ulusun— tarafına geçmeli ve **bir iş ve işçi hükümeti olmalıdır.**» (Age, sf. 176 - 177, abc)

Yukarıdaki alıntının ilk cümlesinde Türkiye'de sınıflar ve sınıf mücadelesinin varlığı kabul edilmektedir. Fakat her sınıf mücadelesi, emperyalistler ve uşaklarıyla ulusal sınıflar arasındaki mücadeleye indirgenmektedir. Ulusal sınıflar arasındaki mücadele inkâr edilmektedir. İleri sürülen gerekçe ise, «kapitalist burjuva sınıfı»nın «pek küçük ve zayıf bir azınlık», buna karşılık «işçi ve köylü sınıfının büyük bir çoğunluk teşkil» etmesidir.

1923 Türkiye'sinde burjuvaziyle proletarya arasındaki mücadele ve çelişme, kapitalist gelişme düzeyindeki gerilikten ötürü olgunlaşmamıştı. Ancak mesele bu değildir. Çünkü, iddia edilen işçiler ve köylülerle ulusal burjuvazi arasındaki mücadelenin gelişerek son evresine gelmediği değil, böyle bir mücadelenin olmadığıdır. Böylece Ş. Hüsnü kapitalist olmayan yolu piyasaya süren modern revizyonistler gibi, ulusal kurtuluş savaşı sonrası kurulan ulusal hükümet ve devletin sınıflar üstü olduğunu, şiddetli sınıf mücadeleleri olmadan, mevcut devlet cihazı parçalanmadan ulusal kurtuluş amaç alınarak sosyalist devrime kesintisiz bir biçimde geçilebileceği tezinin temellerini hazırlamaktadır.

Modern revizyonistler gibi, sınıf mücadelesini emperyalizm ve uşaklarıyla ulusal sınıflar arasındaki mücadeleye indirgeyen Ş. Hüsnü; Kemalist hükümeti de «iktidar gücünü ulusal egemenlikten alan» sınıflar üstü bir «halk hükümeti» olarak ele almaktadır. Ş. Hüsnü bu burjuva-feodal hükümetin sınıflar üstü olmayı bir yana iterek «emeğin —yani ulusun— tarafına» geçmesini, «bir iş ve işçi hükümeti» olmasını istemektedir. O, sınıflar üstü Kemalist hükümetin bu yola girmekte gecikmeveceğini belirtmekten de geri kalmamaktadır. Bir «iş ve işçi hükümeti» haline gelen Kemalist hükümet, burjuva demokratik devrimle —Ş. Hüsnü, politik devrim diyor— yetinmeyerek, toplumsal devrimi de yapacaktır.

Ş. Hüsnü eğer «politik devrim»le yetinilirse, bunun ileride, sınıf farklılıklarının derinleşmesine, ezilenlerin partisinin burjuvazinin partilerine karşı mücadele etmesine yol açacağını belirterek şunları yazıyor :

«Bu ihtimaller bugünkü politik devrimi yapanların için ortasında durup : 'Buraya kadar!.. Daha ileri gitmek yok!..' diyecekleri varsayımına göre- dir. Oysa biz böyle bir varsayımın olmadığını sanıyoruz. Bu kanaatimiz iki düşünceye dayanıyor :

«Önce İzmir tecrübesinin de gösterdiği üzere, özel teşebbüs ve serbest rekabet yollarında, Türk burjuvazisinin bugünden yarına büyük kapitalistliğe erişmesi, ülkenin ekonomik durumuna hakim olması pek umulamaz. Daha uzun bir süre ve özellikle pek yakın olan kalkınma döneminde, en başta gelen işlerin sağlayacağı büyük gelirleri —Rumlar bir yana bira-

kılsa bile— gene yabancı ve Musevi unsurlar cebe atacaktırlar. Türkler pek az istisnalarla bunların uyduları durumunda kalacaklardır. Bu bakımdan kaşarlanmış Avrupalı bir burjuva zihniyeti taşımayan Türk mücahitlerinin gönüllü olarak kapitalizm muhafızlığı etmeleri çok uzaktır. İkinci olarak yukarıda açıkladığımız üzere, en uygun şartların varolacağını kabul etsek bile, emperyalist Avrupa'nın bizi tamamiyle serbest bırakmamak için elinden gelen her şeyi yapmakta devam edeceği bellidir. O halde gerçek ve kesin kurtuluşlarını sağlamak için Türklere bir tek çare kaldığı anlaşılacaktır. O da Kafkaş Cumhuriyetlerine benzer bir örgüt kabul ederek bütün devrimci Doğu ile bir blok, bir bütün teşkil etmektir.

«Doğudan esen devrim rüzgârını uzun süre solumuş ve orada olup bitenleri yakından ve dikkatle izlemiş yeni devlet ileri gelenlerinin gerçeği olduğu gibi göreceğini ve onun gereklerine —daima ulusal kurtuluşu amaç alarak— baş eğmekte tereddüt etmeyeceklerini kuvvetle ümit edebiliriz.» (Age, sf. 121 - 122)

«Kaşarlanmış Avrupalı bir burjuva zihniyeti taşımayan» sınıflar üstü Kemalistleri, politik devrimle yetinmeyerek toplumsal devrim yapmaya iten etken de ulusal sordur. Ş. Hüsnü gerek iç —azınlık milliyetler burjuvazisinin rekabeti— gerekse dış etkenler —emperyalistlerin baskısı— sonucu Türkiye'nin kapitalizm şartlarında tam bağımsızlığını sağlayamayacağını belirtmektedir. Türkiye'nin kazandığı siyasi bağımsızlığı koruyabilmesi için ekonomik bağımsızlığını kazanması gerekmektedir. Siyasi ve ekonomik bağımsızlığın korunması ve pekiştirilmesi için «işçi ve köylü sınıflarından

güç alan, kollektif yaşayışa dayanan ekonomik kuruluşlar» inşa edilmeli, «Kafkas Cumhuriyetlerine benzer bir örgüt kabul ederek bütün devrimci Doğu ile bir blok, bir bütün teşkil» edilmelidir. Bütün bunları gerçekleştirmek için ulusal kurtuluşu amaç almak yeterlidir.

Ulusal hareketin önderlerini toplumsal devrim yapmaya iten etkenler meselesinde de Ş. Hüsnü ile modern revizyonistler arasında esasa ilişkin bir fark yoktur.

Ulusal kurtuluşun amaç alınmasıyla toplumsal devrimin yapılacağını ileri süren Ş. Hüsnü proletaryanın tarihi devrimci rolünü inkar etmektedir. O, toplumsal devrimin yapılması, tam bir ulusal kurtuluşun gerçekleşmesi için proletaryanın devlet iktidarını ele geçirerek egemen sınıf olarak örgütlenmesinin zorunlu olmadığını ileri sürmektedir. Ancak proletaryanın yerine getirebileceği bir tarihi görevi, sözüm ona sınıflar üstü, esasında ulusal burjuvazinin temsilcisi önderlerin yerine getirebileceğini iddia etmektedir. Proletaryanın tarihi rolünü inkâr etmek, ulusal meselelerin son tahlilde sınıf meselesi olduğunu reddetmek, ulusal meselevi sınıflardan ve sınıf mücadelesinden kopararak ele almak her türden oportünist ve revizyonist akımın en belirgin özelliğidir.

Ş. Hüsnü Krusçevci, Titocu modern revizyonistler gibi, sömürge ve yarı-sömürgelerin ezilen millet ve halklarının kesin ve tam kurtuluşunun ancak sosyalizmle

sağlanabilceği doğru ilkesini, burjuvaziyle işbirliği siyasetine dayanarak «uygulamaya» çalışmaktadır. O, 1924'e kadar ulusal kurtuluşu önderlik eden ulusal ticaret burjuvasının temsilcisi Kemalistlerin ve ulusal kurtuluş savaşından sonra da burjuva-feodal hükümet ve devletin sınıflar üstü olduğunu, sosyalist devrim yapacağını ileri sürerek, modern revizyonist akımların 1950'lerden itibaren oynadığı rolü daha 1920'lerde oynadı. Bu rol, proletaryayı ve onun temel müttefiki yoksul köylülüğü ulusal burjuvazinin peşine takmak, onların ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesini, ulusal ve sosyal kölelik düzeninin sınırları içine hapsedmektir. Ş. Hüsnü ulusal burjuvaziyle işbirliğini o kadar ileri götürdü ki, Kemalistlerle arasındaki biçimsel farklılıklar bile yok denebilecek bir düzeye indi.

Millî Kurtuluş Savaşı'na önderlik eden millî burjuvazinin temsilcileri, sınıfların varlığını ve uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarını inkâr ettiler. Onlar imtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış bir toplum olduğumuzu ileri sürdüler. Kendi dar sınıf çıkarlarını tüm ulusun ortak çıkarları gibi göstererek, işçileri, köylüleri kendi sınıf çıkarları doğrultusunda seferber etmeye çalıştılar. Buna bağlı olarak da Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri'nin, TBMM'nin, Kemalist hükümetin burjuva-feodal niteliğini hasıraltı ettiler. Onların sınıflar üstü olduğunu ileri sürdüler. Millî Kurtuluş Savaşı'na önderlik eden Kemalistlerin bu tutumları onların sınıf niteliğine tamamen uygun o-

lup, anlaşılabilir bir şeydir. Millî çelişmenin ön plana çıkmış olması ve kapitalist gelişme düzeyinin geri olması —ki bunun sonuçları burjuvaziyle proletarya arasındaki çelişmenin olgunlaşması ve köylülük içinde sınıf farklılaşmasının derinleşmemesidir— Kemalistlerin sınıflar üstü devlet, hükümet, meclis vb. demogojilerinin etkin olmasına yol açıyordu. Bu şartlarda komünist bir hareketin en önemli görevlerinden biri de Kemalistlerin yalan ve demogojilerine karşı mücadele etmektir.

Halkın Yolu yazarlarının «Kemalizm kuyrukçusu ihanet akımlarına karşı» «uzun yıllar ülkemizde Lenin'in bayrağını yükseltmiş» «bir devrimci proletarya partisi» olarak niteledikleri Ş. Hüsnü önderliğindeki TKP, Kemalistlerin işçi, köylü alevhtarı burjuva-feodal netliklerini gizlemek için başvurdukları yalan ve demogojie karşı mücadele edeceğine, onları Marksist-Leninist maskesiyle 1924'e kadar —yukarıda yaptığımız alıntılarda da görüleceği gibi— esas olarak olduğu iddiasını savundu. Ş. Hüsnü, Kemalistlerin «sınıf farklarının pek derin olmadığını», ve «bu farkların sınıf mücadelesine yer verecek dereceleri bulmasına engel olacakları» doğrultusundaki yalan ve demogojilerini onaylayarak şunları yazıyordu :

«Gazete haberlerinden ve tartışmalarından anlaşıldığına göre, Türkiye'yi hanedansız birer hükümdarlıktan başka bir şey olmayan Avrupa ve Amerika'daki cumhuriyetlere benzetmek söz konusu ediliyor. Bu cumhuriyetler bilindiği gibi burjuva hükümetine en elverişli sınıf hükümetinden başka

bir şey değildir. Bizde ise, devlet adamlarımız devrimin başından beri, sınıf farklarının pek derin olmadığını ve bu farkların sınıf mücadelesine yer verecek dereceleri bulmasına engel olacaklarını ilan ettiler. Gerçekten Millet Meclisi Hükümetinin şimdiki biçimi —özel teşebbüs devam ettiği ve geliştiği sürece sınıfların teşekkülü ve mücadelesi zorunlu olmakla beraber— bu amaç için en iyi bir şekildir.» (Age, sf. 184)

Ş. Hüsnü Kemalistlerin yalan ve demogojilerini onaylamakla yetinmemektedir. O, «Millet Meclisi Hükümetinin» 1923'deki biçiminin sınıf farklarının derinleşmesini ve sınıf mücadelesinin ortaya çıkmasını engelleyecek en iyi biçim olduğunu da söylemektedir. Ş. Hüsnü böylece kapitalizm şartlarında iyi hükümetlerin ve iyi devlet adamlarının sınıf farklarının derinleşmesini ve sınıf mücadelesinin gelişmesini, hatta ortaya çıkmasını engelleyebileceklerini ileri sürmektedir. Halkın Yolu yazarlarının «büyük proleter devrimci»si, ekonomik ve toplumsal gelişmeyi ekonomik ve toplumsal yasaların değil, bazı insanların iradelerinin belirlediğini iddia edecek kadar idealizmin batağına batmaktadır.

Ş. Hüsnü'nün Kemalist hareketi ve Kemalist hükümeti tahlili, onun Kemalist harekete ve Kemalist diktatörlüğe karşı izlediği siyaseti de belirlemektedir. Bu siyaset merkezine millî devrim sırasında proletaryanın önderliği ele geçirmesini, millî devrimden sonra da Kemalistlerin burjuva-feodal anti-demokratik diktatörlüğünü devirerek, proletaryanın önderliğinde demokratik halk diktatörlüğünün ku-

rulmasını almıyordu. Ş. Hüsnü, bunun tam aksine tavizler koparmayı ve Kemalistleri sosyalist devrim yapmaya ikna etmeyi merkezine alan bir politikanın izlenmesini öngörüyordu.

Ş. Hüsnü'nün iddia ettiği gibi, Millî Kurtuluş Savaşı «siyasî inançları ve sınıfsal vasıfları şekillenmemiş» sınıflar üstü bir önderlik altında değil, burjuva-feodal özellikler taşıyan millî ticaret burjuvazisinin önderliğinde gelişti. Millî Kurtuluş Savaşı'nda toplanan BMM ve Kemalist hükümet doğrudan doğruya burjuva-feodal özellikler taşıyan millî ticaret burjuvazisinin damgasını taşıyordu. Ulusal kurtuluş hareketi millî ticaret burjuvazisinin hareketiydi. Kemalist devrim işçilerin, köylülerin devrimi değildi. Çünkü millî devrimde işçiler ve köylüler millî burjuvaziden ayrı ve bağımsız bir güç olarak kendi sınıf çıkarları doğrultusunda varlıklarını gösteremediler. Onlar ancak millî burjuvazinin çıkarları doğrultusunda millî devrimde yer aldılar. Gerek işçilerin, köylülerin bağımsız bir güç olarak yer alamayışları, gerekse millî devrime önderlik eden millî ticaret burjuvazisinin özelliklerinden ötürü, millî kurtuluş hareketi, emperyalizmle uzlaşma yollarını arayan, feodalizmi tasfiyeye ve toprak devrimine yönelmeyen bir millî hareketti.

Millî Kurtuluş Savaşı'nda önderlik, ulusal burjuvazinin alt kesiminin değil, emperyalizm ve feodalizmle bağları en güçlü olan üst kesiminin elindeydi. Ulusal burjuvazinin bu en uzlaşmacı kesiminin millî devrim saflarında

yer alarak önderliği ele geçirmesi, başka etkenlerin yanı sıra, esas olarak, işçilerin, köylülerin kendi sınıf çıkarları doğrultusundaki bağımsız hareketlerinin gelişmemesinden ileri geliyordu.

Millî Kurtuluş Savaşı'nda proletaryanın görevi —ulusal burjuvaziyle ittifaka girmek veya taraf-sızlaştırma politikasını bir yana itmeksiniz— emperyalizmle uzlaşma yolları arayan, feodalizmin tasfiyesine ise yönelmeyen, buna karşılık işçilerin, köylülerin hareketinin gelişmesinin amansız düşmanı olan millî burjuvazinin üst kesiminin egemenliğine son vermek, bunun için Kemalist hükümeti devirmek, işçi-köylü temel ittifakına dayanan ulusal ve demokratik bir hükümet kurmaktır. Kemalist hükümetin, Millî Kurtuluş Savaşı önderliğinin emperyalizme karşı teslimiyetçi, feodalizmin tasfiyesine ise yönelmeyen, işçi, köylü aleyhtarı özellikleri, işçilerin, köylülerin mücadelesinin gelişmesinden ve millî devrimin zaferinden sonra daha da belirginleşti.

Ş. Hüsnü, işçi, köylü aleyhtarı, emperyalizme karşı mücadele etmekle birlikte onunla uzlaşma yolları arayan, toprak devrimine karşı çıkan Kemalist hükümeti sosyal devrim yapacağı gerekçesiyle desteklerken, Stalin, komünistlerin Kemalist hükümete karşı izlemeleri gereken siyaset üzerine şunları yazıyordu :

«... Zinovyev, Vuhan Guomindang'ını 1920 döneminin Kemalist hükümeti olarak değerlendiriyor. Fakat **Kemalist hükümet, işçi ve köylülere karşı mücadele hükümetidir, içinde komünist-**

lerin yer almadığı ve almasının da mümkün olmadığı bir hükümettir. Vuhan böyle değerlendirdikten sonra bundan sadece bir tek sonuç çıkarılabilir: Vuhan'a karşı **kararlılıkla mücadele etmek**, Vuhan hükümetini **devrilmek.**» (Stalin, Milli Demokratik Devrim, sf. 106 - 107, abc)

Stalin 1920'de işçilere, köylülere karşı mücadele hükümeti olan Kemalist hükümetin devrilmesi gerektiğini belirtirken, Ş. Hüsnü de 1922'de şunları yazmaktadır:

«Bu takdirde başlanılan işi sonuna kadar götürmek, **yeni fedakârlıklara razı olmak gerekecek.** İşçi ve köylülerimiz bu ihtimali şimdiden göz önünde tutmakta ve milletin bir bütün olarak olayların gelişmesini izlemesi gerektiğini takdir etmekte; ikinci bir görevi, devrim yolunda kazanılmış yeri, herhangi bir karşı devrim girişimine karşı savunmak olduğunu da hatırdan çıkarmamaktadır. Özet olarak emekçi sınıfı her zamandan daha uyanık bulunmak zorunda olduğunu iyice bilmektedir. Üzerine düşen görevleri yapmaya hazır böyle en değerli ve esassı bir devrim dayanağı olan geniş bir toplum sınıfının, ulus adına yapılacak işler hakkında düşüncesini söylemesi, **yeni devlet makinasının eksikliklerini tamamlamak ve gelişmesini sağlamak amacıyla** eleştirilerde bulunması, yalnız açık bir hak değil, aynı zamanda ulusal gelişme bakımından gerekli bir harekettir.» (Ş. Hüsnü, Seçme Yazılar, sf. 119, abc)

Stalin'e göre Kemalist hükümet devrilmelidir. Ş. Hüsnü'ye göre ise, proletarya Kemalist hükümeti, Kemalist hükümetin uzlaştığı ve işbirliği yaptığı emperyalizm ve uşaklarından gelecek karşı-devrimci hareketlere karşı savunmalıdır! Kemalistlerin başlattıkları işi sonuna kadar götürmeleri i-

çin işçiler, köylüler yeni fedakârlıklara razı olmalıdır. İşçi sınıfı «yeni devlet makinasının eksiklerini tamamlamak ve gelişmesini sağlamak» için eleştiride bulunmalıdır.

«Yeni devlet makinasının» fonksiyonu nedir? «Yeni devlet makinası» burjuva-feodal sınıfların işçiler, köylüler üzerindeki egemenlik aracıdır. Ş. Hüsnü'ye göre, işçiler, köylüler bu devlet makinasını parçalamak için ayanlanmayacaklar, daha mükemmel hale getirmek için eleştiride bulundacaklardır.

Burjuva demokratik hak ve özgürlükleri ayaklar altına alan, işçiler, köylüler üzerinde burjuva-feodal baskı ve zulmün aracı olan anti-demokratik burjuva-feodal devletin «eksiklerini tamamlamak ve gelişmesini sağlamak» için işçilerin eleştiride bulunmasını savunan Ş. Hüsnü, bir burjuva demokrasi bile değildir. O, doğrudan doğruya Mustafa Suphi'leri katleden, işçi-köylü aleyhtarı Kemalistlerin burjuva-feodal anti-demokratik diktatörlüğünün suç ortağı ve en bayağı uşağıdır.

Aydınlık ve Halkın Yolu yazarlarının «büyük Marksist-Leninist»i Ş. Hüsnü'nün 1924'ün ortalarına kadar izlediği siyasî çizginin özü, burjuva-feodal bir nitelik taşıyan millî ticaret burjuvazisinin siyasî temsilcileri olan Kemalistlerin toplumsal devrimi yapacağı hayalini yayarak, işçileri, köylülerle, sömüren sınıfların basit eklentileri durumuna getirmektedir. Ş. Hüsnü'nün savunduğu siyasî çizgi merkezine işçilerin, köylülerin de-

mokratik diktatörlüğünü kurmayı değil, egemen sınıfların işçi-köylü aleyhtarı burjuva-feodal diktatörlüğünü tahkim etmeyi alan oportünist bir çizgidir.

Ş. Hüsnü'nün 1924 Haziran'ına kadar yaptığı bütün tahliller, izlediği oportünist çizgi ve bu çizginin bütün gerekçeleri Marksizm-Leninizmin herkes tarafından bilinebilecek en temel ve basit ilkelelerini bile açıktan açığa ayaklar altına almaktadır.

Gerek Komintern'de TKP'nin eleştirilmesi gerekse Kemalist hükümetin halk aleyhtarı yüzünün işçilerin, köylülerin ve şehir küçük burjuvazisinin gelişen hareketi sonucu giderek belirginleşmesi, Ş. Hüsnü önderliğindeki TKP'yi oportünist çizgisinde biçimde ve ayrıntılarda bazı değişiklikler yapmaya zorladı. Bu biçime ve ayrıntılara ilişkin değişiklikler ilk önce göze en çok batan noktalar-

da yapıldı. Ş. Hüsnü'nün 1924 Haziran'ında Kemalistlerin toplumsal temelinin küçük burjuvazi olduğunu, onların toplumsal devrim yapamayacaklarını belirtmesi, sağ oportünist sınıf işbirliği çizgisine, «daha Marksist» bir görünüm vermek için atılan ilk adımlardı. Ş. Hüsnü sınıf işbirliği çizgisine uygun olarak, Kemalistlerin küçük burjuva demokrasisinin temsilcileri olduklarını ileri sürerek, onların işçi, köylü aleyhtarı, şöven milliyetçi, burjuva-feodal sınıf niteliklerini gizledi. Sınıflar üstü Kemalizm ve Kemalist hükümet tahlillerinin yerini emperyalizme, feodalizme, komprador kapitalizmine karşı kararlı bir mücadele yürüterek tarihi olarak ilerici bir rol oynayan Kemalizm ve Kemalist hükümet tahlili aldı.

Önümüzdeki sayıda Ş. Hüsnü'nün 1926 sonrası görüşleri üzerinde duracağız.

EMPERYALİST SAVAŞ VE PROLETER DEVRİMCİ TUTUM

— 1 —

Emperyalistler arasında dünyanın toprak ve nüfuz alanları bakımından yeniden paylaşılması için yürütülen savaşlara karşı tutum, daima, marksist-leninistlerle her türden oportünistler ve revizyonistler arasındaki ayırım çizgisinin ortaya konulmasında önemli bir mihenk taşı olmuştur.

Şurası açık bir gerçektir ki, emperyalistler arasındaki savaş haksız bir savaştır. Emperyalistler arasındaki rekabetin kızıştığı, yeni bir emperyalist savaş tehlikesinin yükseldiği koşullarda, proletarya ve diğer emekçi sınıflar savaşı devrimle önlemeye, emperyalist burjuvazinin ekonomik ve siyasi iktidarını yıkarak savaşın önüne geçmeye çalışırlar. Savaşın devrimle önlenemediği, emperyalistler arasındaki çelişkilerin askerî plana sığrayarak bir dünya savaşına yol açtığı koşullarda ise, proletarya ve diğer emekçi sınıflar, ilk saldıranın kim olduğuna bakmaksızın bütün ülkelerde emperyalist savaş iç savaşa dönüştürmeye çalışırlar. Marksizm-Leninizm, emperyalist savaş döneminde ve savaş etkenlerinin yükseldiği koşullarda izlenmesi gereken tutumun en temel ilkelerini bu şekilde koyar. Ve bugüne kadar, iki emperyalist savaşta da gerçek Marksistler bu taktiği izlemişlerdir.

Oportünistler ise, gerek emperyalistler arası çelişkilerin keskinleştiği ve gerekse emperyalistler arası savaşın fiilen bir olgu haline geldiği koşullarda, kendi emperyalist burjuvazilerinin peşinden sürüklenmişler, II. Enternasyonal oportünistlerinin yaptığı gibi, «anavatan savunması» yaftası arkasına gizlenerek, proletarya ve halkların karşısında, emperyalist burjuvazinin yanında yer almışlardır.

Bugün de «Üç Dünya» teorisyenleri ve onların sadık izleyicileri, dünya üzerinde sahte ayırımlar yapmakta, genel olarak savaş meselesini özel olarak da emperyalistler arasındaki ilişkiler açısından bugünkü durumu oportünist bir şekilde ele almakta, sahte «cephe»ler yaratarak proletarya ve halkların önünü karartmaya, onları devrim yapmaktan vazgeçirmeye çalışmaktadırlar. Onlar, Avrupa proletaryasına emperyalist burjuvazinin peşine takılmasını, yarı-sömürge ülke proletaryasına ve halklarına ise egemen sınıflarla ve emperyalistlerle

(bunların içine ABD emperyalistleri de dahildir) işbirliği yapmalarını öğütlemektedirler.

«Üç Dünya Teorisi» Marksizm-Leninizmin diğer en temel tezleriyle birlikte, emperyalizm ve savaş konusundaki tezlerinin de inkârına dayanan bir teoridir.

Bu bakımdan «üç dünya» teorisyenlerinin savaş meselesindeki ve bugün emperyalistler, özellikle de iki süper devlet arasındaki ilişkilerin ele alınmasında ortaya koydukları oportünist görüşlerinin mahkûm edilmesi için, diğer şeylerin yanı sıra, genel olarak emperyalistler arası savaş meselesinin, iki dünya savaşının deneylerinin ve emperyalistler arası ilişkiler açısından bugünkü durumun ele alınmasının özel bir önemi vardır.

«Emperyalistler Arası Savaş ve Proleter Devrimci Tutum» başlığını taşıyan bu yazı, bu amaçla kaleme alınmıştır.

Yazımızın bu ilk bölümünde, yani oportünizmin ve esas olarak da Aydınlık oportünizminin genel olarak emperyalizm ve savaş, özel olarak da İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı konusundaki anti-mark-sist görüşlerini eleştireceğiz; ve iki emperyalist savaş arasındaki farklılıkları, İkinci Emperyalist Savaşın kendine özgü yanlarını ortaya koymaya çalışacağız.

Yazının önümüzdeki sayıda yayınlanacak ikinci bölümünde ise, emperyalistler, özellikle iki süper devlet arasındaki ilişkiler açısından bugünkü durum üzerinde duracağız.

EMPERYALİST SAVAŞ VE BİRİNCİ VE İKİNCİ PAYLAŞIM SAVAŞLARI ÜZERİNE

Bugün gerek uluslararası yeni oportünizme ve gerekse onun ülke-mizdeki esas temsilcisi Aydınlık oportünizmine göre, ABD emperyaliz-mi çöküş içinde olan —arada bir saldırgan olduğunu söyleseler bile— bir devlettir. Onlara göre bu düşüş dünya halkları ve ezilen ulusların Rus sosyal-emperyalizmine karşı mücadelesinde, ABD emperyalizminin müttefiklerden biri olması imkânını sağlamaktadır. Yeni oportünizmin temsilcilerine göre ABD gerilemektedir. Bu nedenle mecalsizdir. «Allah'ı-na kavuşmak üzere» olduğu için de barış meleği kesilmiştir. Rakibi Rus sosyal-emperyalizmi ise esas savaş kaynağı ve esas saldırgandır. Daha tehlikelidir. Oportünistler bu tek yanlı tezlerini ileri sürerken şunlardan

hareket etmektedirler : ABD çöküş içindedir, inine çekilmiş, kocamış bir kurttur, ara sıra kafasına kaldırsa bile, ölmek üzeredir. Buna karşılık rakibi, Rus sosyal-emperyalizmi yeni bir emperyalist devlettir, rakibine oranla ekonomik olarak daha geri olduğu için, askerî güçlerine başvurmaktadır, tekel ve devlet örgütlenmesi daha merkezidir, siyasî rejimi daha gericidir, sosyalizm maskelidir. Bu sebeplerden dolayı da en tehlikeli savaş kaynağıdır, tüm bunlara rağmen, baş düşman yalnız sosyal-emperyalistler değil, aynı zamanda ABD emperyalistleridir.

Yeni oportünizm ve temsilcilerinin savaşın esas kaynağı ve buna bağlı olarak baş düşman konusundaki tespitleri, Marksizm-Leninizmin evrensel kanunlarının tahrifatına dayanmaktadır. Yeni oportünistler, Marksizm-Leninizmin genel ilkelerini dünya komünist hareketinin genel çizgisini reddetmektedirler. Bu reddediş, bugün ülkemizde en bariz bir şekilde Aydınlık-Halkın Sesi tarafından temsil edilen siyasî hareketin çizgisinde somutlanmaktadır. Onun için, biz bu yazımızda yeni oportünizmin ve esas olarak da Aydınlık oportünizminin genel olarak emperyalizm ve savaş, özel olarak da İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı konusundaki anti-Marksist görüşlerini eleştireceğiz.

A — AYDINLIK'IN SAVAŞIN ESAS KAYNAĞI TESPİTİ, MARKSİZM - LENİNİZMİN EVRENSEL KANUNLARININ TAHRİFİNE DAYANMAKTADIR :

Aydınlık oportünizmine göre ABD dünya çapında bir düşüş ve çöküş; rakibi sosyal-emperyalizm ise bir yükselme içindedir. Lenin daha kendi zamanında, emperyalizmin can çekişen, çürüyen, asalak bir kapitalizm olduğunu söylüyordu. Emperyalizm her ne kadar bir sistem olarak yaşamaya devam ediyorsa da artık son noktaya, son raddeye erişmiştir. Kapitalizm, artık ölümcül bir çöküş ve düşüşün içindedir. Bu anlamda gerek ABD emperyalizmi gerek Rus sosyal-emperyalizmi ve gerekse diğer emperyalistler çöküş içindedir. Bu aynı zamanda sosyalizm için tarihî şartların olgunlaştığını, proleter devrimlerinin objektif bir gerçek haline geldiğini göstermektedir. Ama, yeni oportünistlerin ve PDA oportünistlerinin bahsettiği çöküşün anlamı oldukça farklıdır.

Bu oportünistlere göre çöküş içinde olan bir emperyalist süper devlettir. O, artık kocamış, inine çekilmiş vaktini bekleyen kocamış bir kurttur, korunmaya muhtaçtır. Rakibi ise güçlü bir kaplan ve yükseliş içinde olan bir süper devlettir. Bu süper deviet, Rus sosyal-emperyalizmi, Aydınlık'a göre, dünyanın yeniden paylaşımını isteyen, esas savaş kaynağı ve esas saldırgandır. Aydınlık, bu tezinin temelini de şu şekilde açıklamaktadır :

«Emperyalizm, gerçekten de saldırgan bir tabiata sahiptir. Ve bu anlamda, bütün emperyalistler saldırgandır. Fakat bu gerçek, bizim, belli bir zamanda emperyalist sistemin somut bir tahlilini yaparak **esas saldırganı** belirlememizi engellemez. **Emperyalistler, dengesiz bir şekilde geliştiklerine göre, yeniden paylaşım için taarruza geçen bir esas saldırgan vardır.** Denge durumları daima geçicidir. Bu nedenle biz, esas saldırganı ve savaşın esas kaynağını duygularımıza ve öfkemize göre değil, bilimsel bir tahlille ortaya koyarız.» (Aydınlık s. 72, s. 3) (abc)

Aydınlık, bilimsel (!) tahlilini yapıyor ve bir başka sayfada devam ediyor :

«İkisi de esas saldırgandır', 'ikisi de savaşın esas kaynağıdır, ikisi de aynı derecede tehlikelidir, vb. vb.' dediğiniz an, ne dünya devriminin ne de Türkiye devriminin yolunu göremezsiniz, çünkü, emperyalizmin sıçramalı gelişmesini reddetmekte ve gerçeğe karşı direnmektesiniz.» (agy - s. 6)

Yani Aydınlık'a göre, emperyalistler dengesiz bir şekilde gelişir. Buna kimsenin itirazı yok. Ama onlara göre, iki emperyaliste veya iki emperyalistler blokuna birden, aynı ölçüde tehlikeli denemez. Bu dengesiz gelişme kanununa aykırı olur. Onlara göre, yeni gelişen, yükselen emperyalist, savaşın esas kaynağı ve esas saldırgandır. (Bu da bugün Rus sosyal-emperyalizmdir. Buradan çıkan sonuç da şudur : Yükselen ve esas saldırgan, savaşın esas kaynağı olan Rus sosyal-emperyalizmine karşı diğer emperyalistlerle ittifak!) Ve meseleyi Aydınlık gibi koymayanlar, sözüm ona emperyalistlerin sıçramalı gelişmesini reddetmektedirler.

Yine dikkat çekici çok önemli bir nokta da şudur : Aydınlık, bu tezini geliştirirken, İkinci Emperyalist Savaş'taki tek yanlı (1939'a kadar olan) dönemden (başta Almanya olmak üzere İtalya ve Japonya üçlünün esas savaş kaynağı ve kundakçısı olduğu dönemden) örnekler vermekte, o dönemle benzerlikler ve paralellikler kurmaktadır. Onlara göre artık, yeni çarlar

«Üstün askeri gücüne dayanarak bütün dünyada... yayılma taarruzuna geçmiştir. (Aydınlık s. 64)» Yeni çarlar artık, «başlıca yayılma aracı olarak askeri gücünü kullanmaktadır» (s. 64).

Yani siyaset artık yeni çarlar tarafından başka araçlarla devam ettirilmektedir. Yeni bir dünya savaşı, artık tek yanlı olarak yeni çarlar tarafından hazırlanmaktadır. Onlara göre, esas savaş kaynağı olan Sovyetler karşısında, diğer emperyalistler (pek çoğunu emperyalist olmaktan çıkarmıştır onun için siz sözde emperyalist anlayın) yani başta ABD olmak üzere batılı emperyalistler, tıpkı II. Emperyalist Savaş'taki «demokratik» ülkeler gibi, yatıştırma ve taviz siyaseti izlemektedir. Aydınlık bu eklektik ve oportünist tahrifçiliği ile başkalarını aldatabileceğini sanmaktadır. Aydınlık, sanki olayların bütün yönlerini, gelişme eğilimlerini,

bütün çelişik etkilerini hesaba katıyormuş gibi görünmekte, II. Emperyalist Savaşla ilgili —bugünkü durumla ilgisi olmayan— pek çok örnek ve alıntılarla sahtekârlığını perdelemeye çalışmaktadır. Bu yazımızda, diğer şeylerin yanı sıra, Aydınlık'ın bu konuda sofistce tutumunu da ele alacağız.

Şimdi yine konumuza dönelim :

Emperyalizmin, sıçramalı ve dengesiz gelişmesi kanunundan Mark-sist-Leninistler iki sonuç çıkarır; emperyalist savaşların kaçınılmazlığı ve sosyalizmin bir veya birkaç ülkede zaferinin mümkünlüğü...

Aydınlık, bu kanuna bir katkıda bulunuyor (!) ve üçüncü sonucu çıkarıyor : «Emperyalistler dengesiz bir şekilde geliştiklerine göre, yeniden paylaşım için taarruza geçen bir esas saldırgan vardır.» (Bu da günümüzde onlara göre Rus sosyal-emperyalizmidir). Örnek isterseniz işte II. Emperyalist Savaştaki tek yanlı durum. Aydınlık, bu konuda bol alıntı (!) yaparak meseleyi tahrif etmeye çalışıyor.

Emperyalistlerin Dengesiz ve Sıçramalı Ekonomik ve Siyasî Gelişmesi ve Bundan Çıkaracağımız Sonuçlar :

Dengesiz ekonomik ve siyasî gelişme kanunu, kapitalizmin mutlak ve değişmez kanunudur. Dengesiz gelişme kanunu, tekelin henüz varolmadığı, kapitalizmin nispeten özgür, barışçı bir gelişme gösterebildiği, üretici güçlerin nispeten özgür bir şekilde gelişebildiği, dünyanın paylaşılmasının henüz tamamlanmadığı kapitalizmin ilk evresinde sıçramalı gelişmelere yol açmadan fonksiyonunu sürdürebiliyordu. Fakat, üretimin ve toplumsal niteliğinin oldukça geliştiği, kapitalizmin temel çelişkisi olan, üretimin toplumsal niteliği ile mülkiyetin özel niteliği arasındaki çelişkinin proleter devrimiyle çözülecek seviyeye geldiği, tekeillerin ortaya çıktığı, üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel teşkil ettiği, dünyanın toprak bakımından paylaşılmasının tamamlandığı, kapitalist ülkelerin gelişme seviyesi arasındaki farklılıkların giderek azaldığı, geri olanın en kısa zamanda ileri olana yetişip geçebildiği kadar tekniğin geliştiği ve en zengin olanın üretimin gelişmesinde en büyük engel olduğu kapitalizmin tekeli evresinde, yani emperyalist dönemde ise, dengesiz gelişme kanunu, fonksiyonunu sıçramalı gelişmelere yol açacak bir şekilde sürdürür. Yani kapitalizmin iki evresinde eşitsiz gelişme kanunu farklılıklar gösterir. Lenin, özellikle Birinci Dünya Savaşı arifesi ve sırasında emperyalizmi inceleyerek, kapitalist ülkelerin dengesiz ve sıçramalı ekonomik ve siyasî gelişmesi kanununu net bir şekilde ortaya çıkardı.

Emperyalizmin dengesiz ve sıçramalı ekonomik ve siyasî gelişme

kanunu nedir? Ve bu kanundan çıkarmamız gereken anlam ve sonuç nedir? Stalin bunu Troçkistlerle girdiği polemikte açıkça şöyle ortaya koydu :

«Emperyalizm döneminde gelişmenin eşit oranlı olmaması yasasının anlamı bazı ülkelerin öbürlerine oranla sıçramalı gelişmesi, bazı ülkelerin öbür ülkeleri dünya pazarından çabucak atması, artık bölüşülmüş dünyanın devirli yeniden bölüşülmesinin savaşçı anlaşmazlıklara ve yıkımlara yolaçması, emperyalizm döneminde anlaşmazlıkların derinleşmesi ve şiddetlenmesi, dünya kapitalist cephesinin zayıflaması, proletaryanın tek tek ülkelerde bu, cephede gedikler açmasının mümkün olması, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferinin mümkün olması.» (Stalin-Troçkizm mi, Leninizm mi?, s. 439) (abç)

Stalin'in dengesiz ve sıçramalı gelişme kanunundan çıkardığı iki sonuç açıktır. Bu sonuçlara ne bir «yenisi» eklenebilir veya yok sayılabilir, ne de yeni oportünistler gibi bu temel kanun fazlalıklarla süslenebilir.

Meseleyi açmak için yazıya başka alıntılarla devam edelim :

«Emperyalizmin dengesiz ve sıçramalı iktisadi ve siyasi gelişmesiyle birlikte dünya mali baskı sistemi içindeki çelişkilerin şiddetlenmesi ve kaçınılmaz askeri çarpışmalar, dünya emperyalist cephesini devrime kolayca yenilebilir hale getirilmesi ve cephenin bazı ülkeler tarafından yarılması olası olmaktadır.

«Bu yarılmanın meydana gelme şansı, en çok emperyalist cephe zincirinin en zayıf olduğu, yani emperyalizmin en az zırhlı olduğu ve devrimin en kolayca yayılabildiği noktalar ve ülkelerdir.

«Bu yüzden de, sosyalizmin bir ülkede zaferi, bu ülke kapitalist yönden ne kadar az gelişmiş olursa olsun ve kapitalizmin diğer ülkelerde varlığını sürdürmesi, bu ülkeleri kapitalist yönden ne kadar gelişmiş olursa olsun, tamamen olanaklı ve olasıdır.» (Leninizmin Sorunları - s. 110)

Yukarıda yaptığımız alıntılardan açıkça anlaşılacağı gibi, Lenin ve Stalin, emperyalizmin dengesiz ve sıçramalı gelişme kanunundan iki sonuç çıkarıyor. Bunlar: Emperyalist savaşların kaçınılmazlığı ve onunla da bağlı olarak emperyalist cephe zincirinin, «en az zırhlı» olduğu bir veya birkaç ülkede devrimlerin mümkün olmasıdır.

Lenin ve Stalin açıkça, Aydınlik oportünistlerini yalanlamaktadır.

Bugün genel olarak emperyalistler, özel olarak da iki süper devlet arasındaki ilişkileri daha iyi kavrayabilmek için, başta Lenin olmak üzere Marksizmin ustalarının emperyalizmin dengesiz ve sıçramalı ekonomik ve siyasi gelişme kanununu genel olarak tanımlamalarının yanı sıra, iki dünya savaşının deneylerini ele almamız gerekir.

Birinci Dünya Savaşı Öncesinde ve Savaşta Dünya Hakimiyeti Peşinde Koşan Emperyalistlerin Durumu ve Aralarındaki İlişkiler :

Avrupa'da tekeli kapitalizmin, eski kapitalizmin yerini kesinlikle aldığı tarih, XX. yüzyıl başlarıdır. Yani emperyalizm, bu yüzyılın başların-

da bir dünya sistemi haline gelmiş; serbest rekabetin yerini, tekeller almış; genel olarak sermaye egemenliğinden malî sermaye egemenliğine geçilmiş ve tek tek ulusal ekonomiler, dünya ekonomisi denen tek bir zincirin halkaları durumuna gelmiştir. Bu dönemle birlikte, 1914'de başlayan Birinci Emperyalist Dünya Savaşı'na kadar, kapitalizmin dengesiz ve sıçramalı ekonomik ve siyasî gelişmesinin sonucu açısından, dünyadaki en büyük emperyalist devletler ve diğer emperyalist ülkelerin durumunu incelersek, şunları söyleyebiliriz :

Tüm diğer ülkelerden önce, kapitalizme geçen İngiltere, XIX. yüzyılın ortalarına doğru, serbest ticareti kabul ederek, «bütün dünyanın atöl-yesi» olmak, bütün ülkelerden aldığı hammadde karşılığında onlara mamul madde satmak durumundaydı. Ancak İngiltere, XIX. yüzyılın son çeyreğinde bu tekel durumunu yavaş yavaş yitirmeye başlamıştı. Kendilerini çeşitli ekonomik ve siyasî tedbirlerle savunan ülkeler de gelişerek bağımsız kapitalist ülkeler haline gelmişlerdi.

XX. yüzyılın başları, yani kapitalizmin tekelci evreye geçişiyle, emperyalizmin tam bir dünya sistemi haline gelmesiyle birlikte, dünyanın ekonomi ve nüfuz alanları bakımından en güçlü ülkesi olan İngiltere dışında diğer büyük devletler de ortaya çıkmıştır. Artık, tek «büyük» İngiltere değildi. Kapitalist-emperyalist İngiltere, Fransa, ABD, Almanya, Japonya, İtalya dışında, feodal-emperyalist (daha az kapitalist, daha çok feodal-emperyalist) Rusya ve Avusturya-Macaristan XX. yüzyılın başlarında diğer devletlere oranla daha güçlü ve büyüktü.

1910 yılında, İngiltere 142, ABD 132, Fransa 110, Almanya 95 milyar frank kıymetli evraka sahipti. Dünya toplam kıymetli evrak miktarı ise 600 milyar frank, bu dört büyük devletin toplamı ise 479 milyar franktı. Yani bu dört büyük devlet, dünya malî sermayesinin % 80'ine sahipti. Geriye kalan 121 milyar franklık kıymetli evrakın 31 milyarı Rusya'nın, 24 milyarı Avusturya'nın, 15 milyarı İtalya'nın, 12 milyarı Japonya'nın ve 12,5 milyarı da Hollanda'nın elindeydi. Belçika, İspanya, İsviçre Danimarka, İsveç, Norveç vb. gibi kapitalist ülkelerin elinde ise çok daha az kıymetli evrak bulunuyordu.

Yine 1910 yıllarında, İngiltere'nin toplam sermaye ihracı 70 milyar frank (beş kıtaya yatırılmış), Almanya'nın toplam sermaye ihracı 35 milyar frank (Avrupa, Amerika, Avustralya'ya yatırılmış) ve Fransa'nın toplam sermaye ihracı ise 35 milyar frank (Avrupa, Amerika, Avustralya'ya yatırılmış) idi.

Görüldüğü gibi, beş kıtaya sermaye ihrac eden İngiltere'nin toplam sermaye ihracı, Almanya ve Fransa'nın toplamına eşittir. Yani 1910'larda dünyanın en büyük sermaye ihracatçısı İngiltere'ydi. Fakat gelişmedeki

hız açısından meseleyi ele alırsak, İngiltere 1902'de 62 milyar frank, 1914'de 75 - 100 milyar frank sermaye ihraç etmiştir. Yani artış hızı iki katına bile varmamaktadır. Fransa'nın artış hızı ise iki katına yakındır. Almanya ise 1902 yılında 12,5, 1914'de 44 milyar frank sermaye ihraç etmiştir. Yani artış ve gelişme hızı dört katına yakındır. Sermaye ihracı bakımından da bu üç büyük emperyalist devlet arasında bir kıyaslama yaparsak, **toplam sermaye ihracında İngiltere'nin hepsinin önünde olduğunu görürüz. Ama Almanya da gelişme ve artış hızı bakımından tümünden öndedir.**

Yine büyük devletlerin sömürge ve nüfuz alanlarının yüzölçümü bakımından bir dökümünü ve kıyaslamasını yaparsak; İngiltere, 1876 yılında 22,5 milyon kilometrekarelik, 1914'e gelindiğinde ise 33,8 milyon kilometrekarelik bir alana sahipti. Fransa, 1876'da 0,9 kilometrekarelik bir toprağı elinde bulundururken, bu miktarı 1914'de 11,1 kilometrekareye çıkarmıştır. Elinde 1876'da hemen hiç bir toprak yokken, Almanya, 1914'de 3,4 milyon kilometrekarelik toprak parçasına sahip olmuştur. Yine ABD'nin 1876'da hiç toprağı yokken, 1914'de sahip olduğu toprak yüzölçümü 9,7 milyon kilometrekaredir. Rusya'nın 1876 ve 1914'de sahip olduğu toprak yüzölçümü ise, sırayla, 17 ve 22,8 milyon kilometrekaredir. Japonya'nın da 1876'da sömürge toprağı yoktu. Fakat 1914'de 0,7 kilometrekarelik bir alana sahip olmuştur. Bu altı büyük devletin dışında kalan Belçika ve Hollanda gibi daha «küçük» devletlerin de önemli sayılabilecek sömürge ve nüfuz alanları vardı.

Buradan da çıkardığımız sonuç şudur: **Eski kapitalist devletler olan İngiltere ve Fransa, dünyanın hemen en büyük bölümünü nüfuz ve etkileri altında bulundurmalarına rağmen; genç, yeni gelişen emperyalist devletler sömürge bakımından güçsüzdüler.**

Lenin, Emperyalizm adlı eserinde bu altı büyük devleti şöyle değerlendiriyordu :

«Yukarıda sözünü ettiğimiz altı büyük devletin bazıları **genç kapitalist** devletlerdir. (Amerika, Almanya, Japonya) Bunlar çok hızlı bir tempoyla gelişmektedir. İkinci olarak, gelişme hızları bunlardan çok daha yavaş olan **eski kapitalist** devletleri görüyoruz: İngiltere ile Fransa. Nihayet, ekonomik yönden geri kalmış bir ülkeye, çağdaş kapitalist emperyalizmin, bir kapitalizm öncesi ağıyla sarılmış bulunduğu Rusya'ya tanık oluyoruz.» (LENİN - «Emperyalizm» s. 101) (abc)

İşte 1914'lere gelindiğinde, dünyanın en büyük devletlerinin sermaye ihracı, sömürgeleri ve nüfuz alanları bakımından durumları kısaca böyledi. Bilindiğı gibi, emperyalizmin dengesiz ve sıçramalı ekonomik ve siyasî gelişme kanununa göre, değişik ülkelerin gelişmesi, eşit bir biçimde, belli bir sıra düzenine göre olmaz. **Eski kapitalist İngiltere ve**

Fransa, gerek iktisadî yönden, gerekse ellerinde bulundurdıkları nüfuz ve etki alanları bakımından önde olmalarına rağmen, gelişmeleri kesintiye uğramış, yavaşlamıştı, yani, «gerileyen» emperyalist ülkelerdi. **Almanya**, **ABD** ve **Japonya** ise, gelişme hızları ötekilere oranla daha hızlı, genç, «yükselen» emperyalist ülkelerdi. Yine bu döneme ilişkin olarak, büyük devletlerin ekonomik durumlarının tek tek değerlendirilmesini yaparsak, şunları söyleyebiliriz :

İngiltere : En eski kapitalist ülkedir. Daha önce serbest rekabetçi dönemin en güçlü ülkesi İngiltere’de kartelleşme, diğer devletlere oranla geç başlamasına rağmen, üretimin yoğunlaşması sonucu tekeller ortaya çıkmıştır. Birinci Emperyalist Dünya Savaşı öncesinde, dünyanın en zengin ve ekonomik bakımdan en güçlü ülkesi olan İngiltere, sömürge ve nüfuz alanları bakımından da en ön sırayı tutmaktaydı. Bu devlet, toplam sermaye ihracı bakımından diğer iki güçlü devlet, Fransa ve Almanya’dan daha öndeydi. Bu «gözü doymuş», yaşlı emperyalistin demiryolu şebekeleri, Almanya’nın dört katı kadardı.

Fransa : İngiltere ile birlikte, eski ve daha yaşlı bir emperyalistti. Sömürgecilik yönünden ise, İngiltere’den sonra geliyordu. İngiliz emperyalizminden ve diğer emperyalistlerden farklı olarak, Fransız malî sermayesini tefeci niteliği ile tanımlayabiliriz. Lenin, Fransa’yı, «rantiye devlet, dünyanın en büyük tefeci devleti» olarak niteliyordu.

Almanya : Sömürgecilik yönünden güçlü olan iki yaşlı emperyaliste karşılık Almanya, gelişme hızı bakımından da, sanayideki kapitalist tekelin gelişme dereceleri bakımından da, bu iki emperyaliste göre daha ilerdeydi. Bankacılık alanında Almanya, Fransa ve İngiltere’ye imrenerek bakmaktaydı. Elektrik sanayiinde Almanya, Amerika ile birlikte en ön sırada yer alıyordu. Üretici güçlerin gelişme hızı, kömür ve demir sanayiinde Almanya en başta gelen bir ülkeydi. Kapitalizmin büyük gücü ile, devletin büyük gücünü birleştirmeyi başaran Almanya, tekelci devlet kapitalizmi, finans-kapital örgütlenmesi ve askerî bakımdan dünyanın en güçlü ülkesiydi.

ABD : Yeni gelişen genç bir kapitalist devletti. Tarih sahnesine İngiltere ve Fransa’dan sonra çıkmıştı. Kapitalist gelişmesinin ilk dönemlerinde, İngiliz sermayesine bağlı durumdaydı. Amerika çok kısa bir sürede büyük bir gelişme hızı göstermiş ve XX. yüzyılın başlarında en büyükler arasında yer almıştı. Lenin, diğer devletlerle ABD’nin kıyaslamasını şöyle yapıyor :

«Çağdaş kapitalizmin ilerlemiş olduğu bir başka kapitalist ülkede, Kuzey Amerika’nın Amerika Birleşik Devletleri’nde, üretim yoğunlaşması daha hızlıdır.» (Lenin, Emperyalizm, s. 22)

Yine ABD, gelişme hızı bakımından da, sanayideki kapitalist tekel-lerin genişlik derecesi bakımından da, en ileri durumda olan bir ülkedir. Ve hatta gelişme hızı ve temposu bakımından Almanya'dan daha ileri idi. Lenin bu durumu şöyle değerlendiriyor :

«Birleşik Devletlere gelince, son on yıllık dönemde bu ülkedeki gelişme, Almanya'dakinden de hızlı olmuştur.» (a.g.e., s. 154)

Yine XX. yüzyılın başlarında, ABD, elektrik sanayiinde Almanya ile birlikte dünyanın en ileri ülkesiydi.

Japonya : Bu ülke de, Almanya, ABD gibi, tarih sahnesine daha son- ra çıkmış, genç, gelişme hızı yüksek bir ülkedir. Lenin, bu devletle ilgili, «Kapitalizm, sömürgelerde ve deniz aşırı ülkelerde en büyük bir hızla büyümek- tedir. Buralarda yeni emperyalist devletler, (Japonya) belirmektedir» (a.g.e., s. 121) diyordu.

Çarlık Rusyası : Burjuva-demokratik devrimini tamamlamamış, eko- nomik yönden geri kalmış, kapitalist emperyalizmin bir kapitalizm öncesi ağıyla sarılmış, feodal emperyalist, Avrupa'nın en gerici yönetimine sa- hip bir devlettir. Ve İngiliz, Fransız malî sermayesine demirden zincirler- le bağlıdır. Çarlık, İngiliz, Fransız emperyalizminin Avrupa'da jandarma- lığını, bekçi köpekliğini yapıyor ve pek çok millet ve milliyeti eziyordu. Avusturya-Macaristan da, Çarlık Rusyası'ndan bazı farklılıklar gösterme- sine rağmen, gerici, imparatorluk yönetiminde, Alman emperyalizmine çeşitli alanlarda bağımlı bir ülkedir.

Bu, «büyük» devletler dışında, Avrupa'da, Hollanda, Belçika, vs. gibi kapitalist devletler de vardı. Örneğin Hollanda, tekel öncesi dönem- de, Avrupa'nın İngiltere ile birlikte en ileri kapitalist ülkesiydi ve büyük sömürge alanlarına sahipti. Fakat daha sonraları, İngiltere ile yaptığı savaşlarda yenilen bu ülke, «sıradan» emperyalist durumuna düşmüş olmasına rağmen, önemli sömürge alanlarına sahipti. Belçika'nın duru- mu da Hollanda gibiydi.

Emperyalizmin Dengesiz ve Sıçramalı Ekonomik ve Siyasi Gelişme Kanunu Sonucu, En Büyük Devletler Arasında Mücadelenin Keskin-leşmesi :

XX. yüzyılın başlarında dünyanın toprak bakımından paylaşılması tamamlanmıştı. Bilindiği gibi kapitalist tekel grupları, kendi ülkelerinin bütün üretimine, çok ya da az, mutlak ölçüde sahip olarak, ilkin iç pa- zarı paylaşırlar. Ama, kapitalist düzende iç pazar zorunlu olarak dış pazara bağımlıdır. Sermaye ihracı arttıkça ve tekel gruplarının yabancı ülkelerle ve sömürgelerle ilişkileri ve «nüfuz alanları» genişledikçe, iliş-

kiler, bu gruplar arasında genel anlaşmalar ve uluslararası tekelleri bir-liklerin kurulmasına doğru yöneliyordu.

Fakat diğer yandan, dünyanın en güçlü tekeller arasında paylaşı-lması ve yüzyılın başında dünyanın toprak bakımından paylaşılmasının tamamlanması, gelişmenin eşitsizliği, savaşlar, iflâslar vs. nedenlerle güçler arasında dengenin bozulması sonucunda, dünyanın toprak bakı-mından yeniden paylaşılması kaçınılmaz hale gelir.

Lenin,

‘исомошо нхунбнқ улвзипидык’ bize gösteriyor ki, kapitalist gruplar arasında dünyanın iktisadi yönden paylaşılması esasına dayanan bazı ilişkiler doğmakta, buna paralel ve bağlı olarak da siyasi gruplar, devletler arasında dünyanın top-rak bakımından paylaşılması, sömürge savaşı, «iktisadi önem taşıyan toprak-lar için mücadele» esasına dayanan bir takım ilişkiler kurulmaktadır.» (a.g.e. - sayfa: 89)

derken, dengesiz gelişme kanununu ve ona bağlı olarak malî sermayenin farklı mihraklarının gelişme hızlarının temposu arasındaki farklılıkları ve bu farklılıkların sonucu ortaya çıkan ilişkileri belirtiyordu.

Malî sermaye ve tröstler, dünya ekonomisinin farklı mihraklarının gelişme tempoları arasındaki farkları azaltmaz, çoğaltır. Ve bu mihraklar arasındaki ilişki değişikliğe uğradıktan sonra, kapitalizm koşullarında çelişkilerin çözümünü sağlayacak, kuvvetten başka bir şey değildir. Le-nin :

«... bir yandan, üretici güçlerin gelişmesi ile sermaye birikimi arasında; öte yan-dan, malî sermaye için sömürgelerin ve ‘nüfuz bölgelerinin’ paylaşılmasında mevcut oransızlıkların ortadan kaldırılması konusunda, **kapitalizmin bulunduğu yerde savaştan başka bir araç var mıdır?**» (a.g.e., s. 116)

derken, malî sermayenin farklı unsurları arasındaki oransızlıkların or-tadan kaldırılması meselesinin ancak savaşla çözümlenebileceğini be-lirtiyordu.

Lenin, XX. yüzyıl başlarında Avrupa’da malî sermayenin siyasetinin iki ana etkenini şöyle belirtiyordu :

«Koparabildikleri kadar büyük bir parçayı ısırp koparmaya’, boyunduruk altına aldıkları ülkeleri ve sömürgeleri genişletmeye bakan kapitalist devletlerin kendi aralarındaki rekabet, Avrupaya bağımlı ya da onun ‘himayesi’ altındaki milletler arasındaki bağımsız bir demokratik hareketten duydukları ürküntü... İş-te bütün Avrupa siyasetinin iki ana etkeni.» (DUKH - s. 43)

Lenin burada iki önemli noktaya dikkati çekiyordu. Birincisi, yüzyıl başlarında kapitalist devletler arasında sömürge ve nüfuz alanları müca-delesinin kızışması, diğer bir deyimle, kapitalist devletlerin kendi arala-rındaki çelişkilerin giderek keskinleşmesi; ikincisi de, Avrupa malî ser-mayesinin boyunduruğu altındaki ulusların bağımsızlık hareketlerinin ge-

lişmesi ve Avrupa malî sermayesinin bundan duyduğu korku... Yüzyıl başlarında Avrupa malî sermayesinin boyunduruğu altındaki tüm ülkelerde demokratik hareketler geliyordu. Malî sermayenin anti-demokratik eğilimleriyle geniş halk kitlelerinin demokratik özlemleri arasındaki zıtlık giderek şiddetleniyordu. Asya'da, diğer geri kalmış alanlarda, malî sermaye boyunduruğuna karşı mücadeleler yükseliyordu. Çin'de, Hindistan'da, Türkiye'de ve dünyanın başka alanlarında emperyalizme yönelen demokratik muhalefet de güçleniyordu. Yine 1905 Rus devrimi diğer tüm öteki ülkeleri etkiliyordu. Bunun yanı sıra Avrupa'da da malî sermaye egemenliğine karşı yığın eylemleri, proletaryanın protestoları yükseliyordu.

Artık Avrupa'da «barışçı» dönem geride kalıyordu. Ekonomisi en güçlü ülkelerde dahi ekonomik ve siyasî buhranlar ortaya çıkıyor ve derinleşiyor, emperyalist devletler arasında silahlanma eğilimleri, gericilik eğilimleri giderek daha da artıyordu. Lenin bu dönemi şöyle anlatıyordu:

«Asya'dan sonra Avrupa da kıpırdanmaya başladı; ama Asya biçimde değil. 1872-1904 'barışçı' dönemi bir daha gelmemek üzere geride kaldı. Hayat pahalılığı ve tröstlerin zulmü ekonomik mücadeleyi misli görülmemiş bir keskinliğe götürüyor. Mücadele, liberalizmin en çok yozlaştırdığı İngiliz işçilerini dahi harekete geçirmiştir. En 'bağnaz' burjuva-junker ülke Almanya'da dahi bir siyasî buhranın yaklaşmakta olduğunu görüyoruz. Çılgıncasına silahlanma ve emperyalizm siyaseti, çağdaş Avrupa'yı daha çok barut fıçısını andıran bir 'sosyal barış'a itiyor. Bu arada bütün burjuva partilerinin çöküşü ve proletaryanın olgunlaşması düzenli adımlarla ilerliyor.» (DUKH - s. 81-82)

Birinin Başını «Yaşlı», «Gözü Doymuş» İngiliz Emperyalizminin, Diğerinin Başını Genç, Daha Dinç, Daha Yırtıcı Alman Emperyalizminin Çektiği İki Grubun Köklü Düşmanlığı, I. Emperyalist Dünya Savaşını Doğurdu :

Evet, Avrupa patlamaya hazır bir barut fıçısıydı. Avrupalı emperyalistlerin kendi aralarındaki rekabet bu patlamayı daha da yaygınlaştırıyordu. Özellikle dünya malî sermayesinin iki güçlü devi, İngiliz ve Alman malî sermayesi arasındaki rekabet gittikçe daha fazla kızışıyordu. İngiltere'nin eski üstünlüğü ve dünya pazarı üzerindeki emperyalist hakimiyeti, artık 1914'lere gelindiğinde gerilerde kalmıştı. Almanya, sürekli olarak gelişen ve mallarına artan ölçülerde dış pazar arayan bir ülke haline gelmişti.

Eski bölüşüm şu şekilde cereyan etmişti: İngiltere, birkaç yüz yıl içinde rakiplerini silmiş, onlara karşı üstünlük savaşını vermiş ve bir dizi savaştan sonra, ekonomik gücü, ticaret sermayesi sayesinde dünya üzerinde hakimiyetini kurabilmişti.

Yüzyıl başlarından itibaren dünyanın en büyük iki devi, en güçlü iki kapitalist ekonomisi arasında sürekli bir rekabet hüküm sürüyordu. İngiltere, dünyanın büyük bir bölümüne hakim, zenginlikte önde gelen, bu zenginliğini kendi proletaryasının emeğinden çok, sayısız sömürge-leri sömürerek, bankaların dev gücü sayesinde elde eden bir ülkedir. Dünyada İngiliz malî sermayesinin el atmadığı, bu malî sermayenin ağı- na düşmemiş hiç bir toprak parçası yoktu. Yine İngiltere gibi yaşlı, ge- lişmesi kesintiye uğramış, «gerileyen», «gözü doymuş» zengin bir Fran- sa... Onların yedeğinde, onlara demirden zincirlerle bağımlı, onların kı- tadaki bekçi köpeği Çarlık Rusyası... Dünya hakimiyeti mücadelesinde rekabetin bir ucunu meydana getiren güçler bunlardı.

XIX. yüzyılın sonlarına doğru ortaya yeni bir soyguncu güç çıkmış- tır: Almanya, İngiltere ve Fransa'ya oranla büyük bir hızla gelişmişti. Lenin, yaşlı İngiliz-Fransız grubunun bu genç rakibi için şöyle diyordu :

«İngiliz-Fransız unsurunun ağır bastığı bu grubun karşısında bir başka ka- pitalistler grubu var. **Daha da aç gözlü, daha da yırtıcı bir grup.** Kapitalist şölen masasına geldiklerinde bütün koltuklar tutulmuştu; ama onlar kapitalist üreti- mi artırmak için yeni yöntemler, ileri teknik, üstün örgütlenme getirdiler müca- deleye ve bütün bunlar eski kapitalizmi, serbest rekabet çağının kapitalizmini, dev tröstlerin, sendikaların, kartellerin kapitalizmine çevirdi. Bu grup, devlet de- netiminde kapitalist üretimi başlattı, kapitalizmin devasa gücüyle, devletin de- vasa gücünü tek bir mekanizmada birleştirdi. On milyonlarca insanı devlet ka- pitalizminin tek örgütü içine soktu.» (DUKH - s. 275) (abc)

Bu iki dev gruptan birinin nüfuz alanlarından vazgeçmesi gerekiyor- du. Kapitalizmin bulunduğu yerde ise bu gibi meseleler tatlılıkla çözüm- lenemiyordu. Bu iki dev kapışmadan edemezlerdi artık. Çünkü kapitalizm açısından üstünlüğün yeniden belirlenmesi kaçınılmazdı. Lenin bu duru- mu şöyle ifade ediyordu :

«O zamanki yağımaya katılan bu günün genç yırtıcı hayvanı Almanya da ar- tık büyüdü, güçlü bir kapitalist devlet oldu, **şimdi bölüşümün yeniden yapılması- nı istiyor.** Her şeyin olduğu gibi kalmasını mı istiyorsunuz? diyor. Demek ki ken- dinizi o kadar güçlü sanıyorsunuz? Hodri meydan!» (DUKH - s. 144-145) (abc)

Yukarıdaki alıntıdan da açıkça anlaşıldığı gibi, üstünlüğün bölüşül- mesini isteyen, paylaşım talebinde bulunan, «hodri meydan» diyen ta- raf, genç, «yükselen» emperyalist Almanya'ydı.

«Dünya hakimiyeti» emperyalist siyasetin esasıdır ve bunun devamı da emperyalist savaştır. 1914'lere gelindiğinde, emperyalist savaş, artık gündemdeydi.

İşte 1914'lerde, o dönemdeki dünya hakimiyeti peşinde koşan en bü- yük emperyalist devletlerin durumu genel hatlarıyla böyleydi.

Bir tarafta yaşlı, «gözü doymuş», gelişmesi kesintiye uğramış, yaşılamış, «gerileyen» İngiltere; diğer tarafta, genç, daha dinç, daha yırtıcı, gelişme hızı yüksek, «yükselen» Almanya ve grubu. Paylaşım sofrasına sonradan yetişen, sömürge çapulunda geri kalan Almanya, Lenin'in de çok açık bir biçimde belirttiği gibi, üstünlüğün yeniden paylaşılmasını isteyen, taarruza geçen, «hodri meydan», «gelin savaşalım» diyen taraftı. «Emperyalistler, dengesiz bir şekilde geliştiklerine göre, yenden paylaşım için taarruza geçen bir esas saldırgan vardır» diyen mantığa göre, Almanya'nın esas saldırgan, bir savaşın esas kaynağı olması ve buna bağlı olarak, yine o kör mantığa göre, Alman emperyalizmine karşı diğer emperyalistlerin birliği, ve mücadelesi gerekiyor. Ama Lenin ve gerçek Marksistler duruma böyle mi bakıyorlardı? Bu soruya, Birinci Emperyalist Dünya Savaşının patlak vermesi, devamı ve sonuçlarıyla birlikte cevap verebiliriz.

1914'de patlayan savaş, emperyalist bir savaştı. Savaşın devletler iki gruba ayrılmıştı. 1907'de İngiltere, Fransa ve Çarlık Rusyası arasında «Üçlü İtilaf» kurulmuştu. Almanya, Avusturya-Macaristan ve İtalya ise, başka bir emperyalist ittifak kurmuşlardı. Fakat 1914 savaşının patlak vermesiyle birlikte İtalya bu ittifaktan ayrıldı ve sonra da İtilaf grubuna katıldı. Bulgaristan ve Türkiye ise Alman grubunun müttefikleri, daha doğrusu aleti olarak savaşa girecekti.

1914 savaşı, «büyük» devletlerin ve onlarla ittifak içindeki devletlerin, İngiltere, Fransa, Almanya, Avusturya, Rusya vs. hakim çevrelerinin yıllardır, ısrarla dünya hakimiyetini, küçük ulusları boyunduruk altına almayı, tüm dünyayı etki ağına düşürüp kendi egemenliğine, bağlamayı, banka sermayesinden daha aşırı kârlar sağlamayı amaçlayan sürekli bir ekonomik boy ölçüşme siyasetinden çıkmıştır. İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Avusturya ve Rusya'nın hükümetleriyle yönetici sınıfları, sömürgeleri talan etmek, yabancı ülkelere zulüm etmek, proletarya ve emekçi halkın mücadelesini ezmek, yok etmek siyasetleri güdüyorlardı. 1914'le re gelindiğinde izlenen siyaset işte bu siyasetti. 1914 savaşı, emperyalist bir savaştı. Çünkü mal kavgasına tutuşan, köleliği pekiştirip sürekli kılma peşine düşen köle sahiplerinin savaşıdır. 1914 savaşında, savaşın tarafların savaştan önce güttükleri ve onları savaşa götüren siyaset, emperyalist bir siyasetti.

Lenin bu savaş hakkında şöyle diyordu :

«Teorik olarak, her savaşın politikanın başka araçlarla bir devamı olduğunu unutmak, büyük bir hatadır. Şimdiki emperyalist savaş, iki büyük devlet grubunun emperyalist politikasının bir devamıdır. Ve bu politika, emperyalistlerin ilişkilerinin bütünü tarafından yaratılmış ve körüklenmiştir.» (Sosyalizm ve Savaş - Sayfa 62)

1914 savaşında, savaşan taraflar, iki karşıt emperyalist grup ne istiyordu? İttifak devletlerinin başını çeken, genç, «yükselen» emperyalist Almanya, İngiltere ve Fransa'dan sömürge almak, Rusya'dan Ukrayna'yı, Polonya'yı, Baltık bölgelerini koparmak istiyordu. Avusturya-Macaristan, müttefiki Almanya'nın yanında talana katılıp kırıntılardan istifade etmek amacındaydı. Yine İttifak grubu içinde yer alan ve Alman emperyalizmine bağımlı, onun aleti durumunda olan Bulgaristan ve Türkiye gibi geri, «küçük» ölkeler kendi «öz» hesaplarına değil, Alman finans-kapitalinin çıkarları doğrultusunda ve «eli mahkum» olarak savaşa giriyorlardı.

Diğer grup, yani Antant (İtilaf) grubuna gelince, bu grubun başını çeken İngiltere, savaştan yararlanıp mevcut alanlarını korumanın, hegemonyasını daha da pekiştirmenin, mevcut alanlarını daha da genişletmenin yanı sıra, dünyaya bütünüyle «hakim olmak» istiyordu. Diğer bir deyişle, «gerileyen» yaşlı, «gözü doymuş» İngiltere, mevcut alanlarını korumanın, pekiştirmenin yanısıra; tehlikeli rakibi, gelişmesi daha hızlı, «yükselen» Almanya'yı da saf dışı bırakıp yıkmak istiyordu. Ayrıca, İngiltere, Irak ve Filistin'i de Türklerden almayı amaçlıyordu. İngiltere'nin başını çektiği grupta yer alan diğer yaşlı emperyalist, Fransa; iki zengin demir ve kömür bölgesi Saar havzasıyla, Alsas-Loren'i Almanya'dan almaktan başka, durumunu daha da güçlendirmeyi istiyordu. Çarlık Rusya'sına gelince; İngiliz-Fransız malî sermayesine bağımlı, onların yarı-sömürgesi durumunda olan ve bu malî sermayenin jandarmalığını üstlenen Çarlık, Türkiye'nin bölünmesini, Boğazların ve İstanbul'un yanı sıra, Avusturya-Macaristan'ın bir bölümü olan Galicya'yı elde etmek istiyordu.

Böylece birinin başını yaşlı İngiliz emperyalizminin, diğerinin başını genç Alman emperyalizminin çektiği iki grubun köklü düşmanlığı ve emperyalist siyaseti, Birinci Dünya Savaşını doğurdu.

Bu savaşa daha sonra girecek, gelişme hızı çok büyük bir dev olan Amerika'nın amacına gelince; ABD, savaş öncesi, Avrupalı emperyalistlerin düştüğü ekonomik siyasi buhrandan etkilenmemişti. Fakat ABD burjuvazisi, önce Almanya'nın savaştan yıpranıp, güçsüz düşmesini bekliyordu. Çünkü, bu durum ABD'nin yararınaydı. Bu taktirde, ABD, İngiltere'nin de işini daha kolay görebilirdi. Diğer bir deyişle, ABD emperyalizmi bir taşla iki kuş vuracaktı. İşte ABD'nin savaştan önce ve savaşın başında uyguladığı «tarafsızlık» siyasetinin amacı buydu. Ayrıca, ABD, Pasifik'in bölüşölmesi için Japonya'yla gireceği savaşa hazırlanmaktaydı.

«Gerileyen» İngiltere ve «Yükselen» Almanya'nın Rekabeti, Barış için En Büyük Tehlikeydi..

Birinci Dünya Savaşının üstünde durulması gereken önemli bir noktası da şudur: Lenin, gerek savaş öncesi, gerekse savaşın çıktığı şart-

larda iki emperyalist blokun siyasetlerini derin bir tahlilden geçiriyor ve bu iki grup arasında ayrımlar yapıyordu. **Fakat Lenin, «gerileyen», gelişmesi kesintiye uğramış emperyaliste karşı, daha yırtıcı, daha aç gözlü, «yükselen» emperyalistin esas savaş kaynağı, esas saldırgan olduğunu belirtmiyordu.**

Örneğin, yine Almanya ve İngiltere'nin siyasi rejimleri arasında da farklılıklar vardı. Almanya, monarşist ve daha gericiydi. Tekel örgütlenmesi daha merkezi, askeri olarak daha fazla gelişmişti. Yeni oportünizmin ve PDA'nın mantığına göre, bu durumda Alman emperyalizminin daha tehlikeli ve esas saldırgan olması ve ona karşı diğerleriyle ittifak gerekirdi.

Lenin, ve o dönemdeki gerçek Marksistler, gerek savaştan önce ve gerekse savaş sırasında bu gruplar arasında çeşitli ayrımlar yapıyor, bu iki soyguncu grubun da, proletarya ve halklar açısından, bağımsızlık, demokrasi ve dünya barışı açısından, **aynı ölçüde** tehlikeli olduğunu belirtiyor ve proletarya ve halkların mücadelesinin bu iki soyguncu gruba karşı yönelmesi gerektiğini söylüyordu.

Yine Lenin ve gerçek Marksistler, savaştan önce toplanan Stuttgart ve Bale konferanslarında emperyalist burjuvazinin bu iki hasım grubunun rekabetinin savaşa yol açacağını belirtiyorlardı ve «gerileyen» İngiltere ve «yükselen» Almanya'nın rekabetinin barış için en büyük tehlikeyi teşkil ettiğini açıklıyorlardı:

«Kongre, (1912'de yapılan Bale konferansı kastediliyor - PB), Büyük Britanya (İngiltere) ve Alman İmparatorluğu arasında yapmacıklı bir şekilde sürdürülen düşmanlığı, Avrupa barışı için en büyük tehlike olarak kabul eder.» (Emperyalizm - s. 167)

Lenin, «özgür» İngiltere, «demokratik» Fransa ile monarşist, daha gerici Almanya arasında cereyan eden soygun mücadelesinde savaşan her iki grubun da birbirinden daha iyi olmadığını belirtmiş ve sosyalistlerin hepsini de devirmesi gerektiğine işaret etmiştir:

«Yağmacılıkta, gaddarlıkta ve savaşın sınırsız vahşetinde, savaşan ülkelerden hiç biri diğerinden daha iyi değildir.» (Emperyalist Savaş Üzerine - s. 58)

«Daha yaşlı ve gırtlığına kadar doymuş soyguncuları soyma işinde, genç daha güçlü soyguncuya (Almanya'ya) yardım etmek, sosyalistlere düşmez. Sosyalistler, hepsini de devirmek için soyguncular arasındaki çelişmeden faydalanma yoluna gitmelidirler.» (Sosyalizm ve Savaş - s. 16)

Birinci Dünya Savaşının Esas Kaynağı, Başını İki Devin Çektiği Emperyalist Grupların Rekabetiydi :

Lenin, gerek Birinci Emperyalist Dünya Savaşı öncesi, gerekse savaş sırasında, devamlı bir şekilde bu savaşın bir ilhak siyasetinin, bir gasp siyasetinin, iki emperyalist grup tarafından yürütülen bir kapita-

list soygun siyasetinin devamı olduğunu vurguluyordu. Lenin, hiç bir zaman, o dönemde «yükselen» emperyalistlerin savaşın esas kaynağı olduğu yolunda bir şey söylemiyor, tam tersine, savaşın kapitalist sistemin özünde varolduğunu, Birinci Emperyalist Dünya Savaşında da, savaş hazırlayan, yaratan ve yürütenlerin, esas olarak, birinin başını «gerileyen» yaşlı İngiltere'nin, diğerinin başını «yükselen» Almanya'nın çektiği iki soyguncu blok olduğunu belirtiyordu. Lenin'de, bu konuda pek çok örnek bulmak mümkün.

«İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Avusturya ve Rusya'nın hükümetleriyle yönetici sınıfları, sömürgeleri yağma etme, yabancı uluslara zulmetme, işçi sınıfı hareketlerini ezme politikası gütmüşlerdir. Bugünkü savaşta izlenen politika da işte bu politika'dır.» (Sosyalizm ve Savaş - s. 17)

Meseleyi daha da açmak için Lenin'den alıntılar yapmaya devam edelim: Lenin, savaşın esas sebebini şöyle açıklıyordu:

«Bütün ülkelerin burjuva partileri ve hükümetlerinin yıllarca hazırladıkları Avrupa savaşı başladı. Silahlanmanın büyümesi, gelişmiş ülkelerdeki kapitalizmin en son aşamasının - emperyalizmin - pazarlar için mücadelesinin aşırı şiddetlenmesi, geri kalmış Doğu Avrupa monarşilerindeki hanedan çıkarları, kaçınılmaz olarak bu savaşa yol açacaktı. Ve nitekim de öyle oldu. Arazi işgal etme ve diğer milletleri kendine tabi kılma, rakip ülkeleri yıkıp zenginliklerini yağmalama, çalışan sınıfların Rusya, Almanya, İngiltere ve diğer ülkelerdeki iç politik krizlere yönelmiş dikkatlerini dağıtma, işçileri parçalayıp milliyetçilikle aptallaştırma ve de öncü müfrezesini imha edip proletaryanın devrimci hareketini zayıflatma. İşte, şimdiki savaşın önemi, ayrıcalığı, gerçek nedeni.» (Emperyalist Savaş Üzerine - s. 57)

«Hayır, bu savaş, Berlin'de 3-4, Londra'da 5-6 banka halinde bütün dünyaya hükmeden, dünyanın bütün servetlerini elinde bulunduran, mali politikalarını silah yoluyla yürüten ve nihayet, fetih ve genişleme imkanları sınırlanınca, kıran kırana silahlı bir çatışmaya giren süper kapitalizmin ve özellikle banka kapitalizminin gelişmesinin bir sonucudur. Taraflardan birinin sömürgelerden vazgeçmesi gerekiyordu. Kapitalist bir dünyada ise bu gibi meseleler güzellikle çözümlenemiyordu. Bu meseleler ancak savaşla çözümlenebilirdi. İşte bunun için, taçlı eşkiyalardan şunu ya da bunu suçlamak yanlış olur.» (Sosyalizm ve Savaş - s. 143-144) (abc)

İşte Birinci Emperyalist Dünya Savaşının çıkış sebepleri, kaynakları böyledir. Bu arada hemen şunu da belirtelim, genç, «yükselen» Almanya'yı savaşın esas kaynağı ve kundakcısı olarak varsaysaydık, bu taktirde, başta İngiltere olmak üzere diğer emperyalistler hemen müttefikler olarak mı görülecekti, bunlar dostlar hanesine mi yazılacaktı? Tabii ki hayır. Zaten Marksistler o dönemde, başta Almanya ve İngiltere olmak üzere iki bloku da, gerek savaş öncesi, gerek savaş sırasında aynı derecede tehlikeli olarak görmüşler ve mücadeleyi buna göre yürütmüşlerdir.

Tarih ve olaylar, Lenin'in öğretilerini pratikte de doğrulamıştır. Em-

peryalizmin dengesiz, sıçramalı ekonomik ve siyasi gelişmesinin kaçınılmaz sonucu olarak; 1 — Emperyalist savaş, kapitalist dünyanın efendilerini birbirine düşürmüştür. 2 — Dünya malî baskı sistemi içindeki çelişkilerin büyümesi ve kaçınılmaz askeri çatışmalar, dünya emperyalist cephesini devrime kolayca yenilebilir bir hale getirmiş ve emperyalist cephe zinciri en zayıf halkasında, yani emperyalizmin en az zırhlı olduğu bir ülkede, Çarlık Rusya'sında yarılmıştı. Ekim 1917 Devrimi yepyeni bir çağın başlangıcıydı. Bu çağ, emperyalizm ve proleter devrimler çağı ve ulusal kurtuluş savaşları çağı idi.

B — NÜFUZ VE SÖMÜRÜ ALANLARINI GENİŞLETME, TÜM EMPERYALİSTLERİN EĞİLİMİDİR :

İkinci Emperyalist Dünya Savaşının değerlendirilmesine geçmeden önce, genel olarak tüm oportünistlerin, özel olarak da PDA oportünizminin tahrif ettiği bir konuya değinmek istiyoruz.

Esas saldırganın tesbitindeki anlayışlarının yanı sıra, Aydınlık, emperyalistlerin dengesiz ekonomik ve siyasi gelişmeleri sonucu «yükselen», ve «gerileyen» emperyalistler vardır, «yükselen» saldırgandır ve yeniden bölüşüm talebinde bulunur, savaş ister, gerileyen ise, «yükselen» emperyalist saldırdıkça geri çekilir, taviz verir, mevcut olanı korumaya çalışır vb. şeklinde düz bir mantık yürütmektedir. Bu düz mantığın örneklerine, Aydınlık ve Halkın Sesi sayfalarında pek çok örnek bulmak mümkündür; biz bir tanesini verelim:

«Unutmayalım ki, ihtiyarlayan, çöken (abc), emperyalistin etkinliğinin ağır bastığı alanlar, başlangıçta daima daha geniştir. Esasen bütün kavganın sebebi de budur (aç-AYDINLIK). Birçok ülkede şu anda ABD etkisi daha güçlü olsa bile ABD artık buralarda gerileyen ve çöken emperyalist durumundadır. Sovyetler Birliği ise, genç ve yükselen emperyalist, bu alanlara girmekte ve etkisini artırmaktadır. Belli bir ülkede zayıflayan bir düşman mı daha tehlikelidir, yoksa, güçlenen, saldırganlaşan ve yayılan bir düşman mı?» (AYDINLIK-S. 64, sf. 13)

Aydınlık'a göre, değişik emperyalistlerin gelişmesi, düz bir mantıkla, belli bir sıra düzenine göre olmaktadır. «Yükselen» hep ilerler, gelişme hızı yavaşlamış «gerileyen» hep geriler! Çöküşe gider! Devrim de şart değildir! Nasıl olsa çöker! Onun için de zavallı ve uysaldır! Yanında olmamızda sakınca yoktur, hatta iyi bile olur! Emperyalistler arasında pazarlar ve hammadde kaynakları için yürütülen rekabet, «yükselen»in, «gerileyen» emperyalistin alanlarına el atması, «gerileyen» emperyalistin ise mevcut alanlarını koruması biçiminde olmaktadır. Hatta «gerileyen» taviz vermektedir (Taviz vermek, yatıştırmak siyasetine ileride değine-

ceğimiz için şimdilik burada girmiyoruz). Tüm bunlar doğru mudur? Bunların doğruluğunu kabul etmek, Lenin'in emperyalizm teorisini reddetmekle aynı şeydir.

Dünya Hakimiyeti Peşinde Koşan Emperyalistler, Mümkün Olan Tüm Alanlara El Koyma Eğilimindedir :

Lenin, Emperyalizm adlı eserinde, yalnız sömürgelere sahip olma durumunun dahi, emperyalist tekellere, rakipleriyle girdikleri mücadelelerde başarı teminatı verdiğini, bu tekellerin hammadde kaynaklarını ellerine geçirdikleri vakit, daha sağlam bir durum gösterdiğini belirtiyor ve bu konuda somut tahlillerin yanı sıra, genel değerlendirmeler de yapıyordu. Örneğin hammadde alanları ve bunları ele geçirilmesi meselesi ve mali sermayenin bu konudaki eğilimi ile ilgili olarak Lenin şunları söylüyordu :

«Aynı şekilde, tröstler sahip oldukları şeylerin iki ya da üç katını hesaplayarak varlıklarını sermayeye çevirirler; bunu yaparken bugünkü kârları değil, gelecekteki «muhtemel» kârları, tekelin ilerdeki sonuçlarını hesaba katarlar; aynı şekilde malî sermaye, genellikle muhtemel hammadde kaynakları umuduyla, henüz paylaşılmamış dünya köşelerinin ya da paylaşılmış olup da yeniden paylaşılması sözkonusu olan toprakların bölüşülmesi için yapılan çetin mücadelede, geride kalmaktan korkarak, nasıl olursa olsun, nerede olursa olsun, hangi araçlarla olursa olsun, **bütün mümkün topraklara el koyma eğilimindedir.**» (abc) (Emperyalizm-sf. 104 - 105)

Açıkça görüldüğü gibi, Lenin, yükselme ve gerileme meselesi dışında, ondan bağımsız olarak malî sermaye ve tekellerin alanlarını genişletme konusundaki kaçınılmaz eğilimi belirtiyordu. Biraz sonra örnekleriyle de göstermeye çalışacağımız gibi, dünya hakimiyeti yolunda mücadele veren en büyük güçler, mümkün olan tüm alanlara el atmak, onlara hakim olmak ister. Bu eğilimin kuvveti çeşitli faktörlere göre değişir.

Emperyalizm Yalnız Kendisi İçin Değil, Rakiplerini Yıpratmak ve Zayıflatmak İçin de Toprak İlhakı Peşinde Koşar :

«Emperyalizm, sadece tarım bölgelerini değil, hatta en yüksek ölçüde sanayileşmiş bölgeleri de ilhak etmek istemesiyle belirlenmektedir. (Örneğin, Belçika'nın Almanya'nın istahasını kabartması, Lorrain'in Fransa'nın ağızını sulandırması böyledir.) Çünkü, dünyanın artık paylaşılmış bulunması, bir yeni paylaşma durumunda **her çeşit toprağa el atılmasını gerektirmektedir; öte yandan, emperyalizm için önemli olan şey, egemenlik için çalışan büyük güçler arasındaki rekabettir; yani doğrudan doğruya kendisi için değil, ama rakipleri zayıflatmak için, onların egemenliklerini sarsmak için de ilhak edilmektedir.**» (abc) (Emperyalizm, sf. 113 - 114)

Alıntıdan açıkça anlaşılacağı gibi, egemenlik için çalışan büyük güçler, mümkün olan tüm alanlara, hatta özellikle gelişmiş alanlara da el

atarlar. Yine kapitalizmin tekelci evresinde, üretimin ve sermayenin yoğunlaşması ve bu temel üzerinde ortaya çıkan tekel, hammadde, yatırım ve pazara olan ihtiyacı ve bu konudaki mücadeleleri daha da şiddetlendirir. Egemenlik peşinde koşan en büyük güçler, yalnız mevcut durumlarını korumakla yetinemezler, her çeşit alana el atmak isterler. Hatta, en güçlü rakibini zayıflatmak, gelişmesini durdurmak, onu saf dışı etmek isterler. Diğer bir deyişle, burada rakibinin «anavatan»ının bölüşümü söz konusudur.

Hiç bir emperyalist büyük devletin eğilimi, dünya hakimiyeti mücadelesinde yalnız elindekini, yalnız mevcut olanı korumakla sınırlandıramaz. Malî sermayenin bu eğilimi ve bu eğilimin ifadesi olan saldırgan siyaseti, emperyalistlerin canı istediği zaman uygulayıp, istemedikleri zaman terk edecekleri bir siyaset değildir.

Yaşlı «Gözü Doymuş» İngiliz Emperyalizmi, Genç ve Dinç Rakibi Alman Emperyalizmini Saf Dışı Etmek İstiyordu :

Birinci Emperyalist Dünya Savaşı sıralarında dünyanın en geniş alanlarına sahip, yaşlı, gelişmesi kesintiye uğramış, «gerileyen» İngiltere, savaşın ilk yıllarında, sömürge alanları elde etmede geç kalmış, Almanya'ya karşı mevcut sömürge alanlarını «savunuyordu». Lenin bu durumu şöyle belirtiyor :

«Bugünkü savaş, neyin üzerinde verilmektedir? Bu sorunun cevabı bizim (savaşçı devletlerin savaştan önce onyıllarca izledikleri siyasete dayanan) kararımızda verilmektedir. **İngiltere, Fransa ve Rusya ele geçirdikleri sömürgeleri koruyabilmek**, Türkiye'yi tek başına soyabilmek vs. için savaşıyorlar. Almanya bu sömürgeleri devralmak, Türkiye'yi tek başına soyabilmek vs. için savaşıyor.» (Marksizmin Bir Karikatürü, sf. 14 - 15) (abc)

Fakat, İngiliz emperyalizminin amacı yalnız sömürgelerini «koruyabilmek»le sınırlandırılmaz. İngiliz emperyalizmi savaştan da yararlanarak, yalnız geniş nüfuz alanlarını korumakla kalmayıp, tehlikeli rakibi Almanya'yı sömürge ve nüfuz alanlarından yoksun bırakıp zayıflatmak ve hatta rakibinin «anayurdu» da dahil her şeyini ele geçirmek istiyordu. Lenin, bu konuda şöyle söylüyor :

«Malî sermaye, herhangi bir ülkeyi büyük devletler sırasından çıkarır, tamamen çıkarmak ister. Onu bütün sömürgelerinden ve nüfuz alanlarından yoksun bırakır (İngiltere ile savaşa giren Almanya böyle bir tehdit altındadır).» (Proletarya İhtilâli ve Dönek Koutsky, sf. 31)

Örnekten de görüldüğü gibi, «gerileyen» İngiltere, «yükselen», daha güçlü ve dinç soyguncuyu sıradan çıkarıp dünyanın tek hakimi olma peşindeydi. Ve yine ekonomik yönden gelişmesi daha hızlı olan rakibini de yıkmak istiyordu. Çünkü rakip kapitalistin ya da rakip ulusun yıkılma-

sından, zarara uğrayıp iflâs etmesinden malî sermaye kazanç sağlar, çünkü bu yoldan sermaye daha da yoğunlaşır. Sermaye ihracının kazançlı sayıldığı sömürge ve nüfuz alanları ne kadar çok artarsa, malî sermaye o kadar çok kâr elde eder. Bu duruma ilişkin bir örnek daha verelim :

«Anglo-Fransız grubu, önce Almanya'yı soymak, onu sömürgelerinden uzaklaştırmak (hemen hemen hepsini ele geçirdiler) ve ondan sonra da Türkiye'yi soymak ister.» (Age, sf. 187)

Birinci Emperyalist Dünya Savaşı, «gerileyen» İngiltere'nin başını çektiği grubun «galibiyeti» ve «yükselen» Almanya'nın başını çektiği grubun «mağlûbiyeti» ve hatta onun sömürgeleştirilmesiyle sonuçlandı. Yalnız Birinci Emperyalist Dünya Savaşı öncesi «yükselen» genç bir emperyalist olan ABD, iki grubun yıpranmasından sonra (özellikle Almanya'nın) girdiği savaştan en «kârlı» çıkan ülke oldu.

Saldırganlık Emperyalizmin Tabiatındadır :

Buraya kadar söylediklerimizi toparlayacak olursak, saldırganlık, esas savaş kaynağı ve esas savaş kışkırtıcısı olup olmamak, tek başına emperyalistlerin gerileme ya da yükselmesine bağlı değildir. Yine «gerileyen» emperyalistlerin yalnız mevcut alanlarını korumakla yetineceği hatta giderek kendiliğinden çökeceği anlayışı, anti-Marksist bir anlayıştır. Nüfuz ve sömürü alanlarını genişletmek tüm emperyalistlerin eğilimidir. Saldırganlık emperyalizmin tabiatındadır. Fakat bu eğilimin düzeyi ve kuvveti, içinde bulunulan ulusal ve uluslararası koşullara, yere ve zamana göre değişir. Bu konuyu pek çok faktör etkiler (örneğin I. Emperyalist Dünya Savaşı öncesi, gericilik ve şiddet eğilimleri taşımakla birlikte «küçük» emperyalist ülkelerin durumu, diğerlerinden örneğin İngiltere, Almanya vs.'den farklıydı. Bu, bugün de böyledir).

C — İKİNCİ EMPERYALİST SAVAŞTA ESAS SAVAŞ KAYNAĞI VE KUNDAKÇISI TESPİTİ, O DÖNEMİN KENDİNE HAS ÖZELLİKLERİNDEN ÇIKMIŞTIR :

I. Emperyalist Dünya Savaşı'nı takiben 1923'lerden sonra —Ekim Devrimi ile ölümcül yara alan, bir daha eski istikrarını sağlayamayacak olan— kapitalizm yeniden bir refah dönemine girdi. Bu durum 1929'lara kadar devam etti. Bu tarihten sonra dünya ölçüsünde bütün ülkeleri şu veya bu ölçüde saran savaş sonrasının en büyük buhranı patlak verdi. Bu buhran pazar, hammadde ve sermaye ihracı gibi konularda emperyalistler arası çelişkileri daha da şiddetlendiriyor ve emperyalist devletler arasındaki mücadelelerin de keskinleşmesine sebep oluyordu.

Bilindiği gibi, yeni nüfuz alanlarının, hammadde kaynaklarının, sermaye ihraç edilebilecek yerlerin ele geçirilebilmesi, büyük emperyalist devletlerin siyasetinin esasıdır. Yeni nüfuz alanlarını ele geçirmek de ancak başkalarının aleyhine genişlemekle mümkündür. Buhran şartlarında büyük emperyalist devletler, mevcut olanı korumak, rakiplerinin sızmasını önlemek için serbest dolaşımı engelleyen tedbirleri daha da artırdılar. Stalin bu konuda şunları söylüyor :

«Bu mücadelede kullanılan silahlar şunlardır: Gümrük politikası, damping, ucuz kredi, güçlerin tek elde birleştirilmesi yeni siyasal ve askeri paktlar kurulması, hızlı silahlanma, emperyalist savaş kışkırtıcılığı ve son olarak da savaş.» (Kapitalizmin Büyük Bunalımı, sf. 16, Çağrı Yayınları)

Yukarıdaki alıntıdan da açıkça anlaşıldığı gibi, yeni nüfuz alanları peşinde koşan, rakiplerinin aleyhine genişlemek isteyen büyük emperyalist devletler arasındaki mücadelede emperyalistler, önce rakiplerinin sızmasını önleyecek «barışçı» tedbirler aldılar. Fakat, bu tedbirler buhranı daha da derinleştirdi. Koşulların değişmesiyle birlikte uygulanan siyasetteki araçlar da değişti. Savaş gündeme girdi. Bu dönemde üzerinde önemle durmak istediğimiz şudur : Stalin'in bu döneme ilişkin bütün tahlillerine dikkat edersek, dünya hakimiyeti peşinde koşan çeşitli emperyalistler arasında ayrımlar yapıyor, fakat bu güçleri, saldırgan olanlar-olmayanlar diye ayırmıyordu. Yine o dönemde, hiç bir büyük emperyalist devlet, ister gelişme hızı yüksek, «yükselen», isterse gelişme hızı kesintiye uğramış «gerileyen» olsun, buhranın da etkisi ile yalnız mevcut olanı korumakla yetinmiyor, tam tersine, yeni nüfuz alanları ve hammadde kaynakları peşinde koşuyordu. Stalin bu durumu şöyle belirtiyor :

«Hiç bir kapitalist devlet, bugün eski etki alanları ve sömürgeleriyle yetinemez duruma gelmiştir.» (age, s. 15)

Yine emperyalizmin dengesiz gelişmesi sonucu ortaya çıkan durumu da şöyle izah ediyordu :

«Güçler ilişkisinin değiştiğini ve pazarların, hammaddelerin ve etki alanlarının yeniden paylaşılmasının zorunlu olduğunu herkes anlamaktadır.» (age, s. 15)

Artık savaş gündeme gelmişti ve tüm emperyalist ülkeleri girdabına çekiyordu.

1929 - 31 Döneminde, ABD ve İngiltere Arasındaki Çelişme, Emperyalistler Arasındaki Çelişmenin Ekseni idi :

I. Emperyalist Dünya Savaşı'ndan sonra Ekim 1917 Devriminin zafesinin sonucu olarak, dünya, birbirine temelden düşman iki kampa bölünmüştü. Bunlar emperyalist devletlerin kampı ve Sovyetler'deki Proletarya diktatörlüğü kampıydı. Devlet iktidarının sınıf yapısındaki ve sınıf niteli-

ğindeki farklılıklar, bu kampların iç ve dış çeşitli alanlarıdaki siyasetlerinin amaçları arasındaki temel farklılık, kapitalist devletlerin, proletarya devletine karşı büyük düşmanlık beslemesine yol açıyordu. Bu dönemde, sosyalist Sovyetlerle, kapitalist dünya arasındaki çelişme gittikçe keskinleşiyordu.

Ayrıca 1929 buhranının en önemli sonucu, kapitalizmin çelişkilerinin fiilen ortaya çıkması ve gittikçe derinleşmesiydi. «Dünya ekonomisinin kapitalist ve sosyalist kesimlere bölünmesi, pazarların daralması ve sömürgelerdeki anti-emperyalist hareketler, kapitalizmin yeni, savaş sonrası temeller üzerindeki çelişmelerini son derece keskinleştiriyordu.»

Emperyalizm ile ezilen halklar ve uluslar arasındaki, proletarya ve burjuvazi arasındaki ve yine emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişmeler gittikçe keskinleşiyordu.

Dünya ekonomisinin kapitalist kesiminin merkezinin ABD'ye kayması ve bu ülkenin dünya çapında bir sömürücü haline gelmesi, ABD ile Avrupalı kapitalistler, özellikle de İngiltere arasındaki düşmanlığı artırıyordu. Eski gerici emperyalistlerin en kuvvetlisi olan İngiltere ile genç emperyalizmin en kuvvetlisi olan ve dünyanın en büyük bölümüne hakim olan ABD arasındaki çelişme, emperyalistler arasındaki çelişmenin ek-seniydi. Ve bu iki devlet her türlü gericiliğin esas kaynağıydı.

Yine I. Emperyalist Dünya Savaşı'ndan yenik ve galip çıkan ülkeler arasındaki çelişme de keskinleşiyordu.

Versay Anlaşması ile adeta köleleştirilen Almanya, savaştan sonra büyük bir sıçramayla belini doğrultmuş ve tekrar tehlikeli bir rakip olarak dünya pazarına girmekteydi. Ama bu dönemde Almanya'nın «yükse-len» emperyalist olmasından hareketle, hiç bir Marksist onu esas savaş kaynağı, esas gericilik kaynağı olarak nitelemedi. Bu özelliklere sahip iki devlet ABD ve İngiltere idi. Yine hiç bir Marksist esas savaş ve gericilik kaynağı ABD ve İngiltere'ye karşı, onlarla cephe kurulması gerektiğini belirtmedi. Bunun dışında Pasifik kavgasını hızla sürdüren ABD ile Japonya ve yine Almanya ile Japonya arasındaki çelişmeler oldukça kuvvetliydi. «Büyük» emperyalist devletlerin arasındaki çelişmelerin yanı sıra, bunların meydana getirdiği ittifakların, ikinci dereceden «küçük» devletleri birer araç olarak kullandıkları, değişen ve istikrarsız devlet gruplarının çıkarları arasındaki zıtlıklar da alevlenmekteydi.

Stalin 1929 buhranı sonucu ortaya çıkan dünyanın genel tablosunu şöyle ifade ediyordu :

«Bütün bu olgular bize neyi açıklamaktadır?

«Kapitalizmin dayanma gücünün artık tükendiğini.

«Devrimci hareketin giderek güçleneceğini.

«Dünyaya egemen olan ekonomik bunalımın birçok ülkede siyasal bir bunalıma dönüşmekte olduğunu.

«Bu da, burjuvazinin iç politikada faşist yöntemlere başvurarak ve sosyal demokrasi de dahil olmak üzere tüm gerici güçleri seferber ederek bir çıkış yolu arayacağı;

«İkinci olarak, burjuvazinin içinde bulunduğu güç durumdan kurtulmak için SSCB'ne karşı, emperyalist bir mücadele savaşı açmayı düşüneceği;

Son olarak da kapitalizmin sömürsünü ve savaş tehlikesini önlemek için çaba gösteren proletaryanın kurtuluş yolunu devrimde arayacağı anlamlarına gelmektedir.» (Age, sf. 22)

Bu dönemden sonra olanlar, Stalin'in tespitlerini doğruluyordu. SBKP (B) 16. Kongresine bir rapor sunan Stalin, emperyalist burjuvazinin ekonomik buhrandan bir kurtuluş yolu bulmak için, bir yandan faşist diktatörlüğü kurarak işçi sınıfını ezerken; öte yandan da, savunması zayıf ülkelerin sırtından sömürgelerin ve nüfuz alanlarının yeniden bölüşülmesi için savaş kışkırtıcılığı yapacağını belirtiyordu.

Üç Savaş Mihrakının Ortaya Çıkması :

1931'lere doğru Uzak Doğu'da ilk savaş mihrakı ortaya çıkıyordu. Bu yıllarda Avrupa devletleri ve ABD'nin iç sorunlarıyla uğraştığını bilen Japon emperyalistleri, durumdan yararlanarak Çin'e saldırdılar. Mançurya'yı ele geçiren Japon emperyalistleri, burayı aynı zamanda Sovyetlere karşı bir ileri karakol olarak kullanmak istiyorlardı. Japonya daha rahat hareket edebilmek amacıyla Milletler Cemiyeti'nden çekildi ve büyük bir hızla silahlanmaya başladı.

1933 yılında Almanya'da faşistlerin iktidarı ele geçirmesiyle ikinci savaş mihrakı da ortaya çıkıyordu.

Kendi ülkesindeki halk kitlelerini yenmeyi başaran ve iktidara gelen Alman faşizmi, tüm dünya ülkeleri için de doğrudan savaş tehlikesi haline gelmişti.

Almanya'da faşizmin iktidara gelmesiyle, Almanya'nın savaş mihraklarından biri olmasının sebeplerini kısaca şöyle sıralayabiliriz : Almanya Birinci Emperyalist Dünya Savaşı'ndan yenik çıkmış, diğer galip ülkelerin hegemonyası altına girmiş ve savaşta ekonomisi tahrip olmuş bir ülkedydi. Güçlü iç ve dış çelişmeler içinde bulunmaktaydı. Savaş borçlarının ödenmesi ve ekonomik buhran geniş emekçi yığınlarının üstüne yıkılmış ve bu durum emekçilerde büyük hoşnutsuzluk yaratmıştı. İçte büyük çıkmazlar içinde bocalayan iktidardaki burjuvazi, dışta da güçlü çelişmeler içindeydi. Aslında burjuvazi, güçlerinin fazla olduğundan değil, ekonomik sarsıntılar ve emekçilerin nefretinin artmasından dolayı, kapitalizmin iç ve dış çelişmelerini çözebilmek amacıyla faşizme başvurdu. Özellikle Almanya'da faşizme karşı güçlü bir birleşik cephenin kurulamaması, sosyal-demokratların acizliği ve ihaneti ve diğer Avrupa ülkeleri gibi köklü burjuva demokratik gelenekleri olmaması, Almanya'da faşizmin başa-

rısını kolaylaştıran etkenlerdi. Alman faşistleri, Birinci Emperyalist Dünya Savaşı'ndaki yenilgiyi de kullanarak milliyetçi-şöven ve ırkçı kışkırtmalarla «Versay'a hayır» sloganıyla geniş kitleleri peşinden sürüklediler. Dimitrov, Almanya'nın bu durumuna ilişkin olarak şunları söylüyordu :

«Burjuvazinin en emperyalist ve en şöven unsurlarının temsilcisi olan faşizm, dünyanın yeniden paylaşımıyla buhrandan bir çıkış yolu aramakta ve milliyetçi veya ırkçı kışkırtmayla geniş kitleleri aldatmaya, birbirine düşürmeye ve yeni bir emperyalist savaş çıkartmaya uğraşmaktadır.» (Savaş ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe, sf. 41, Aydınlık Yayınları)

Alman faşizmi, artık uluslararası karşı-devrimin hücum kitesi, emperyalist savaşın baş tahrikçisi haline gelmişti. Birinci Emperyalist Dünya Savaşı'nda aldığı büyük yenilginin intikamı peşinde koşuyordu.

1935'de savaşın üçüncü mihrakı da ortaya çıktı. Daha önceleri iktidara gelmeyi başaran İtalya'daki faşizm, Habeşistan'a hiç bir gerekçe göstermeden saldırdı. Bu saldırı sadece Habeşistan'a değil, aynı zamanda İngiltere'nin çıkarlarına da indirilmiş bir darbeydi.

Böylece Berlin-Tokyo-Roma faşist bloku tamamlanmıştı. Onlar, diğer kapitalist ülkelere «Birinci Dünya Savaşı'nda biz haksızlığa uğradık. Dünyayı şimdi yeniden bölüşelim» diyorlardı.

Ve bu dönemden sonra Marksistler, emperyalistler arasında saldırgan-saldırgan olmayan ayırımını yaptılar. Fakat bunu yaparken de, gerek bu ülkelerdeki ulusal, gerekse uluslararası durumun köklü bir tahlilini yaparak, faşist bloku esas savaş kaynağı ve esas savaş kundakçısı olarak tespit ettiler.

İkinci emperyalist savaşta tek yanlı «garip durum», savaşın esas kaynağı ve kundakçısı: Faşist kamp

İkinci Emperyalist Dünya Savaşı birbirinden farklı durumlar gösteren üç ayrı dönemde incelenebilir. Birincisi, 1931'den 39'a kadar olan tek yanlı emperyalist savaş dönemi. İkincisi, 1939'dan sonraki topyekûn emperyalist dünya savaşı dönemi ve üçüncüsü 1941'den sonraki Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne saldırdığı dönem...

Dünyanın çeşitli yerlerinde (Habeşistan'da, Çin'de, İspanya'da) savaş başlatanlar, üç saldırgan devletin, yani Almanya, Japonya ve İtalya'nın faşist hakim çevreleriydi. Son tahlilde bu savaş, İngiltere, Fransa ve ABD'nin kapitalist çıkarlarını hedef alıyordu; çünkü amacı saldırgan ülkeler (Almanya, İtalya, Japonya) lehine ve «demokratik» diye adlandırılan ülkeler aleyhine dünyanın ve nüfuz alanlarının yeniden bölüşümüydü. Bu savaşın ayırıcı özelliklerinden birisi buydu.

İkinci emperyalist savaşın diğer ayırtedici özelliklerinden birisi de, savaşın saldırgan devletler tarafından yürütülmesi ve yaygınlaştırılması karşısında savaşın **esasinda** hedef aldığı «demokratik» devletlerin savaş sanki kendilerini ilgilendirmiyormuş gibi davranmaları, savaşa karışmak istememeleri, geri durmaları, saldırganları sadece azarlamakla yetinmeleri ve (bir taraftan direnmeye hazırlandıklarını öne sürerlerken) mevzilerini giderek saldırganlara teslim etmeleri idi. Stalin bu durumu şöyle belirtiyor :

«Yeni emperyalist savaşın ayırtedici niteliği şudur ki, henüz evrensel bir savaş, bir dünya savaşı haline gelmemiştir. Saldırgan devletler, saldırgan olmayan devletlere ve en başta da saldırganlara ödün üzerine ödün vererek kaçınan, geri çekilen İngiltere, Fransa ve Birleşik Devletlerin her türlü çıkarlarını çiğneyerek savaşıyorlar.» (Leninizmin Sorunları, sf. 692)

«Böylece dünyanın ve etki bölgelerinin, saldırgan olmayan devletlerin çıkarları ve zararına, onlar tarafından hiç bir direnme girişimi olmaksızın ve hatıta belirli bir gönül hoşluğu ile açık bir paylaşılması karşısında bulunuyoruz.» (Age, sf. 692)

Alıntılardan da anlaşılacağı gibi, yeni emperyalist savaş, henüz bir dünya savaşına dönüşmemiştir. «Demokratik» devletler, faşist saldırganların her adım atışında geri çekiliyor, alanlarını belli bir gönül rahatlığıyla terk ediyorlar, taviz üstüne taviz veriyorlardı.

Bu, tek yanlı, garip, ama, gerçekte ortada olan bir durumdu.

Stalin bu durum için «bu, inanılmaz bir şey, ama gerçek» (Age, sf. 692) diyordu. Stalin bu durumu niye «inanılmaz» olarak niteliyordu?

Saldırgan veya saldırgan olmamayı, dengesiz gelişme kanununun tahrifatına dayandıran Aydınlık oportünistlerinin ve diğer oportünistlerin bu soruya verecekleri cevap açıktır. Almanya ve diğer faşist ülkeler «yükselen» emperyalisttir (!) Diğerleri ise, «gerileyen» emperyalisttir (!) «Emperyalistler dengesiz geliştiklerine göre, yeniden bölüşüm taarruzuna geçen bir esas saldırgan vardır. O da, «yükselen» faşist bloktur. Tabii ki «yükselen» saldıracak, «gerileyen» pasif olacak, taviz verecekti.» (!)

Stalin'in «inanılmaz» olarak nitelediği şey, «demokratik» olarak adlandırılan emperyalist devletlerin, faşist kampın saldırılarına karşı koymaması, etki ve nüfuz alanlarını korumaması, pasif davranması, taviz üstüne taviz vermesiydi. Stalin bu durumu, «inanılmaz» olarak niteliyordu. Çünkü bu durum gerçekten dünya hakimiyeti peşinde koşan emperyalistler arasındaki ilişkinin, emperyalist siyasetin esasına, temeline aykırıydı. (Emperyalist siyasetin temeli rekabettir. Fakat «demokratik» ülkeler sistemli geriye çekiliyor, nüfuz alanlarını gönül hoşluğuyla rakiplerine bırakıyorlardı).

İkinci emperyalist savaşta, saldırgan ve saldırgan olmayan ülkelerin varlığı ve ayrımı diğer şartlar ve somut durumdan bağımsız, Almanya ve faşist blokun «yükselen», diğer emperyalistlerin «gerileyen» ülkeler olmasından değildi. Dengesiz ve sıçramalı gelişme kanunundan böyle sonuçlar çıkarılamaz.

İkinci emperyalist savaşta (topyekûn savaşa dönüşmeden önce) «demokratik» ülkelerin saldırgan olmayan ülkeler adlandırılmaları, onların mevcut olanı korumakla yetinmeleri, «gerileyen», gelişmesi kesintiye uğramış olmaları, buna karşılık, saldırgan faşist ülkelerin daha aç gözlü olmaları, «yükselen» emperyalist olmaları «demokratik» ülkelerin nüfuz ve etki alanlarına saldırmaları yüzünden de değildi.

Saldırgan ülke, saldırgan olmayan ülke ayrımı yapıldığı dönemde, «demokratik» diye adlandırılan ülkeler mevcut alanlarını korumuyorlardı. Eğer mevcut olanı korusalardı, faşist kampın saldırılarına karşı alanlarını savunmaları gerekirdi. Durum tersiydi. «Demokratik» ülkelerin bu dönemdeki siyaseti mevcut olanı korumak bir yana, korumamak, peşkeş çekmek, «karışmama», «taviz verme» siyasetiydi. Diğer bir deyimle teslimiyetçi bir siyasetti. (Bu, halklara karşı teslimiyet siyaseti olarak alınmamalıdır. «Demokratik» devletler tam tersine, hem kendi halklarını, hem de diğer halkları amansızca baskı altında tutuyorlardı. «Demokratik» devletler, faşist kampa karşı teslimiyetçi bir siyaset izliyorlardı. Mao Zedung bu ülkeleri uluslararası teslimiyetçiler olarak niteler.)

«Demokratik» devletler, emperyalist çıkarlarına ters düşen «inanılmaz», «garip» siyaseti neden izliyorlardı? Çünkü onlar gerçekte başkalarının zararına yarar sağlamak amacını güdüyorlardı.

Tek Yanlı, İnanılmaz Durumun Esas Nedeni ve Karışmama, Taviz Verme Gerici, Emperyalist Siyaseti :

1939'lara kadar olan tek yanlı, garip dönemde, faşist devletlerin her saldırısına karşı «demokratik» devletler geriye çekilmeye cevap veriyor, nüfuz alanlarının bir kısmını peşkeş çekiyordu.

Stalin, «yeni emperyalist savaşın tek yanlı ve garip durumun niteliğini nasıl açıklamalı?» (Age, sf. 692) diye soruyor ve cevap veriyordu :

«Sakin bunun nedeni, saldırgan olmayan devletlerin güçsüzlüğü olmasın? Elbette hayır! Saldırgan olmayan «demokratik» devletler bir arada alındıkları zaman, faşist devletlerden iktisadi bakımdan olduğu kadar askeri bakımdan da söz götürmez biçimde daha güçlüdürler.» (Age, sf. 692)

Bu durumu biraz daha açalım; Birinci Emperyalist Dünya Savaşı'ndan sonra yenik düşen Almanya, eski durumunu tamamen yitirmesine, ciddi güçlükler içinde bulunmasına rağmen, 1920'lerden sonra yeniden bir yükselme dönemine girdi. Kapitalist ülkelerde 1929 yılının ikinci yarısında baş-

layan büyük ekonomik ve siyasî buhran, 1933 yılına kadar sürmüştü. Bu tarihten itibaren, buhranı belirli bir durgunluk ve ardından canlanma dönemi izlemişti. Ancak, bu canlanma, ve yükseliş de geçmişe göre daha yüksek seviyede bir sanayi gelişmesi getiren nitelikte değildi. 1937'nin ikinci yarısından sonra ilk olarak ABD'ni daha sonra İngiltere ve Fransa'nın yanı sıra daha birçok ülkeyi saran yeni bir ekonomik buhran başlamıştı. Stalin bu buhranın diğerinden (1929 buhranından) farkını şöyle belirtiyor :

«... Bir önceki bunalımdan farklı olarak, güncel bunalım, genel bir bunalım değildi; o özellikle **iktisadî bakımdan güçlü ve henüz savaş ekonomisi yoluna girmemiş ülkeleri sarsıyor**. Japonya, Almanya, İtalya gibi ekonomileri daha şimdiden savaş düzeyinde bulunan ülkelere gelince, bu ülkeler kendi savaş sanayilerini yoğunlaştırmaları sonucu, gene de yaklaşmakta oldukları aşırı-üretim bunalımından henüz uzakta bulunuyorlar. Bu, iktisadî bakımdan güçlü ve saldırgan olmayan ülkeler kendilerini bunalımdan kurtarmaya başlayacakları zaman, altın ve hammadde rezervlerini savaş nöbetleri içinde tüketmiş bulunan saldırgan ülkelerin dayanılmaz bir bunalım dönemine girecekleri anlamına gelir.» (Leninizmin Sorunları, sf. 687) (abc)

Yine Stalin, 1938'lerden itibaren o dönemde bir ilerleme ve yükselme döneminde de olsa, artık Almanya, İtalya, Japonya'nın bir gerileme dönemine (*) girdiğini de belirtiyor :

«Hiç kuşkusuz, hesapta olmayan bir şey çıkmadıkça, Alman sanayii de, Japonya'nın ve İtalya'nın girmiş bulundukları gerileme yoluna girecektir.» (Age, sf. 688 - 689)

Gerek «demokratik» diye adlandırılan ülkelerin, gerekse faşist kampın o dönemdeki durumları en kaba hatlarıyla böyleydi. Almanya ve diğer faşist ülkeler 1938'lere kadar bir yükselme dönemine girmekle beraber, «demokratik» devletler, özellikle ABD gerek ekonomik ve askerî bakımdan, gerekse ellerinde bulundurdıkları etki ve nüfuz alanları bakımından (gelişmeleri kesintiye uğramış olmasına rağmen) en önde yer alan ülkelerdi. Yani gelişen ve yayılan savaşın, tek yanlı, garip olmasının esas nedeni, «demokratik» ülkelerin güçsüzlüğü değildi.

Stalin daha sonra şöyle soruyor: «Peki o zaman bu devletlerin, saldırganlara sistemli olarak verdikleri ödünleri nasıl açıklamalı?» ve devam ediyor :

«Örneğin, eğer saldırgan olmayan devletler savaşa girerler ve eğer savaş, dünya savaşı durumuna gelirse, patlak verebilecek devrim korkusuyla açıklanabilir. Gerçi burjuva siyaset adamları Birinci Emperyalist Dünya Savaşı'nın en büyük ülkelerden birinde devrimin zaferine yol açtığını bilirler. İkinci Emperyalist Dünya Savaşı'nın da aynı biçimde bir ya da birçok ülkede devrimin zaferine yol açmasından korkarlar.» (Age, sf. 692)

(*) Aydınlık revizyonistlerinin mantığına göre bu durumda gerileme içine giren Almanya'nın esas savaş kaynağı ve kundakcısı olmaktan çıkması gerekirdi.

Savaşın tek yanlı niteliğinin **esas nedeni**, emperyalist savaşın bir dünya savaşına dönüşmesi ve bunun da sonucunda patlak verecek devrimlerden duyulan korku da değildi. Stalin tek yanlı garip durumun esas nedenini şöyle açıklıyordu :

«Başta gelen neden, saldırgan olmayan ülkeler çoğunluğunun ve en başta da İngiltere ve Fransa'nın, ortaklaşa güvenlik siyasetinden vazgeçmiş bulunmalarıdır; bu ülkelerin karışmama, "tarafsızlık" durumuna geçmiş bulunmalarıdır.» (Age, sf. 692)

İşte emperyalist savaşın tek yanlı niteliğinin esas nedeni buydu.

O dönemden önce, ABD ile İngiltere ve Fransa arasında güçlü çelişmeler vardı. Ama «demokratik» diye adlandırılan devletlerin kendi aralarında bir «birleşik cephe», bir ortak güvenlik sistemi kuramamaları sadece, onlar arasındaki çelişmelere de bağlanamazdı. Dimitrov'un belirttiği gibi :

«"demokratik" ülkeler, "kollektif güvenlik sistemini işletmediler. Bunu **istemedikleri** için yapmadılar"» (Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe, sf. 234).

Saldırgan Olmayan Devletler Gerçekte Dünya Hakimiyeti Peşinde Koşuyorlardı

Saldırgan olmayan devletler, hiç bir surette dünyaya hakim olmak, yeni nüfuz ve sömürü alanları elde etmek, rakiplerini zayıflatmak ve yok etmek amaçlarından vazgeçmediler. Onların, «karışmama», «taviz verme», «geri çekilme» siyaseti izlemeleri, faşist kampın dünya egemenliğini kabullenmelerinden ileri gelmiyordu. Gerçekte, onlar, bir yandan faşist saldırganları, Sovyetlere yöneltmek ve halkları boğmak, gelişen devrimci mücadeleleri bastırmak için jandarma olarak kullanmaya çalışıyor, faşist saldırganlara taviz üstüne taviz veriyorlardı. Fakat, diğer yandan da, onlar, faşist kampı savaş batağına batırıp yıprattıktan sonra, ortaya çıkıp, onları yutmak istiyorlardı. Böylece bir taşla iki kuş vurmuş olacaktı. Hem dev bir sosyalist «bela»dan kurtulacaklar ve hem de diğer emperyalist rakiplerini yıpratıp hakimiyetleri altına alacaklardı. İşte bu yüzden, bu gerici, emperyalist amaçlarını gerçekleştirebilmek için «demokratik» devletler faşist canavarın ağızına yem üstüne yem atıyorlardı. («Demokratik» devletlerin kendi ülkelerindeki ciddi iç sorunlar, kitlelerin mücadelesini faşist ülkelerdeki gibi zapt-ı rapt altına alamamaları, tayin edici bir savaşı yürütecek seviyede yeniden silahlanmalarının da yetersizliği onları böyle bir siyaset izlemeye götüren en önemli faktörlerdendi. Yoksa bu siyaset, emperyalist hükümetlerin efendilerinin subjektif niyetlerinden ortaya çıkmış değildi. «Demokratik» devletlerin içinde bulundukları durum onları böyle bir siyaset izlemeye götürüyordu. Bu ülkelerin geçici bir dönem savaşa katılmamaları, dünya barışı için olumlu olarak

görülse bile, gerçekte bu gerici siyaset savaşı daha da körüklüyor, faşist canavarın iştahını daha da kabartıyordu.)

Mao Zedung İngiliz-Fransız gericiliğinin bu siyasetini şöyle ifade ediyor :

«Uluslararası ve özellikle İngiliz-Fransız gericiliğinin 'müdahale etmeme' siyaseti, 'dağın tepesinde oturup kaplanların kavgasını seyretme' siyasetidir. Bu doğrudan doğruya başkalarının zararına yarar sağlamayı amaçlayan emperyalist bir siyasettir.» (Seçme Eserler, Cilt 2, sf. 264)

Alıntıdan da anlaşılacağı gibi «demokratik» devletler faşist saldırganlara taviz vererek başka halkların, ülkelerin üzerine salacaklar, onlar da belirli bir süre oturup seyredecekler, «kaplanlar» yorulduktan sonra ortaya çıkıp yorulan «kaplanların» işini görecektir. Mao Zedung gerici İngiliz emperyalist çevrelerinin siyasetini şöyle belirtiyor :

«Onun siyaseti birinci olarak, Almanya'yı büyük bir abluka altına almak ve Batı'dan baskı uygulamak; ikinci olarak, Almanya'yı tecrit edebilmek için Amerika'yla bir ittifak kurmak ve İtalya, Japonya ve Doğu Avrupa'nın diğer ülkelerini satın almak, ve üçüncü olarak da Almanya'ya Polonya'yı ve hatta Romanya'yı ve Macaristan'ı rüşvet olarak vermektir. Kısaca Cembirlyayn Almanya'yı Sovyet-Alman saldırmazlık anlaşmasını bozmaya ve topraklarını Sovyetler Birliği'ne çevirmeye zorlamak için her türlü tertip ve rüşvete başvurdu.» (Seçme Eserler, cilt 2, sf. 281)

Açıkça görüldüğü gibi bir süre saldırgan olmayan bir siyaset izleyen İngiltere'nin gerçek amacı, en büyük rakiplerine diz çöktürmek ve barışın kalesi Sovyetler Birliği'ni yıkmaktır.

Sovyetlerin Almanlarla saldırmazlık anlaşması imzalayıp Münih komposunu boşa çıkarması ve «karışmama», «taviz verme» gerici siyasetinin iflasiyla (1937'den sonra kendilerini saran buhranın da etkisiyle) İngiliz-Fransız gericiliği daha da saldırganlaşmaya, Hitler ve Mussolini'nin izinden yürümeye başladılar. Mao Zedung bu gerçeği şöyle ifade ediyordu:

«Cembirlyayn (İngiliz devlet adamı-PB) ve Daladiyer (Fransız devlet adamı-PB) Almanya ve İtalya'nın izinden yürüyor ve günden güne daha da gericileşiyorlar. Savaş seferberliğini bahane ederek ülkelerindeki devlet cihazını faşistleştiriyor ve ekonomiyi askerileştiriyorlar. Kısaca iki emperyalist blok hızla savaşa hazırlanıyor.» (Age, sf. 265)

Birinci Emperyalist Dünya Savaşı ve İkinci emperyalist savaş (topyekûn dünya savaşına dönüşmeden önceki tek yanlı savaş) iki ayrı, birbirinden farklı tarihi dönemleri ifade eder. 1935-38'lerdeki savaşın güçleri ile barışın güçleri arasındaki kuvvet dengesi, 1914'lerde olduğu gibi değildir. Dimitrov diğer şeylerin yanı sıra ikinci emperyalist savaş (dünya savaşına dönüşmeden önceki) durumunu, Birinci Emperyalist Dünya Savaşı ve öncesi durumla kıyaslayarak şöyle diyordu :

«Fakat o zamanlar (1914. kastediliyor - PB), dünya, dünya üzerinde hakimiyetlerini kurmaya çalışan, emperyalist savaş hazırlayan ve tahrik eden, iki

emperyalist savaş ittifakına bölünmüştü.» (Dimitrov, Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe, sf. 193)

Yani Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşında birinin başını yaşlı, «gözü doymuş» İngiltere, diğlerinin başını genç, daha yırtıcı Almanya'nın çektiğı, aynı derecede pis, cani, tehlikeli iki blok vardı. Savaşın gerçek kaynağı bu iki blokun köklü düşmanlığı ve rekabetiydi.

Halbuki İkinci Emperyalist Savaşta durum böyle değıl, tek yanlıydı. Bir yandan rakiplerinin etki ve nüfuz alanlarına el atan, saldıran faşist kamp, diğeri yandan aralarında bir ittifak teşkil edemeyen, faşist ittifakın her saldırısında belli bir gönöl hoşluğuyla geri çekilen, taviz veren «demokratik» devletler...

* *

Genel olarak emperyalistler arası savaş meselesinin, özel olarak da birinci ve ikinci emperyalist savaşın, bunlar arasındaki farklılıkların ve ikinci emperyalist savaşın kendine özgü yanlarının ele alınması konusunda söyleyeceklerimiz bunlardır.

Dergimizin 2. sayısında, bugün genel olarak emperyalistler, özel olarak da iki süper devlet, Amerikan emperyalistleri ve Sovyet sosyal-emperyalistleri arasındaki ilişkiler, yeni bir dünya savaşı tehlikesi üzerinde duracağız; «Üç Dünya» Teorisyenlerinin, ikinci emperyalist savaşla bugünkü durum arasında kurmaya çalıştıkları paralelliğı eleştireceğiz.

YURT – DA

YURTSEVER DEVRİMCİ YAYINLARIN DAĞITIMINDA
YURT DAĞITIM

Merkez :

Şeftali Sokak, 10/4 Sultanahmet - İSTANBUL
Yazışma Adresi : PK. 1139 Sirkeci - İST.

Şubeler :

ANKARA : YURT-DA, Onur İşhanı, Alt-kat Çarşı, No :28
Kızılay
İZMİR : YURT-DA, Kestelli Cad. Harputlu İşhanı, N.P. 18
Kemeraltı
ADANA : YURT-DA, Vakıflar Sarayı Karşısı, 103. Sokak
No : 3/3

Temsilcilikler :

Gaziantep - YURT-DA, Diyarbakır - KOMÜN Kitabevi, Tunceli - DOST Kitabevi, İskenderun - KURTULUŞ Kitabevi, Malatya - DOST Kitabevi, Kars - HALK Kitabevi, Trabzon - HALKIN Kitabevi, Maraş - HALK Kitabevi.

DAĞITIMINI YAPTIĞIMIZ YAYINLAR :

Halkın Kurtuluşu Yayınları, Parti Bayrağı, Komün Yayınevi, Koral Yayınları, Kava Yayınevi, Kor Yayınları, Bir Mayıs Yayınları, Eylem Yayınları, Habora Yayınları, May Yayınları, Oda Yayınevi, A. Kadir Yayınları, Kurtuluş Yolu Yayınları, Üçüncü Dünya Yayınları, ABC Yayınları, Yol Yayınları.

HALKIN KURTULUŞU GAZETE — YAYIN

- **HALKIN KURTULUŞU — HAFTALIK GAZETE**
- **HALKIN KURTULUŞU yolunda GENÇLİK**
— İŞÇİ, KÖYLÜ, ÖĞRENCİ, GENÇLİĞİN YAYIN ORGANI
— 15 GÜNDE BİR ÇIKAR
- **HALKIN KURTULUŞU YAYINLARI :**
- **OPORTÜNİST «ÜÇ DÜNYA TEORİSİ» ve
«ÜÇ DÜNYACI» AYDINLIK OPORTÜNİZMİ
ÇIKIYOR**
- **HALKIN YOLU'NUN
BAŞ ÇELİŞME ANLAYIŞININ
ELEŞTİRİSİ**
- **HALKIN BİRLİĞİ'NİN
BAŞ ÇELİŞME, FAŞİZM VE İTTİFAKLAR
ANLAYIŞININ ELEŞTİRİSİ**
- **HALKIN BİRLİĞİ'NİN
YARI-FEODALİZM ANLAYIŞININ
ELEŞTİRİSİ**

**ABONE VE YAZIŞMA ADRESİ: PK. 1107
SİRKECİ/İSTANBUL**

«...Hareketin pratik öneminden ve pratik başarılarından ötürü, pek az teorik eğitimi olan, giderek teorik eğitimden tamamen yoksun bulunan birçok kimse harekete katılmışlardır. Bundan, Raboçeye Dyelo'nun, bir zafer edasıyla, Marks'ın «gerçek harekette her adım, bir düzine programdan daha önemlidir» yolundaki sözlerini aktarmasının ne kadar yanlış bir tutum olduğunu anlayabiliriz. Bir teorik kargaşalık döneminde, Marks'ın bu sözlerini tekrarlamak, bir cenazede yaşlıları «gözünüz aydın!» diye kutlamaya benzer... Marks, parti liderlerine, eğer birleşmemiz gerekiyorsa, o halde hareketin pratik hedefleri yararına aranızda anlaşın, ama ilkeler üzerinde pazarlığa girişmeyin ve asla teorik «tavizlerde» bulunmayın diye yazmıştır. Marks'ın fikri buydu, ama gene de aramızda onun adına teorinin önemini küçültmeye çalışanlar var!

«Devrimci teori olmadan devrimci hareket olamaz.»

V. İ. Lenin